

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA  
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v rámci Evropské unie  
Sustainable Development and Its Application in the European Union

Student: Bc. Veronika Závadská  
Vedoucí diplomové práce: Ing. Eva Kovářová, Ph.D.

Ostrava 2018

## Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Veronika Závadská**  
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa  
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva  
Téma: **Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v rámci Evropské unie**  
**Sustainable Development and Its Application in the European Union**  
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické aspekty udržitelného rozvoje
3. Prosazování udržitelného rozvoje v Evropské unii
4. Zhodnocení pokroku v udržitelném rozvoji v Evropské unii s důrazem na Českou republiku
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ELLIOTT, A. Jennifer. *An Introduction to Sustainable Development*. 4th ed. New York: Routledge, 2013. 361 s. ISBN 978-0-415-59073-0.

SACHS, Jeffrey. *The Age of Sustainable Development*. New York: Columbia University Press, 2015. 543 s. ISBN 978-0-231-17315-5.

ŠIMÍČKOVÁ, Marcella a Magdaléna DRASTICHOVÁ. *Ekonomie udržitelnosti - alternativní přístupy a perspektivy*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 214 s. ISBN 978-80-248-3286-9.

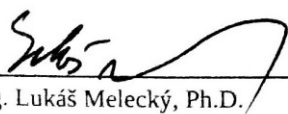
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.


Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Kovářová, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 27.04.2018



  
Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.  
vedoucí katedry

  
prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal  
děkan fakulty

## PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 24.4.2018

.....Veronika Závadská

Bc. Veronika Závadská

## **PODĚKOVÁNÍ**

Touto cestou bych velice ráda poděkovala Ing. Evě Kovářové, Ph.D., za odborné vedení, věnovaný čas, trpělivost a pomoc při tvorbě této diplomové práce.

## **OBSAH**

<b>1. ÚVOD .....</b>	<b>5</b>
<b>2. TEORETICKÉ ASPEKTY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE .....</b>	<b>7</b>
2.1. FORMOVÁNÍ KONCEPTU UDRŽITELNOSTI.....	7
2.2. CHARAKTERISTIKA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE .....	13
2.2.1. Pilíře udržitelného rozvoje.....	13
2.2.2. Aktéři na poli udržitelného rozvoje .....	15
2.2.3. Indikátory udržitelného rozvoje .....	16
<b>3. PROSAZOVÁNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V EVROPSKÉ UNII.....</b>	<b>19</b>
3.1. PRÁVNÍ RÁMEC UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V EU .....	19
3.1.1. Lisabonská strategie a Strategie udržitelného rozvoje z Göteborgu.....	20
3.1.2. Obnovená strategie udržitelného rozvoje (2006).....	23
3.1.3. Strategie Evropa 2020 .....	25
3.1.4. Agenda pro udržitelný rozvoj a Cíle udržitelného rozvoje.....	27
3.2. UDRŽITELNÉ FINANCOVÁNÍ.....	30
3.3. INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC UDRŽITELNÉHO ROZVOJE EU.....	31
3.4. UDRŽITELNÝ ROZVOJ NAPŘÍČ ČLENSKÝMI ZEMĚMI EU .....	32
<b>4. ZHODNOCENÍ POKROKU V UDRŽITELNÉM ROZVOJI V EVROPSKÉ UNII S DŮRAZEM NA ČESKOU REPUBLIKU .....</b>	<b>41</b>
4.1. HODNOCENÍ PRVNÍ STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE .....	41
4.2. HODNOCENÍ OBNOVENÉ STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE .....	45
4.2.1. Hodnocení ekonomického pilíře Obnovené SUR .....	47
4.2.2. Hodnocení sociálního pilíře Obnovené SUR.....	50
4.2.3. Hodnocení environmentálního pilíře Obnovené SUR.....	56
4.2.4. Hodnocení globálního partnerství Obnovené SUR .....	61
4.3. AGENDA 2030 A CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE .....	62
4.3.1. Hodnocení v kontextu EU .....	62

4.3.2. SDG Index and Dashboard .....	83
<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>85</b>
<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY .....</b>	<b>88</b>
<b>SEZNAM OBRÁZKŮ .....</b>	<b>96</b>
<b>SEZNAM TABULEK .....</b>	<b>97</b>
<b>SEZNAM GRAFŮ .....</b>	<b>96</b>
<b>SEZNAM ZKRATEK .....</b>	<b>98</b>
<b>PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE .....</b>	<b>99</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH .....</b>	<b>100</b>

## 1. ÚVOD

Celý svět čelí důležitým ekonomickým, sociálním a environmentálním změnám. Vyspělé země světa se potýkají s problémem stárnoucí populace, na druhé straně v rozvojových zemích populace neustále roste. S rostoucí populací souvisí také rostoucí poptávka po přírodních a materiálních zdrojích, dochází ke změnám klimatu. To vše, a mnohé další faktory, vyvolávají potřebu chránit přírodu a přírodní zdroje, zlepšovat kvalitu života a ekonomický potenciál zemí.

Již před desítkami let se začaly vynořovat první otázky, které se týkaly dopadu vývoje populace na životní prostředí a přírodní zdroje. Postupem času se vyvinul z řad konferencí a summitů světový koncept udržitelného rozvoje, jehož cílem je vypořádat se s globálními změnami a problémy dnešní doby.

Cílem práce je zhodnotit plnění ekonomických, sociálních a environmentálních cílů, které si Evropská unie stanovila v rámci strategie udržitelného rozvoje, na základě analýzy dosažených výsledků zjištěných pomocí definovaných indikátorů udržitelného rozvoje, a to se zaměřením na Evropskou unii jako celek i jednotlivé členské státy.

V návaznosti na cíl práce je formulovaná hlavní hypotéza - Evropská unie je považována za leadera v oblasti udržitelného rozvoje, s hospodářským růstem, který zabezpečuje všem občanům kvalitní životní podmínky, s minimálními dopady jejich činností na životní prostředí, napříč všemi členskými státy.

Diplomová práce je rozdělena, mimo úvod a závěr, do tří hlavních obsahových kapitol. Při zpracovávání práce byly využity metody deskripce, analýzy, explanace a komparace.

Ke splnění daného cíle a obhájení stanovené hypotézy, bylo v druhé kapitole nutné zaměřit se na vznik pojmu udržitelný rozvoj na světové úrovni a jeho uchopení, které se postupem času zformovalo. Na základě rešerše odborné literatury je představen koncept udržitelného rozvoje, na jehož vzniku a rozvoji se podílela řada aktérů a bylo mu věnováno mnoho konferencí, se snahou čelit souvisejícím problémům, a Evropská unie a její členské státy nejsou výjimkou.

Třetí kapitola se zaměřuje na analýzu prosazování udržitelného rozvoje v Evropské unii. Je zde zmapována implementace udržitelného rozvoje do právního rámce EU, postupným formováním jednotlivých strategií udržitelného rozvoje a aktuálním zapojením do celosvětové podpory Cílů udržitelného rozvoje, které byly vytvořeny na půdě

Organizace spojených národů. V rámci kapitoly je také nastíněna problematika financování udržitelného rozvoje, jeho institucionální zajištění a implementace konceptu v jednotlivých členských zemích.

Čtvrtá kapitola, hodnotí dosažený pokrok v udržitelném rozvoji v Evropské unii, s přihlédnutím na vývoj v rámci členských států. Nejprve jsou prostřednictvím metod deskripce a explanace představeny výsledky jednotlivých unijních strategií, na základě využitých statistických údajů získaných z oficiálních stránek Eurostatu, s komparací výsledků pro vybrané členské státy. Poté je stejným způsobem hodnocen pokrok v rámci celosvětové agendy a cílů udržitelného rozvoje, k jejichž plnění se EU zavázala. V této kapitole je analyzován nejen vývoji EU jako celku nebo jejího průměru, ale je zde hodnocena také pozice České republiky v komparaci se zeměmi, které dosáhly v rámci EU buď nejlepších, nebo nejhorších výsledků. Metodou dedukce je zkoumáno, zda je hypotéza stanovená správně, či nikoli.

Ke zpracování diplomové práce byly využity jak knižní, tak kvůli aktuálnosti dané problematiky také elektronické zdroje. V teoretické části práce, zaměřené na implementaci udržitelného rozvoje v EU, byly využity převážně publikace a legislativní dokumenty Evropské unie, v případě praktické kapitoly a hodnocení dosažené pokroku byly použity publikace a data z oficiálních stránek statistického úřadu Evropské unie – Eurostatu.



## 2. TEORETICKÉ ASPEKTY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Již ve starověkém Egyptě, Mezopotámii či řeckých a římských civilizacích, docházelo k problémům s životním prostředím – jako odlesňování a ztráta plodnosti půdy, což je možné považovat za problémy udržitelnosti. Dlouhá léta bylo hlavní surovinou dřevo, které bylo využíváno téměř ve všech výrobních procesech, ať už jako palivo nebo stavební materiál, a to až do 18. století. A mělo se za to, že jsou jeho zdroje nevyčerpatelné – v tom se ale mýlili, a kvůli nadměrné spotřebě, hrozil Evropě jeho nedostatek. To již tehdy stimulovalo nový způsob myšlení ve prospěch zodpovědného využívání přírodních zdrojů.

V 19. století se pozornost přesunula na uhlí, jako nejdůležitějšímu zdroji energie a opět se mluvilo o možnosti vyčerpání uhelných ložisek a stejná situace se opakovala, když se stala primárním zdrojem energie ropa – a došlo k drastickému nárůstu její spotřeby. Z toho je zřejmé, že kořeny konceptu udržitelnosti lze vysledovat do dávných dob.<sup>1</sup>

### 2.1. FORMOVÁNÍ KONCEPTU UDRŽITELNOSTI

V moderním slova smyslu je možno hovořit o termínu udržitelnosti od 20. století. Na jeho počátku vládl ve světě optimismus, kvůli vědeckému a technologickému pokroku – ten však byl rozvrácen světovými válkami. Po nich se mimo jiné ukázala nevýhoda tohoto pokroku, který umožnil páchání zla v mnohem větším měřítku. Nicméně po světových válkách docházelo v padesátých a šedesátých letech k boomu, hospodářskému růstu i růstu bohatství. Vědecký a technologický pokrok však mimo jiné způsobil také poškození životního prostředí. Od 60. let jsou publikovány nejrůznější informace o tom, jak lidské činnosti působí na životní prostředí a lidé se tak dozvěděli o hrozbách, které představuje rychlý populační růst, znečišťování nebo vyčerpání zdrojů.<sup>2</sup>

V roce 1962 byla publikována kniha americké biologky Rachel Carsonové, *Tiché jaro*, ve které varovala svět před devastujícím ekologickým dopadem chemických pesticidů.<sup>3</sup> Kniha se stala světovým bestsellerem, vedla k živé debatě ve společnosti a změnila pohled

---

<sup>1</sup> DU PISANI, Jacobus A. Sustainable development – historical roots of the concept. *Environmental Sciences*[online]. 2006, 3(2), 83-96 [cit. 2017-10-02]. DOI: 10.1080/15693430600688831. ISSN 1569-3430. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/15693430600688831>

<sup>2</sup> DU PISANI, Jacobus A. Sustainable development – historical roots of the concept., ref. 1

<sup>3</sup> BLEWITT, John. *Understanding sustainable development* [online]. Second edition. New York: Routledge, 2015 [cit. 2017-12-17]. ISBN 978-0-415-70781-7. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=AxlWBAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

lidí na životní prostředí. Svět si začal uvědomovat, že příroda není jen zásobárnou zdrojů a že je třeba ji před moderní civilizací chránit.<sup>4</sup>

Šest let po publikování *Tichého jara*, v době nejrychlejšího populačního růstu, vydal americký profesor Paul Ehrlich a jeho žena knihu s názvem *Populační bomba*, která probudila vědomí o nárůstu světové populace.<sup>5</sup> V této knize autoři předpovídali, že v 80. letech hlady vymřou stovky milionů lidí, a to právě kvůli přelidnění. Nakonec však předpovídané hladomory nenastaly.<sup>6</sup>

Možné katastrofy však získaly velkou mediální publicitu a filmy i televizní pořady popularizovaly myšlenku ekologické krize. Byl také poprvé oslaven Den Země, založily se první ekologické nevládní organizace jako Greenpeace či Přátelé Země.

Celosvětová recese nastala hned ze začátku sedmdesátých let, v době vypuknutí první ropné krize v roce 1973, která poukázala na důsledky nedostatku zdrojů, a výrazně vzrostl zájem o globální problémy. I publikované práce byly laděny pesimisticky.<sup>7</sup>

První mezinárodní konference, která se týkala výhradně problematiky životního prostředí, byla uskutečněna v červnu 1972 ve Stockholmu pod záštitou OSN (United Nations Conference on the Human Environment). Sešli se zde zástupci 113 států a 19 mezinárodních organizací a více než 400 nevládních organizací.<sup>8</sup> Na této konferenci mimo jiné vystoupili zástupci Římského klubu,<sup>9</sup> kteří prezentovali zprávu *Limity růstu* – ta byla laděna velice pesimisticky a předpovídala kolaps lidské populace do 100 let, kvůli závislosti na energiích. Záhy se ukázalo, že byly odhady Římského klubu přehnané, ale i tak vyvolalo zveřejnění zprávy velkou diskusi.<sup>10</sup>

<sup>4</sup> SPURNÝ, Matěj. *Most do budoucnosti: laboratoř socialistické modernity na severu Čech* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016 [cit. 2018-04-23]. ISBN 978-80-246-3332-9. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=koioDAAAQBAJ&pg=PA182&dq=Tich%C3%A9+Jaro&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjBnuXd5dDaAhViJoKHTv1D4cQ6AEIKDAA#v=onepage&q=Tich%C3%A9%20Jaro&f=false>

<sup>5</sup> HELMORE, Edward. *Human consumption: Flying in the face of logic* [online]. 2008 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2008/jul/16/humanconsumption>

<sup>6</sup> Nejrychleji poroste populace Afriky. *Rozvojovka* [online]. 2013 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1313-nejrychleji-poroste-populace-afriky.htm> a KOVANDA, Lukáš. Populační bomba neexplodovala. Maximálně pšoukla. In: *Penize.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/svetova-ekonomika/255803-populacni-bomba-neexplodovala-maximalne-psoukla>

<sup>7</sup> DU PISANI, Jacobus A. Sustainable development – historical roots of the concept., ref.1 a NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2514-6.

<sup>8</sup> DORIN, Paul Băc. *Volume II – Sectiunea: ECONOMY AND BUSINESS ADMINISTRATION: A HISTORY OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: LITERATURE REVIEW* [online]. University of Oradea, Roamania, 2008 [cit. 2017-12-28]. a BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře*. Brno: Masarykova univerzita, Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí, 2013. Recetox. ISBN 978-80-210-6622-9.

<sup>9</sup> Společnost, založená roku 1968 v Římě, která má za cíl řešit aktuální problémy lidstva.

<sup>10</sup> LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR - výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? In: *Vysoká škola ekonomická v Praze: Národohospodářská fakulta* [online]. 2012 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: [http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp\\_Louda\\_udrzelnyrozvoj.pdf](http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzelnyrozvoj.pdf)

Dalším výsledkem této Konference OSN o životním prostředí bylo identifikování hlavních environmentálních problémů, ohrožujících existenci člověka na zemi. Těmito problémy jsou například:

- produkce nebezpečných odpadů,
- narušení životodárných planetárních systémů,
- nadměrné a rychlé čerpání obnovitelných a neobnovitelných zdrojů,
- redukce biologického bohatství planety.

Na Konferenci byla přijata Stockholmská deklarace, která byla prvním mezinárodním dokumentem o životním prostředí a byl založen Program OSN pro životní prostředí (United Nations Environment Programme – UNEP).<sup>11</sup>

Poprvé byl pojmem „*udržitelný rozvoj*“ použit v materiálu Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů (IUCN) z roku 1980. Dokument má název *Světová strategie ochrany přírody* a na začátku tohoto dokumentu se uvádí, že je jeho cílem pomoci urychlit dosažení udržitelného rozvoje prostřednictvím zachování živých zdrojů.

Následující léta byla obdobím diskusí se snahou o definování udržitelného rozvoje. Devastace životního prostředí a prohlubující se rozdíly mezi ekonomicky vyspělými zeměmi a chudými rozvojovými zeměmi byly hlavním důvodem, proč OSN v roce 1983 založila Světovou komisi pro prostředí a rozvoj (World Commission on Environment and Development – WCED). Hlavním úkolem WCED bylo zjistit příčiny těchto negativních trendů a najít cestu, jak je zmírnit nebo zastavit.<sup>12</sup>

WCED v roce 1987 předložila přelomovou publikaci s názvem *Naše společná budoucnost*. Tato zpráva je považována za klíčovou, protože díky ní byl udržitelný rozvoj nejen definován, ale byl zakotven do mezinárodního politického a rozvojového myšlení. Komise se poprvé zabývala otázkami životního prostředí z hlediska ekonomického, sociálního a politického, a ne jen z hlediska vědeckého, jako tomu bylo u předchozích publikovaných studií.<sup>13</sup>

Udržitelný rozvoj je podle zprávy *Naše společná budoucnost* takový rozvoj, který „*umožňuje uspokojování potřeb současné generace, aniž by byly ohroženy možnosti*

---

<sup>11</sup> BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře*. Brno: Masarykova univerzita, Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí, 2013. Recetox. ISBN 978-80-210-6622-9.

<sup>12</sup> ŠIMÍČKOVÁ, Marcella a Magdaléna DRASTICHOVÁ. *Ekonomie udržitelnosti - alternativní přístupy a perspektivy*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 196 s. ISBN 978-80-248-3286-9.3

<sup>13</sup> ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development*. 4th ed. New York: Routledge, 2013. 361 s. ISBN 978-0-415-59073-0.

*budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeby“.*<sup>14</sup> Zpráva byla členěna do tří okruhů. První z nich – společné záležitosti, analyzoval neuspokojivý stav světa: chudobu, honbu za materiálním růstem, potřebu nového hospodářského pořádku. Druhý okruh se zabýval společnými výzvami, kterými jsou nejvýznamnější globální problémy: populace, zabezpečení potravinami, druhová a ekosystémová diverzita, energie, průmysl nebo urbanizace. Poslední okruh společné úsilí se zabývá zdroji planety: využitím zdrojů Antarktidy, oceánů a kosmického prostoru a velký důraz je kladen na mír, bezpečnost a životní prostředí.<sup>15</sup>

Doporučení zprávy se soustředila na integraci rozvojových strategií a environmentálních politik s cílem uspokojit potřeby Severu a Jihu. Zpráva byla přeložena do více než 24 jazyků a definice udržitelného rozvoje je nejvíce užívaná a citovaná.<sup>16</sup>

O pět let později, přesněji 3.-14. června 1992, se v brazilském Riu de Janeiro uskutečnila jedna z největších konferencí – co do velikosti, tak i obsahu jednání - Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, též nazývaná Summit Země. Zúčastnili se jí zástupci 172 zemí světa a 2 400 zástupců nevládních organizací. Cílem konference bylo více rozpracovat vizi udržitelného rozvoje a podpořit provádění na mezinárodní, národní i místní úrovni. Na základě jednání bylo přijato celkem pět dokumentů:

- Deklarace z Ria de Janeiro o životním prostředí a rozvoji,
- Rámcová úmluva o klimatických změnách,
- Úmluva o biologické rozmanitosti,
- Agenda 21,
- a prohlášení k principům globální dohody o využívání, ochraně a trvale udržitelném rozvoji lesů.<sup>17</sup>

Deklarace představuje základní dokument v oblasti udržitelného rozvoje a propojuje jeho sociální, environmentální i ekonomickou stránku. Obsahuje preambuli a 27 zásad udržitelného rozvoje. Klíčovým dokumentem byla Agenda 21, která na Deklaraci navazovala, a v níž byly podrobně popsány problémy, aktéři a prostředky pro dosažení udržitelného rozvoje do začátku 21. století. Šlo o 600 stránkový dokument, který určoval hlavní směry omezení negativních projevů civilizace s 2,5 tisíci návrhy na konkrétní

<sup>14</sup> ŠIMÍČKOVÁ, Marcella a Magdaléna DRASTICHOVÁ. *Ekonomie udržitelnosti - alternativní přístupy a perspektivy.*, ref. 12

<sup>15</sup> NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2514-6.

<sup>16</sup> ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development.*, ref. 13

<sup>17</sup> BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře.*, ref. 11

činnosti v praxi. Ke sledování naplňování Agendy 21 a Deklarace z Ria byla na Summitu založena Komise OSN pro udržitelný rozvoj.<sup>18</sup>

Dalším významným krokem ve vývoji udržitelného rozvoje byla Kjótská konference o globálním oteplování v roce 1997, která navázala na Rámcovou úmluvu Spojených národů o změně klimatu.<sup>19</sup> Konference vyústila v *Kjótský protokol*, ve kterém se dohodli zástupci 159 zemí světa na konkrétních cílech ke snížení celkové světové emise skleníkových plynů v průměru o 5,2 % v porovnání s rokem 1990. Kjótský protokol vstoupil v platnost až 16. února 2005 po ratifikaci Ruska a Kanady. Nicméně stále zůstává jednou z nejvíce diskutovaných mezinárodních dohod.<sup>20</sup>

Od počátku 21. století měla otázka udržitelného rozvoje stále rostoucí význam. V září 2000 se v New Yorku konal Summit tisíciletí. Hlavním dokumentem, který byl na summitu jednomyslně přijat, byla Miléniová deklarace, v rámci níž se státy OSN se dohodly, že budou do roku 2015 plnit osm konkrétních Rozvojových cílů tisíciletí. Cíle byly následující:

- 1. cíl: odstranit extrémní chudobu a hlad,
- 2. cíl: dosáhnout základního vzdělání pro všechny,
- 3. cíl: prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti,
- 4. cíl: snížit dětskou úmrtnost,
- 5. cíl: zlepšit zdraví matek,
- 6. cíl: bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi,
- 7. cíl: zajistit udržitelný stav životního prostředí,
- 8. cíl: budovat světové partnerství pro rozvoj.<sup>21</sup>

Těchto 8 hlavních cílů bylo rozpracováno do dílčích úkolů a ty se měřily více než čtyřiceti různými ukazateli. Jednalo se o dosud nejúspěšnější strategii v boji proti chudobě.

Deset let po Summitu v Riu, v roce 2002, se sešlo 104 hlav států na Světovém summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu. Cílem bylo oživit na politické úrovni závazek

---

<sup>18</sup> ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development*, ref. 13 a BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře*, ref. 11

<sup>19</sup> History of Sustainable Development. In: *Vancouver Valuation Accord* [online]. [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: <http://www.vancouveraccord.org/the-global-context/history-of-sustainable-development.html>

<sup>20</sup> BLEWITT, John. *Understanding sustainable development* [online]. ref. 3 a DORIN, Paul Bâc. *Volume II – Section 2: ECONOMY AND BUSINESS ADMINISTRATION: A HISTORY OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: LITERATURE REVIEW* [online]. University of Oradea, Romania, 2008 [cit. 2017-12-28].

<sup>21</sup> Millennium Summit (6-8 September 2000). *United Nations: Conferences, Meetings and Events* [online]. 2000 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/events/pastevents/millennium\\_summit.shtml](http://www.un.org/en/events/pastevents/millennium_summit.shtml)

k partnerství Severu a Jihu k dosažení udržitelného rozvoje.<sup>22</sup> Řešilo se zde hlavně pět témat – globalizace, harmonizace rozvoje a životního prostředí, chudoba a rozvojové cíle tisíciletí, model spotřeby a výroby a ochrana biodiverzity a přírodních zdrojů. Hlavním výstupem byla *Johannesburská deklarace o udržitelném rozvoji a Implementační plán*. Důležitým přínosem bylo vyjádření podpory udržitelného rozvoje velkými nadnárodními společnostmi, na druhou stranu však byly celkově výsledky konference spíše zklamáním.<sup>23</sup>

V důsledku celosvětové hospodářské a finanční krizi se v oblasti udržitelného rozvoje na začátku 21. století zaznamenal jen omezený pokrok. V roce 2009 byla v Kodani svolána konference, která měla rozhodnout o nástupci Kjótského protokolu, nicméně vyjednávání byla těžká a často zablokována, a tak nedošlo k žádné právně závazné smlouvě. V následujících letech pokračovaly rozhovory v Cancunu, Durbanu, Bankoku, Bonnu a v Dohá, kde byla vytvořena řada dokumentů – mimo jiné *The Doha Climate Gateway*, který rozšířil Kjótský protokol do roku 2020, ale omezil rozsah celosvětové emise uhlíku na 15 %, protože se Japonsko, Rusko, Kanada a USA nepřipojily – a to z důvodu, že Čína, Indie a Brazílie byly klasifikovány jako rozvojové země a tak cílům ke snižování emisí nepodléhají.<sup>24</sup>

V roce 2012 se uskutečnila další Konference OSN o udržitelném rozvoji v Riu de Janeiru, označovaná jako Rio+20. Hlavním cílem bylo projednat klíčové otázky rozvoje – a to jak ekonomických a sociálních otázek, tak také ochranu životního prostředí. Tématem konference bylo posílení institucionálního rámce pro udržitelný rozvoj, zelená ekonomika a vymýcení chudoby. Hlavním výstupem byl dokument *Future We Want*, ve kterém se země zavázaly podporovat udržitelný rozvoj. Dalšími přínosy bylo zahájení prací na projektu *Cílů udržitelného rozvoje*, které mají navázat na *Rozvojové cíle tisíciletí*, a souhlas zemí s hledáním alternativ HDP jako indikátorů rozvoje společnosti – tedy zahrnutí i environmentální a sociální stránky do indikátoru.<sup>25</sup>

Cíle udržitelného rozvoje (Sustainable development goals – SDGs) jsou výsledkem tříletého procesu vyjednávání – do jednání se zapojovalo velké množství aktérů. Otázkou bylo, na co by měl být kladen hlavní důraz. Zatímco u Rozvojových cílů tisíciletí, byly problémy životního prostředí na okraji pozornosti, v rámci SDGs bylo zřejmé, že se více

---

<sup>22</sup> ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development*, ref. 13

<sup>23</sup> BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře*, ref. 11

<sup>24</sup> BLEWITT, John. *Understanding sustainable development* [online], ref. 3

<sup>25</sup> BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře*, ref. 11 a BLEWITT, John. *Understanding sustainable development* [online], ref. 3

soustředí na environmentální otázky.<sup>26</sup> Summit OSN 25. září 2015 schválil dokument *Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030* a bylo tak vytvořeno 17 Cílů udržitelného rozvoje, které budou programem na léta 2015-2030.<sup>27</sup> Hlavní cíle jsou vymezeny v příloze 2. Cílům udržitelného rozvoje bude věnována pozornost v následující kapitole, při hodnocení zapojení Evropské unie do této iniciativy.

## 2.2. CHARAKTERISTIKA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Jak je patrné z dlouhé historie, která byla nastíněna v předchozím textu, existuje celá řada definic a mnoho různých interpretací pojmu udržitelný rozvoj. Popsána byla nejjednodušší a nejznámější definice z roku 1987 - jde o takový rozvoj, který umožňuje uspokojování potřeb současné generace, aniž by byly ohroženy možnosti budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeby.

Nicméně pro každého člověka mohou „potřeby“ znamenat různé věci, je také možné narazit na konflikt mezi zájmy současné a budoucí generace, mezi lidským blahobytem a ochranou přírody, mezi bohatými a chudými, mezi lokální a globální úrovní.<sup>28</sup>

### 2.2.1. Pilíře udržitelného rozvoje

V rámci udržitelného rozvoje jde o nalezení rovnováhy mezi základními oblastmi – ekonomikou, sociálními aspekty a životním prostředím. Jednotlivým oblastem se říká *Pilíře udržitelného rozvoje*.

Jak plyne z definice, smyslem udržitelného rozvoje je naplnění lidských potřeb – to je podmíněno ekonomicky, a ekonomika nemůže existovat mimo společnost a její instituce. A ty pak nemohou existovat bez přírodních zdrojů a životního prostředí.

Jednou z potřeb člověka je bohaté, diverzifikované přírodní prostředí, dostupnost a kvalita přírodních zdrojů – jako je voda, půda či energie, proto je v zájmu lidské společnosti usilovat o udržitelný rozvoj životního prostředí, předcházet jeho poškozování a překročení prahů únosnosti. Aby životní prostředí zůstalo udržitelné, je nutné držet se tří základních podmínek:

- využívání obnovitelných zdrojů nesmí přesáhnout rychlost jejich regenerace,

<sup>26</sup> TOŽIČKA, Tomáš. *Perspektivy rozvoje*. Praha: Ekumenická akademie, 2016. ISBN 978-80-87661-22-2. a Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). In: *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

<sup>27</sup> Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *Sustainable development knowledge platform* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

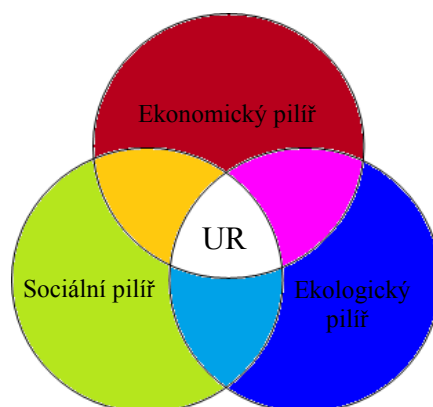
<sup>28</sup> ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development.*, ref. 13

- využívání neobnovitelných zdrojů nesmí přesáhnout rychlost, jakou jsou vyvíjeny jejich trvale obnovitelné náhrady,
- a intenzita znečišťování životního prostředí nesmí přesáhnout jeho asimilační kapacitu.<sup>29</sup>

Cílem sociálního udržitelného rozvoje je zajistit sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech. Po uspokojení hmotných potřeb jde také například o potřeby sociální, společenské nebo bezpečnosti.

V oblasti ekonomiky je rozvoj nejčastěji ztotožňován s růstem – a často se považuje za hlavní ekonomický ukazatel růst HDP – i když existují kritiky tohoto přístupu, kvůli omezené vypovídací schopnosti tohoto ukazatele. Důležitý je kromě růstu také způsob, jakým k němu dochází – za pozitivní lze považovat, pokud růst souvisí se zaváděním nových technologií, inovacemi, vyšší kvalitou lidského kapitálu a ne například zvyšováním využívání přírodních zdrojů.<sup>30</sup>

OBRÁZEK 2.1: ZOBRAZENÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE



Zdroj: ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development*

Grafické znázornění pilířů na obrázku 2.2 dokazuje propojenost těchto tří pilířů. Znázornění pomocí propojených kruhů, vystihuje potřebu rovnováhy mezi pilíři k dosažení udržitelného rozvoje. Někdy jsou tyto tři pilíře ještě kombinovány společně s pilířem kulturním a pilířem řádné správy věcí veřejných.

<sup>29</sup> MEADOWS, Donella. *Indicators and Information Systems for Sustainable Development: A Report to the Balaton Group* [online]. In: . The Sustainability Institute, 1998, s. 78 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://donellameadows.org/wp-content/userfiles/IndicatorsInformation.pdf>

<sup>30</sup> MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012, 256 s. ISBN 978-80-247-4198-7.



### 2.2.2. Aktéři na poli udržitelného rozvoje

Zatím co v historii měly v oblastech lidského rozvoje a životního prostředí dominantní roli samotné státy a jejich národní vlády, postupem času se tato pozice změnila, a to z důvodu globálních problémů životního prostředí a ekonomické globalizace. V současné době jsou tak opatření národních vlád významně ovlivněna hlavně mezinárodními institucemi a vyjednanými dohodami.<sup>31</sup>

Od počátku vzniku Organizace spojených národů (OSN) v roce 1945 bylo jejím hlavním posláním dosažení spolupráce při řešení mezinárodních problémů – ať už hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitárního charakteru. Členské státy OSN se shodly na tom, že právě udržitelný rozvoj je tou nejlepší cestou k lepšímu životu lidí. Z toho důvodu se OSN zasazuje o podporování udržitelného rozvoje ve světě již dlouhá léta.<sup>32</sup> Byly to právě Summity OSN, díky kterým se tato iniciativa rozšířila, a byly to také Rozvojové cíle tisíciletí OSN, které významně přispěly k pokroku v boji s globálními problémy. Na půdě OSN se také vyjednaly další cíle udržitelného rozvoje, které budou svět provázet až do roku 2030.

Také Světová banka (WB) integrovala zásady udržitelného rozvoje do své práce a podporuje akce zaměřené na odstraňování chudoby, zvyšování odolnosti vůči změně klimatu a snižování emisí. Od roku 2015 WB podporuje Cíle udržitelného rozvoje, které jsou v souladu s jejími cíli – ukončení extrémní chudoby a posílení společné prosperity. V roce 2017 WB vydala publikaci Atlas cílů udržitelného rozvoje, která mapuje statistické údaje o vývoji a životě lidí po celém světě.<sup>33</sup>

Udržitelný rozvoj a ochrana životního prostředí jsou jedním ze zakládajících cílů Světové obchodní organizace (WTO) – a spolu jsou zakotveny již v zakládající dohodě. WTO uznává, že obchod by měl být veden s cílem zvýšení životní úrovně a současně umožnit optimální využití světových zdrojů v souladu s cílem udržitelného rozvoje.<sup>34</sup>

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pracuje na mnoha otázkách, které se týkají udržitelného rozvoje a zabývá se například změnou klimatu,

---

<sup>31</sup> ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development.*, ref. 13

<sup>32</sup> Promote Sustainable Development. In: *United Nations: What We Do* [online]. [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/promote-sustainable-development/>

<sup>33</sup> The 2017 Atlas of Sustainable Development Goals: a new visual guide to data and development. In: *The World Bank: The DATABlog* [online]. [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <https://blogs.worldbank.org/opendata/2017-atlas-sustainable-development-goals-new-visual-guide-data-and-development>

<sup>34</sup> Trade and Environment: Building pathways to sustainable development. In: *World Trade Organization* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: [https://www.wto.org/english/thewto\\_e/20y\\_e/wto\\_environment\\_e.pdf](https://www.wto.org/english/thewto_e/20y_e/wto_environment_e.pdf)

růstem rozvojových zemí, sociální odpovědností podniků a mnohých dalších. OECD také podporuje OSN a jejich Cíle udržitelného rozvoje, má vytvořen Akční plán OECD pro cíle udržitelného rozvoje a také vydává studii, měřící vzdálenost k dosažení těchto cílů.<sup>35</sup>

Také Evropská unie začlenila udržitelný rozvoj do široké škály svých politik a je i nadále jedním ze základních slůů v rámci Lisabonské smlouvy. Problematikou udržitelného rozvoje v rámci EU se bude zabývat následující kapitola.<sup>36</sup>

Mimo jmenované organizace a instituce, které fungují na globálním, mezinárodním či nadnárodním měřítku, existuje i nesčetné množství komunitních skupin, podniků nebo aktivistických organizací, které se do iniciativy udržitelného rozvoje také zapojují.<sup>37</sup>

### 2.2.3. Indikátory udržitelného rozvoje

Kromě vymezení konceptu udržitelného rozvoje, stanovení jeho principů a cílů, je dalším důležitým faktorem jejich sledování – monitorování toho, zda se k udržitelnému rozvoji směřuje či nikoli nebo jestli se situace ve světě spíše zhoršuje nebo zlepšuje. K tomu je potřeba využít vhodných kvantitativních informací, k čemuž slouží nejrůznější indikátory.

Hlavním účelem indikátorů je umožnit hodnocení podmínek a trendů. Ty mají poskytnout srovnání mezi různými místy a časy, umožnit ve vztahu ke stanoveným cílům, včas poskytovat varovné informace a vytvořit podmínky pro předvídání budoucích situací.

V praxi bývá nejčastěji využíván ukazatel hrubého domácího produktu (HDP), který má za cíl vyčíslit ekonomickou prosperitu země a často je pak nesprávně interpretován jako ukazatel kvality života. V tomto ohledu by se však jednalo o zavádějící ukazatel – HDP totiž nepostihuje například služby, které lidé dělají mimo oficiální trh. Mimo to, HDP nepostihuje škody na životním prostředí a mnohdy právě naopak narůstá HDP v situacích, kdy se environmentální či sociální složka UR zhoršují – například dojde k nárůstu HDP díky tomu, že se zvýší výdaje na léčbu v situaci, kdy se zhorší zdraví lidí kvůli zhoršenému životnímu prostředí. Z těchto důvodů se již dlouhá léta snaží ekonomové přijít s alternativními variantami nejrůznějších ukazatelů. Zde je výčet některých z nich.

<sup>35</sup> OECD and the Sustainable Development Goals: Delivering on universal goals and targets. In: *OECD: Better policies for better lives* [online]. [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/sustainable-development-goals.htm>

<sup>36</sup> Sustainable Development. *European Commission: Environment* [online]. 2015 [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>

<sup>37</sup> BLEWITT, John. *Understanding sustainable development* [online]., ref. 3

### **a. Index udržitelného ekonomického blahobytu**

Tento index byl publikován roku 1989 jako alternativní ukazatel k HDP. Jde o agregovaný indikátor, který upravuje standardně měřené HDP o vliv nerovnosti v rozdělování příjmů, práci v domácnosti, poškození přírodního kapitálu a sociální a environmentální výdaje.<sup>38</sup>

### **b. Index lidského rozvoje a ekologická stopa**

Index lidského rozvoje (HDI) je vícerozměrný index složený ze tří dílčích indikátorů, které mají stejný význam, jedná se o:

- předpokládanou délku života při narození,
- přístup ke vzdělání (podíl gramotných a průměrná doba školní docházky),
- a hrubý produkt na obyvatele.<sup>39</sup>

Tento index sestavuje Rozvojový program OSN (UNDP) pro všechny členské státy. HDI pokrývá oblast zdraví, vzdělání a ekonomické úrovně. V rámci hodnocení udržitelného rozvoje, by zde chyběla environmentální oblast. Z toho důvodu, je pro jeho hodnocení přidávána ekologická stopa.

Ekologická stopa (EF) měří poptávku po přírodě a její nabídku – tedy prostředky, které daná populace potřebuje k výrobě, které spotřebovává a které absorbují její odpad, na druhé straně pak je daná biokapacita území. Ekologická stopa sleduje využití 6 kategorií – zemědělské půdy, pastvi, rybářských ploch, zastavěné půdy, lesních ploch a poptávku po uhlí.

Ekologická stopa se vyjadřuje v globálních hektarech. Pokud ekologická stopa překročí biokapacitu daného regionu, má toto území ekologický deficit a jejich poptávka přesahuje to, co mohou ekosystémy regionu zase obnovit.<sup>40</sup> EF spolu s HDI již zaobírají všechny pilíře udržitelného rozvoje.

### **c. Index šťastné planety**

Happy planet index (HPI) je index, který se pokouší měřit kvalitu života, v kombinaci s environmentální efektivitou. HPI se vypočítává jako součin blahobytu (škála

---

<sup>38</sup> NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*., ref. 15

<sup>39</sup> Human Development Index (HDI). *United Nations Development Programme: Human Development Reports*[online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

<sup>40</sup> Ecological Footprint. In: *Global Footprint Network: Advancing the Science of Sustainability* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint/>

od 0-10), očekávané délky života a nerovnosti mezi lidmi uvnitř země – tyto tři složky se dělí ekologickou stopou. Na špičce tohoto žebříčku se umísťují země, které pro zajištění spokojeného života obyvatel nejméně poškozují životní prostředí.<sup>41</sup>

#### **d. Index živé planety**

Světový fond na ochranu přírody vydává zprávy *Living planet report*, kde publikují výsledky Indexu živé planety. Ten je měřítkem o stavu světové biologické rozmanitosti na základě populačních trendů obratlovců – suchozemských, sladkovodních a mořských.

Index varuje před tím, že globální biodiverzita klesá velkým tempem a odhaduje, že se celosvětová populace ryb, ptáků, savců, obojživelníků i plazů snížila mezi lety 1970-2012 o 58 procent.<sup>42</sup>

#### **e. Index udržitelné společnosti**

Index udržitelné společnosti (SSI) zahrnuje oblast lidského, přírodního a ekonomického blahobytu, čímž jsou pokryty všechny tři pilíře udržitelného rozvoje. SSI byl poprvé publikován v roce 2006 a od té doby je aktualizován každé dva roky. Celkem obsahuje 21 indikátorů, které mají všechny stejnou váhu.<sup>43</sup>

#### **f. Další indexy a indikátory**

Mimo tyto nejznámější indikátory, existuje celá řada dalších indexů a možných hodnocení udržitelného rozvoje od celé řady subjektů. Jako příklad může být zmíněn například Index environmentální udržitelnosti nebo Index environmentální výkonnosti, které publikovala Yale University, Index kvality života – vyvinutý časopisem *The Economist* či Hrubé národní štěstí – který zformulovali v Bhútánu a v současné době měří 33 indikátorů v devíti oblastech, jako je udržitelný socioekonomický rozvoj, podpora kulturních hodnot, ochrana životního prostředí a mnohé další.

Vedle těchto mezinárodních indikátorů je možné nalézt také indikátory v rámci Evropské unie, evropské indikátory na místní či regionální úrovni.<sup>44</sup>

---

<sup>41</sup> About the HPI. In: *Happy planet index* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://happyplanetindex.org/about/#how> a Mapa indexu šťastné planety. *Světaznalec.cz: studium, práce a život v zahraničí* [online]. 2016 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.svetaznalec.cz/mapa-indexu-stastne-planety/>

<sup>42</sup> Living planet report 2016. *WWF Global* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: [http://wwf.panda.org/about\\_our\\_earth/all\\_publications/lpr\\_2016/](http://wwf.panda.org/about_our_earth/all_publications/lpr_2016/) a The Index. *Living planet index* [online]. 2014 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: [http://www.livingplanetindex.org/projects?main\\_page\\_project=AboutTheIndex&home\\_flag=1](http://www.livingplanetindex.org/projects?main_page_project=AboutTheIndex&home_flag=1)

<sup>43</sup> Sustainability and the SSI. *Sustainable Society Index: your compass to sustainability* [online]. The Netherlands, 2016 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.ssindex.com/ssi/ssi-2016/>

<sup>44</sup> NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj.*, ref. 15

### 3. PROSAZOVÁNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V EVROPSKÉ UNII

V rámci konceptu udržitelného rozvoje jde o snahu mít takový svět, ve kterém je rozšířen ekonomický pokrok a eliminována extrémní chudoba. Svět, kde politiky podporují sociální důvěru obyvatel a kde lidská činnost nezpůsobuje degradaci životního prostředí. To je pro svět velká výzva, a pro Evropskou unii jeden z klíčových cílů. Všichni čelí rychle se měnícímu světu, což vyžaduje změny myšlení v ekonomických a sociálních strukturách, a také spotřebě, výrobě a chování lidí.

#### 3.1. PRÁVNÍ RÁMEC UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V EU

V padesátých a šedesátých letech měly evropské státy po válce jiné problémy, kterými bylo třeba se zabývat a tak se k problematice týkající se životního prostředí Evropské hospodářské společnosti (EHS) dostalo až v návaznosti na Stockholmskou konferenci v roce 1972.

Aktivity v oblasti životního prostředí byly uskutečňovány skrze environmentální Akční programy (AP). Od roku 1973 až k podpisu Maastrichtské smlouvy, vznikly celkem tři AP. Postupem času se i v EHS došlo k názoru, že je třeba posunout se od řešení problémů k jejich předcházení a Maastrichtská smlouva zavedla ochranu životního prostředí jako samostatnou oblast politiky EHS, čímž byla vyzdvížena nutnost zájmu o tuto oblast. To bylo podpořeno také další legislativou – Amsterodamskou smlouvou, v rámci které se udržitelný rozvoj stal hlavním, zastřešujícím cílem EU.

V pořadí pátý AP, který byl realizován v letech 1993-2000, nesl název „Směrem k udržitelnosti“. Tento AP konstatoval, že dosažené výsledky předchozího snažení nejsou dostatečné. Bylo zjištěno, že hlavní příčinou je nekonkrétní vymezení úkolů a cílů a také nemožnost monitorování průběhu jejich realizace. A tak vznikl požadavek na zpracování soustavy indikátorů, které by umožnily kvantifikovat požadované cíle a následně hodnotit dosažené výsledky.<sup>45</sup> Stejnou myšlenku měli účastníci také na summitu v Riu v roce 1997, při kterém se shodli na tom, že by strategie k dosažení udržitelného rozvoje měla být ve všech zemích dokončena do roku 2002.<sup>46</sup> Vedle jednotlivých národních strategií se samozřejmě iniciovala i EU jako celek.

---

<sup>45</sup> BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře.*, ref. 11

<sup>46</sup> *Communication from the Commission A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development.* In: European Commission, 2001, COM/2001/0264. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52001DC0264#document1>

### 3.1.1. Lisabonská strategie a Strategie udržitelného rozvoje z Göteborgu

Lisabonská strategie v roce 2000 stanovila pro EU velice ambiciózní plán, podle kterého se EU měla stát „nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější znalostním hospodářstvím na světě, které bude schopné udržitelného hospodářského růstu a zajistí více pracovních míst a lepší pracovní místa, větší sociální soudržnost a úctu k životnímu prostředí“<sup>47</sup>. Tuto výzvu navíc EU ještě rozšířila, když o rok později Evropská rada přijala v Göteborgu obsáhlou strategii pro udržitelný rozvoj, čímž doplnila předchozí Lisabonskou strategii o ekologický rozměr.<sup>48</sup> Vycházelo se ze zásady, že veškeré dopady a důsledky politik je třeba zkoumat ve vzájemné souvislosti všech tří pilířů a přihlížet k nim při rozhodování.

Strategie udržitelného rozvoje (SUR) měla být katalyzátorem pro tvůrce politik a stát se hnací silou pro reformy a změny chování podniků a spotřebitelů. Nicméně vize této strategie byla poněkud obsáhlá a bylo třeba určit problémy, na které by se měla EU zaměřit. Jako hlavní ohrožení udržitelného rozvoje byly definovány:<sup>49</sup>

- emise skleníkových plynů, které způsobují globální oteplování – to může způsobit více extrémních povětrnostních událostí, které mají důsledky na infrastrukturu, majetek, zdraví nebo přírodu;
- kmeny některých onemocnění, které jsou odolné vůči antibiotikům a představují tak ohrožení veřejného zdraví;
- ohrožení bezpečnosti potravin;
- chudoba a sociální vyloučení – které mohou mít přímé účinky na postižené osoby – jako je špatné zdraví, nezaměstnanost, sebevraždy apod.;
- stárnutí populace – které je následkem prodlužování délky života Evropanů v kombinaci s nízkou porodností;
- ztráta biologické rozmanitosti, ztráta půdy a její zhoršující se životaschopnost;
- zvyšování objemu odpadu;
- a regionální nerovnováhy v EU.

<sup>47</sup> PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE: Hodnocení Lisabonské strategie. *European Commission: Lisbon Strategy for Growth and jobs* [online]. Brusel, 2010 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs\\_2009/pdf/lisbon\\_strategy\\_evaluation\\_cs.pdf](http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/lisbon_strategy_evaluation_cs.pdf)

<sup>48</sup> CIHELKOVÁ, Eva. *Regionalismus a multilateralismus: základy nového světového obchodního řádu?*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-196-3.

<sup>49</sup> *Communication from the Commission A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development*. In: European Commission, ref. 46

EU disponovala velkou řadou politik, které řešily ekonomické, sociální nebo environmentální rozměry udržitelnosti. Nicméně nebyla zde dostatečná koordinace a často se při dosahování cílů v jedné oblasti, bránilo v pokroku v oblasti jiné, což bylo příčinou neudržitelného trendu. Proto se udržitelný rozvoj musel stát hlavním cílem všech sektorů a politik.

Akce udržitelného rozvoje musejí být podnikány všemi a na všech úrovních – ať už na té mezinárodní nebo Unijní, tak národní či regionální, a v konečném důsledku jsou to také jednotliví občané a podniky, kteří přinesou změny ve spotřebním či investičním rozhodování. Je důležité, aby jedinci vnímali, že mohou prostřednictvím svých činností něco změnit.

Snaha dosáhnout udržitelného rozvoje vyžadovala změny ve způsobu provádění politik na úrovni EU i členských států. Například v rámci zemědělské politiky mělo dojít k odměňování za kvalitu a ne kvantitu, a také k podporování metod, které jsou šetrné k životnímu prostředí, Společná rybářská politika měla podporovat udržitelné řízení populací ryb, Společná dopravní politika měla podporovat použití ekologičtějších druhů dopravy a Politika soudržnosti měla zabránit úpadku venkovských oblastí a skupinám osob, ohrožených trvalým sociálním vyloučením.

Také bylo nutné do budoucna podporovat investice do vědy a nových technologií, které by využívaly méně přírodních zdrojů, snižovaly znečištění a riziko pro zdraví a podporovaly využívání výrobků a služeb, které jsou šetrné k životnímu prostředí.

Strategie udržitelného rozvoje zahrnovala cíle a opatření pro řešení celkem šesti otázek, které představují největší výzvy pro udržitelný rozvoj v Evropě. První dva cíle byly definovány v rámci Lisabonské strategie – jde o boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení a řešení hospodářského a sociálního důsledku stárnutí populace. Do SUR byly přidány další 4 cíle – omezení klimatické změny a zvýšení využití čisté energie, odhazení ohrožení veřejného zdraví, zodpovědnější spravování přírodních zdrojů a zlepšení dopravního systému a využívání půdy. Následující tabulka obsahuje přehled stanovených cílů na úrovni EU.<sup>50</sup>

---

<sup>50</sup> *Communication from the Commission A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development.* In: European Commission, ref. 46

TABULKA 3.1: Cíle strategie udržitelného rozvoje

<b>BOJ PROTI CHUDOBĚ A SOCIÁLNÍMU VYLOUČENÍ</b>	<b>ŘEŠENÍ HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO DŮSLEDKU STÁRNUTÍ POPULACE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>dopad na vymýcení chudoby</li> <li>zvýšení míry zaměstnanosti – nejprve na 65 % (2005), poté na 70 % (2010)</li> <li>do r. 2010 snížit počet osob 18-24 let, kteří nemají další vzdělání a odbornou přípravu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zajistit přiměřenost důchodových systémů, systémů zdravotní péče a péče o seniory</li> <li>zvyšovat míru zaměstnanosti, hlavně u starších žen a mužů (55-64 let) – na 50%</li> <li>snížovat veřejný dluh, přizpůsobit systém sociální ochrany</li> </ul>
<b>OMEZENÍ KLIMATICKÉ ZMĚNY A ZVÝŠENÍ VYUŽITÍ ČISTÉ ENERGIE</b>	<b>ODHALENÍ OHROŽENÍ VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>EU splní svůj Kjótský závazek</li> <li>snížení emisí skleníkových plynů v atmosféře o 1% ročně do roku 2020</li> <li>EU bude trvat na splnění Kjótských závazků i ze strany ostatních vyspělých zemí</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zajištění bezpečnosti a kvality potravin</li> <li>do r. 2020 zajistit bezpečně vyrábění a používání chemických látek</li> <li>řešit problémy v souvislosti s infekčními onemocněními a rezistencí na antibiotika</li> </ul>
<b>ZODPOVĚDNĚJŠÍ SPRÁVOVÁNÍ PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ</b>	<b>ZLEPŠENÍ DOPRAVNÍHO SYSTÉMU A VYUŽÍVÁNÍ PŮDY</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>přerušit vazby mezi hospodářským růstem, využíváním zdrojů a tvorbou odpadu</li> <li>chránit a obnovit přírodní systémy a zastavit ztrátu biologické rozmanitosti</li> <li>zlepšit řízení rybolovu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>snížit dopravní zácpy a další vedlejší negativní účinky dopravy</li> <li>snížování rozdílů mezi venkovskými a městskými částmi</li> <li>posun v dopravě z cest na železnici a vodu</li> </ul>

Zdroj: Strategie Evropské unie pro udržitelný rozvoj (2001)

V roce 2004 došlo na hodnocení dosavadní realizace strategie. To probíhalo ve formě veřejné diskuze, které se účastnilo na 1 400 fyzických a právnických osob z celé EU. V únoru 2005 vydala Komise první sdělení – *Hodnocení strategie udržitelného rozvoje EU v roce 2005: Výchoz rekapitulace a budoucí směry vývoje* (dále *Hodnocení SUR*). Toto sdělení je součástí celého balíku přezkumů, který tvoří dva další dokumenty – *Deklaraci o principech udržitelného rozvoje* a *Sdělení o přezkumu strategie udržitelného rozvoje*, který se zaměřuje na provádění a příslušné kroky.

Kromě závazku, že bude Komise provádět hodnocení SUR na začátku každého nového mandátu, je zde celá řada dalších vývojových trendů, které ještě více zdůraznily potřebu strategii v této době zhodnotit. Je zmiňován rostoucí tlak na přírodní zdroje, přetrvávající chudoba a rostoucí výzvy způsobené stárnutím obyvatelstva. Mimo to, po ekonomické stránce vyvstávají problémy s konkurencí, která byla vyvolaná globalizací a vzestupem nových průmyslově vyspělých zemí, jako je Čína nebo Indie. Důležitým



milníkem bylo také rozšíření EU na 25 států. Byly dohodnuty nové mezinárodní závazky, které by mohly přispět ke globálnímu udržitelnému rozvoji – například Rozvojová agenda z Dohá, nebo Rozvojové cíle tisíciletí. A nakonec nesmí být opomenuty bezpečnostní hrozby, spojené s teroristickými útoky ze září 2001 a března 2004.

Na základě hodnocení vyvstala nutnost účinnějšího monitorování, aby bylo lépe dosahováno stanovených cílů. Komise musí každé dva roky předkládat zprávu o činnosti v oblasti udržitelného rozvoje. Tuto zprávu pak Evropská rada a Evropský parlament projednat, přezkoumat stanovené priority a obecné směry udržitelného rozvoje.

Existuje celá řada nástrojů, kterými mohou být občané či firmy povzbuzovány ke změnám – ať už způsobem regulace, zdanění, dotováním, investováním či poskytováním informací – důležité je dosáhnout správné kombinace tak, aby přispívala k udržitelnému rozvoji. Také národní vlády mohou mít významný vliv na občany – právě prostřednictvím poskytování dostatečných a užitečných informací, které se například týkají spotřeby energií a energetické národnosti zboží nebo povzbuzují občany ke třídění odpadu. Nakonec nemůže to být pouze EU, která bude dohlížet na program udržitelného rozvoje – jednat musejí také ostatní aktéři – ať už státy, tak podniky, místní úřady, nevládní organizace, univerzity, školy a jednotliví občané, jakožto spotřebitelé.

Z hodnocení však vyplynulo, že dosažené výsledky a úspěchy jsou omezené. Bylo tedy rozhodnuto vytvořit *Obnovenou strategii udržitelného rozvoje pro rozšířenou EU*, tu přijala Evropská rada v červnu 2006.<sup>51</sup>

### **3.1.2. Obnovená strategie udržitelného rozvoje (2006)**

Obnovená SUR vychází z cílů a dosažených výsledků z předchozí strategie a také se navzájem doplňuje s Lisabonskou strategií pro růst a zaměstnanost. Jde o jedinou soudržnou strategii, podle které se bude EU snažit účinněji řídit při plnění cílů udržitelného rozvoje.

Cílem Obnovené SUR je především ochrana životního prostředí, sociální spravedlnost a soudržnost, hospodářská prosperita a plnění mezinárodních povinností. Součástí jsou také hlavní zásady politiky, které vzešly z původní deklarace. Podle nich, by

---

<sup>51</sup> Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o přezkumu strategie udržitelného rozvoje: Akční platforma. In: Brusel: Rada Evropské unie, 2005, KOM/2005/658. Dostupné také z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26500/26501/294036/priloha001.doc>

měl být středem zájmu člověk – měly by být prosazovány základní práva, boj proti diskriminaci a mělo by se přispívat ke snižování chudoby ve světě. Samozřejmý je pohled na solidaritu, která vychází už z definice udržitelného rozvoje – zaměření se na potřeby současných generací, aniž by se ohrozila schopnost uspokojování potřeb generací budoucích. Občanům by měl být zaručen přístup k informacím a spravedlnosti a má být posílena jejich účast na rozhodování. Důležitá je podpora vzdělávání a informovanost občanů o jejich vlivu na životním prostředí a možnostech volby udržitelnějších variant. To se týká také zapojení soukromého a veřejného sektoru a společné odpovědnosti v zájmu udržitelné spotřeby a výroby. Je zdůrazňována soudržnost mezi politikami EU, mezi činnostmi na místní, regionální, celostátní i celosvětové úrovni a také integrace hospodářských, sociálních a environmentálních otázek do tvorby politik. Ty mají být vytvářeny a prováděny na základě nejlepších znalostí tak, aby byly ekonomicky stabilní a nákladově efektivní, a při tvorbě právních předpisů by mělo docházet k posuzování vlivů a ke konzultaci zainteresovaných stran. Důležitá je zásada předběžné opatrnosti, která navrhuje využití preventivních opatření, které předem zabrání poškození lidského zdraví nebo životního prostředí ale nakonec by to měli být znečišťovatelé, kteří platí za škody, které na lidském zdraví nebo životním prostředí způsobí.

Strategie stanovuje sedm hlavních úkolů – k nim odpovídající cíle a činnosti, které je třeba vykonat a které se musí řídit výše uvedenými zásadami. U každého úkolu je stanoven obecný cíl, operativní cíl a úkoly a opatření, které by měl daný úkol zahrnovat. Podrobný popis těchto úkolů i cílů je vypracován v příloze 1. Hlavním cílem bylo:<sup>52</sup>

- zmírnit změnu klimatu, související náklady a nepříznivé důsledky pro společnost a životní prostředí,
- zajistit, aby byly dopravní systémy v souladu s hospodářskými, sociálními a environmentálními potřebami a měly co nejmenší dopad na hospodářství, společnost a životní prostředí,
- podpořit udržitelné modely spotřeby a výroby,
- zlepšit řízení přírodních zdrojů a zabránit jejich nadměrnému využívání,
- podpořit veřejné zdraví s rovnými podmínkami a zlepšit ochranu před zdravotními hrozbami,

---

<sup>52</sup> *Přezkum strategie EU pro udržitelný rozvoj: Obnovená strategie.* In: Brusel: Rada Evropské unie, 2006. Dostupné také z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10117-2006-INIT/cs/pdf>

- zohlednit mezigenerační solidaritu, vytvořit společnost podporující začleňování a zlepšit kvalitu života občanů,
- a aktivně podporovat udržitelný rozvoj na celém světě, a zajistit, aby politiky EU byly v souladu s globálním udržitelným rozvojem.<sup>53</sup>

Strategie měla být revidována v roce 2011, ale již v roce 2007 došlo k prvnímu hodnocení dosaženého pokroku ze strany Evropské Komise prostřednictvím Zprávy o pokroku strategie EU pro udržitelný rozvoj. Ta však konstatovala, že úspěchů bylo dosaženo pouze v oblastech změny klimatu a čisté energie. Další hodnocení proběhlo v roce 2009, kdy Komise předložila zprávu – Začleňování udržitelného rozvoje do politik EU: Přezkum strategie EU pro udržitelný rozvoj za rok 2009. Nicméně i když se EU ujala vedení v boji proti změně klimatu a podpoře nízkouhlíkového hospodářství, v mnoha oblastech stále přetrvávaly neudržitelné trendy a bylo třeba zintenzivnit úsilí. Další monitorovací zprávy byly vydány v roce 2011 a 2015. Detailnější analýzu dosaženého pokroku, na základě všech pěti zmíněných monitorovacích zpráv, obsahuje kapitola 4.

V rámci přezkumu strategie Evropská rada v prosinci 2009 potvrdila, že je udržitelný rozvoj i nadále jedním ze základních cílů EU, který byl zakotven také v Lisabonské smlouvě – a to jak ve Smlouvě o Evropské unii, tak ve Smlouvě o fungování EU.

### **3.1.3. Strategie Evropa 2020**

Jelikož v roce 2010 vypršela platnost Lisabonské strategie, bylo potřeba na ni navázat strategií novou. Hlavně v období po hospodské a finanční krizi, během níž přišlo o zaměstnání spoustu lidí, a EU v té době byla vystavena novým tlakům. Evropa se musela z této krize rychle vzpamatovat a to bylo účelem nové Strategie Evropa 2020.

Hlavními prioritami v rámci této strategie je dosáhnout inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění, a vytvoření nových pracovních míst. Pozitivním předpokladem úspěchu je talentovaná pracovní síla, silná technologická a průmyslová základna, vnitřní trh a jednotná měna.

Komise navrhla pět měřitelných cílů, kterých by měla EU dosáhnout do roku 2020. Tyto cíle jsou následující:

- 75 % obyvatelstva ve věku 20-64 let by mělo být zaměstnáno,

---

<sup>53</sup> Přezkum strategie EU pro udržitelný rozvoj: Obnovená strategie., ref. 52

- 3 % HDP EU by měla být investována do výzkumu a vývoje,
- podíl dětí, které předčasně ukončí školní docházku, by měl být pod hranicí 10 %, a alespoň 40 % mladých lidí by mělo dosáhnout terciárního vzdělání,
- v oblasti klimatu a energie by mělo být dosaženo cílů „20-20-20“ (snížení emisí skleníkových plynů o 20 %, zvýšit podíl energií z obnovitelných zdrojů na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %),
- a počet osob, které jsou ohroženy chudobou, by měl klesnout o 20 milionů.

Tyto hlavní cíle jsou stanoveny pro Unii jako celek, vedle nich, pak byly individuálně vyjednány národní cíle, které odrážely podmínky a okolnosti v jednotlivých zemích.

Komise mimo hlavní cíle předložila sedm stěžejních iniciativ, které měly pokrok v každém z prioritních témat podpořit. V rámci podpory priority inteligentního růstu byly vytvořeny iniciativy na podporu inovací, vzdělávání a digitální společnosti:<sup>54</sup>

- „Inovace v Unii“ – ke zlepšení podmínek a přístupu k financování výzkumu a inovací,
- „Mládež v pohybu“ – ke zlepšení výsledků vzdělávacích systémů a zlepšení atraktivity evropských vysokoškolských institucí,
- „Digitální program pro Evropu“ – k urychlení rozvoje vysokorychlostního internetu a využití jednotného digitálního trhu.

Priorita udržitelného růstu zahrnuje dvě oblasti, první z nich se zaměřuje na klima, energii a mobilitu, druhá na konkurenceschopnost. Stěžejními iniciativami v tomto případě jsou:<sup>55</sup>

- „Evropa méně náročná na zdroje“ – která podporuje oddělování hospodářského růstu od využívání zdrojů, větší využívání obnovitelných zdrojů energie a modernizaci dopravního odvětví a energetické účinnosti,
- „Průmyslová politika pro éru globalizace“ – která má zlepšit podnikatelské prostředí pro malé a střední podniky.

<sup>54</sup> Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. In: *Vláda České republiky*[online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/Evropa\\_2020\\_cz\\_Sdeleni\\_EK.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/Evropa_2020_cz_Sdeleni_EK.pdf)

<sup>55</sup> Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, ref. 54

Třetí prioritou je růst podporující začleňování, který také zahrnuje dvě oblasti zájmu – těmi jsou zaměstnanost, dovednosti a boj proti chudobě. Iniciativami v tomto případě jsou:<sup>56</sup>

- „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“ – který má usnadnit mobilitu pracovních sil a rozvoj dovednosti za účelem zvýšení účasti na trhu práce,
- a „Evropská platforma pro boj proti chudobě“, která má posílit sociální a územní soudržnost a umožnit lidem, kteří jsou postiženi chudobou a sociálním vyloučením, žít důstojně a aktivně se zapojovat do společnosti.

Strategie slouží jako rámec pro činnosti na úrovni Evropské unie, národní i regionální. Vlády členských států si stanovují vnitrostátní cíle, které by měly pomoci dosáhnout celkových cílů a podávají o nich každoroční zprávy. Souhrnné zprávy o pokroku poté pravidelně zveřejňuje Eurostat.<sup>57</sup>

V roce 2015 – tedy v polovině stanoveného období, zahájila Komise veřejné konzultace, aby zjistila, jak jsou cíle strategie dosud plněny. V úvahu se však musely brát dopady finanční a ekonomické krize, která měla na plnění cílů velký vliv.

#### **3.1.4. Agenda pro udržitelný rozvoj a Cíle udržitelného rozvoje**

V roce 2000 odstartovaly na půdě OSN tzv. Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs), které jsou vysvětleny v předchozí kapitole. Tyto cíle byly relativně úspěšné, a mimo jiné napomohly například k odstraňování chudoby ve světě, také významně přispěly ke zvyšování povědomí veřejnosti o globálních problémech, zvýšení politické vůle a mobilizaci zdrojů k dosahování jednotlivých cílů. Naplňování těchto cílů bylo směřováno k roku 2015, a tak když se tento rok blížil, vedoucí představitelé OSN se shodli na tom, že svět potřebuje podobný přístup k úsilí o udržitelný rozvoj.<sup>58</sup>

Cesta za novými cíli v EU začala v roce 2013 společnou diskusí o období po roce 2015, kdy Komise úzce spolupracovala s členskými státy. Do roku 2015 vydala celkem tři sdělení, po kterých vždy následovaly také závěry Rady.<sup>59</sup> EU hrála při utváření Agendy 2030 důležitou roli, prostřednictvím veřejných konzultací nebo dialogů s partnery.<sup>60</sup>

<sup>56</sup> Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, ref. 54

<sup>57</sup> Europe 2020 strategy. *European Commission* [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy\\_cs](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_cs)

<sup>58</sup> SACHS, Jeffrey. *The age of sustainable development*. New York: Columbia University Press, 2015. 543 s. ISBN 978-0-231-17315-5.

<sup>59</sup> V roce 2013 - Sdělení „Důstojný život pro všechny: ukončení chudoby a udržitelná budoucnost“ a závěr Rady o „Celosvětové agendě po roce 2015“, v roce 2014 – Sdělení Komise s názvem „Důstojný život pro všechny: od vize po kolektivní akci“,

Samotná Agenda pro udržitelný rozvoj byla přijata hlavami států a předsedů vlád na zvláštním summitu OSN dne 25. září 2015, a to včetně 17 Cílů udržitelného rozvoje (Sustainable development goals - SDGs) a 169 dílčích cílů.<sup>61</sup> Tabulka s přehledem 17 SDGs je součástí přílohy 2. Po přijetí na půdě OSN se také EU zavázala prosazovat tuto agendu jak uvnitř Unie, tak prostřednictvím vnější politiky, a to ve formě pomoci nejpotřebnějším zemím.<sup>62</sup>

Na rozdíl od Rozvojových cílů tisíciletí, které byly spíše aplikovány na chudé či rozvojové země a bohaté rozvinuté státy zde měly postavení donorů, SDGs jsou aplikovány na všechny země, neohledně na jejich bohatství, postavení ve světě nebo rozvoj. Agenda pro udržitelný rozvoj je také mnohem větší, a bude složitější, než byl projekt s MDGs – jelikož SDGs pokrývají všechny pilíře udržitelného rozvoje. Úkoly a cíle jsou komplexnější a také více komplikované, dokonce i časový horizont pro dosažení výsledků je delší, a některé cíle budou vyžadovat desítky let úsilí.<sup>63</sup>

Agenda 2030 se skládá ze 4 částí – politické deklarace, souboru 17 cílů udržitelného rozvoje, způsobů provádění a rámce pro sledování a přezkum agendy. Součástí agendy je i akční program OSN z Addis Abeby, který vymezuje prostředky k jejímu uskutečnění.<sup>64</sup>

EU reagovala na Agendu 2030 a SDGs přijetím balíčku udržitelného rozvoje. Ten obsahuje celkem tři sdělení. První se týká budoucího vývoje a dalších kroků k udržitelné evropské budoucnosti, ve druhém sdělení Komise předložila vizi a rámec pro rozvojovou spolupráci – v rámci nového Evropského konsensu o rozvoji, který je v souladu s Agendou 2030, třetí sdělení se týká nového partnerství s africkými, karibskými a tichomořskými státy.<sup>65</sup>

Zmíněné první sdělení o dalších krocích k udržitelné evropské budoucnosti spojuje SDGs a Agendu 2030 s evropským politickým rámcem a prioritami Komise. Agenda 2030 bude prováděna EU spolu s členskými státy, v souladu se zásadou subsidiarity, a zaměří se

---

následováno závěrem Rady o „Transformačním programu po roce 2015“, a v roce 2015 šlo o Sdělení „Globální partnerství pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj po roce 2015“, následováno závěrem, který nesl stejný název.

<sup>60</sup> The 2030 Agenda for Sustainable Development and the SDGs. *European Commission: Environment*[online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/index_en.htm)

<sup>61</sup> Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *Sustainable development knowledge platform* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

<sup>62</sup> EU's implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs). *European Commission: Environment*[online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/implementation/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/implementation/index_en.htm)

<sup>63</sup> SACHS, Jeffrey. *The age of sustainable development*, ref. 58

<sup>64</sup> The 2030 Agenda for Sustainable Development and the SDGs. *European Commission: Environment*, ref. 60

<sup>65</sup> EU's implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs). *European Commission: Environment*, ref. 62

na dvě oblasti – první se týká plného začlenění cílů udržitelného rozvoje do evropského politického rámce, vyhodnocení stávajících priorit Komise, vyhodnocení stávající situace a identifikace nejdůležitějších problémů. Druhou oblastí je zaměření se na rozpracování dlouhodobé vize po roce 2020, jelikož EU čeká po tomto roce mimo jiné nový víceletý finanční rámec a skončí platnost dohodnuté Strategie Evropa 2020.

Díky provedeným analýzám se ukázalo, že dosavadní politiky EU se již určitým způsobem zabývají problematikou všech 17 SDGs.<sup>66</sup>

Několik cílů udržitelného rozvoje je součástí strategie Evropa 2020 – ta má za cíl snížit počet lidí, žijících v chudobě – stejně jako je tomu v prvním cíli SDG. Dále stanovuje cíle v oblasti zaměstnanosti (8. SDG) nebo vzdělávání v souvislosti s omezením počtu osob, které ukončují předčasně vzdělání a zvýšení počtu osob s terciárním vzděláním – tomu se EU snaží napomoci např. programem Erasmus+ (4. SDG). Rovnost žen a mužů je zakotvena v legislativě EU již od samého počátku integrace, a rozdíly uvnitř zemí i mezi nimi se snaží řešit politika soudržnosti (SDG 5. a 10.) V rámci 3. Cíle, který se týká zdravého a kvalitního života, EU doplňuje opatření členských států, prostřednictvím iniciativ, které se zabývají veřejným zdravím, zdravotnickými systémy či problémy apod.

S druhým cílem o vymýcení hladu a potravinové bezpečnosti korespondují priority Společné zemědělské politiky EU - produkce potravin, udržitelné přírodní zdroje a vyvážený územní rozvoj. Na zajištění udržitelného zásobování potravin a udržitelný rybolov se zaměřuje také společná rybářská politika. Environmentální rozměr, který souvislosti s ochranou životního prostředí, v sobě zahrnuje hned několik SDGs (6., 14., 15.). Pro EU je zlepšování životního prostředí jednou z priorit, a v posledních letech bylo toto snažení podpořeno právními předpisy – které zajišťují vysokou úroveň ochrany kvality vody a přírody. Výzvou však zůstává ztráta biodiverzity a nadměrný rybolov.

V oblasti energetiky a klimatu si EU stanovila cíle do roku 2030, které souvisejí se snižováním emisí skleníkových plynů, zlepšování energetické účinnosti a zvyšování podílů energií z obnovitelných zdrojů, což odpovídá cílům 7. a 13. Dále také dochází k doplňování legislativy v oblasti udržitelné spotřeby a výroby (cíle 12.). S tím souvisí také investice do infrastruktury a výzkumu a inovací, které představují hnací sílu pro zlepšení

---

<sup>66</sup> The 2030 Agenda for Sustainable Development. *European Commission: International Cooperation and Development* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/2030-agenda-sustainable-development\\_en](https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/2030-agenda-sustainable-development_en)

životní úrovně v členských zemích (9. SDG), pokrývají v rámci EU Strukturální a investiční fondy nebo program Horizont 2020.

Téměř tři čtvrtiny obyvatel EU žije v městských oblastech – proto plynou v souladu s cílem 11. - prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj do měst pro jejich obnovu nebo například lepší energetickou účinnost. A dále v souladu s městskou agendou OSN, EU posiluje odolnost měst proti riziku, které jsou spojené s katastrofami či klimatickými podmínkami.

V rámci EU existuje celá řada právních předpisů, které jdou nad rámec ambicí stanovených v 16. SDG, pokud jde o mír, spravedlnost a bezpečí v členských zemích. Na podporu 17. SDG Evropská komise úzce spolupracuje s členskými státy při realizaci Agendy 2030, prostřednictvím zavádění politik, mobilizací finančních prostředků, budování kapacit či zajišťování soudržnosti a partnerství.

Vize Agendy 2030 jsou také v souladu s vnější činností – EU se angažuje při podporování právního státu, bezpečnosti, základních práv nebo reforem veřejné správy – skrze politiku rozšiřování nebo evropskou politiku sousedství. A jako největší poskytovatel rozvojové pomoci ve světě pomáhá EU a její členské státy k dosahování cílů udržitelného rozvoje také v rozvojových zemích.<sup>67</sup>

OSN požádala členské státy, aby zavedly systém pro měření dosaženého pokroku a podávala detailní zprávy. V kontextu EU je monitorování, podávání zpráv a přezkoumávání pokroku v rukou Komise, a to od roku 2017. První přehled o tom, jak si na tom členské státy a EU stojí, vydal Eurostat již v roce 2016 - toto hodnocení je součástí kapitoly 4.

### **3.2. UDRŽITELNÉ FINANCOVÁNÍ**

V souvislosti s mezinárodními dohodami – ať už s Agendou 2030 nebo také Pařížskou dohodou o klimatu, EU v současné době zkoumá, jak integrovat udržitelnost do svého finančního rámce s cílem mobilizovat finance pro udržitelný růst. Jde o to, jakým způsobem poskytovat finanční prostředky pro investice, při kterých by se přihlíželo k environmentálním i sociálním aspektům. Cílem je podpořit hospodářský růst a přitom

---

<sup>67</sup> *Next steps for a sustainable European future: European action for sustainability.* In: Strasbourg: European Commission, 2016, COM(2016)739. Dostupné také z: [https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122_en.pdf)



snížovat tlak na životní prostředí, řešit emisi skleníkových plynů, znečišťování, minimalizaci odpadů a zlepšit využívání přírodních zdrojů.<sup>68</sup>

V roce 2016 zřídila Komise skupinu 20 odborníků pro udržitelné finance. Ta v lednu 2018 vydala závěrečnou zprávu, jejíž součástí je osm prioritních opatření, které považuje za nezbytné pro udržitelné financování. Na základě této zprávy představila 8. března 2018 Evropská komise nový Akční plán EU, který by měl podpořit financování ekologičtějšího a čistšího hospodářství. Tento akční plán spočívá v zavedení unijního klasifikačního systému, který má definovat, co je udržitelné a určovat oblasti, kde mohou mít investice nejlepší dopad. Na základě klasifikačního systému by byly vytvořeny štítky EU – na základě kterých by investoři rozpoznali investice, které vyhovují ekologickým či nízkouhlíkovým kritériím. Dále Komise navrhla začlenění hlediska udržitelnosti do obezřetnostních požadavků pro banky a pojišťovny, a zvýšenou transparentnost při vykazování. Na zapracování těchto výzev a změn má Komise stanoven plán až do roku 2019.<sup>69</sup>

### 3.3. INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC UDRŽITELNÉHO ROZVOJE EU

Jelikož udržitelný rozvoj zasahuje a prolíná se do všech politik Evropské unie, a také záběr cílů udržitelného rozvoje je dost široký, promítá se do veškeré činnosti institucí EU.

K naplňování Agendy 2030 se plně zavázala Evropská komise. Ta má za cíl začleňovat cíle udržitelného rozvoje do politik a iniciativ EU, s přihlédnutím na tři pilíře udržitelného rozvoje. Komise je povinna od roku 2017 podávat pravidelné zprávy o pokroku, kterého bylo při plnění Agendy 2030 dosaženo. Nadále bude Komise podporovat úsilí o udržitelný rozvoj také v rozvojových zemích a v rámci vnější politiky.

Komise provádí Agendu 2030 společně s Radou a Evropským parlamentem, a rozpočtovým orgánem, ve spolupráci s dalšími evropskými institucemi, mezinárodními organizacemi, občanskou společností a občany.<sup>70</sup>

Dá říci, že v rámci Evropské unie odpovídá za udržitelný rozvoj první místopředseda Evropské komise – Frans Timmermans. Ten se stal předsedou platformy pro cíle

<sup>68</sup> Sustainable finance. *European Commission* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance\\_en](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en)

<sup>69</sup> Nový akční plán EU podpoří financování ekologičtějšího a čistšího hospodářství. *European Commission: Press Release Database* [online]. Brusel, 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-18-1404\\_cs.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-1404_cs.htm) a Financing Sustainable Growth: European Commission Action Plan. In: *European Commission* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180308-action-plan-sustainable-growth-factsheet\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180308-action-plan-sustainable-growth-factsheet_en.pdf)

<sup>70</sup> *Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti Evropské úsilí v oblasti udržitelnosti*. In: . Brusel: Rada Evropské unie, 2016, 14774/16. Dostupné také z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14774-2016-INIT/cs/pdf>

udržitelného rozvoje. Komise vytvořila tuto platformu v květnu 2017 a zároveň zveřejnila výzvu k podávání přihlášek. Ze 160 možných uchazečů bylo vybráno a jmenováno celkem 30 členů tak, aby byly v platformě zastoupeny všechny subjekty – jak nevládní organizace, podniky a občanská společnost, tak akademická obec i zástupci ekonomického, sociálního a environmentálního sektoru. Platforma umožní setkání různých odborníků a může tak vzniknout prostor pro výmětu osvědčené praxe, díky čemuž si může Komise doplnit a rozšířit své vlastní know-how. Své návrhy na to, jak SDGs naplnit, můžou předkládat i občané, jejichž podněty budou předány členům platformy.

Poprvé se platforma sešla 10. ledna 2018, kde se členové dohodli, že přispějí do diskusního dokumentu Komise o směřování k udržitelné Evropě do roku 2030, který by měla Komise v roce 2018 vypracovat a přijmout. Dále si členové vytyčili priority pro budoucí diskusi – a to například jak začlenit udržitelný rozvoj do víceletého finančního rámce, nebo jak sledovat a vykazovat výsledky.<sup>71</sup>

### 3.4. UDRŽITELNÝ ROZVOJ NAPŘÍČ ČLENSKÝMI ZEMĚMI EU

Jak již bylo řečeno, na konferenci v Riu v roce 1997 bylo rozhodnuto, aby ve všech členských zemích byla k dosažení udržitelného rozvoje vytvořena příslušná strategie. Kromě unijní úrovně proto byly také vypracovány národní strategie.

Belgie může stavět na dlouhodobé tradici v úsilí o udržitelný rozvoj. Ten je implementován do politik na základě zákona z roku 1997, který stanovuje federální politiku v oblasti udržitelného rozvoje země. Od roku 2007 je udržitelný rozvoj dokonce zakotven v belgické ústavě jako obecný politický cíl. Po řadu let byly stanovovány různé úrovně vládních a zastřešujících plánů a strategií. V současné době jde o dlouhodobou federální vizi udržitelného rozvoje, která byla schválena v roce 2013 a bude Belgii provázet až do roku 2050.<sup>72</sup>

V souladu s obnovenou strategií EU pro udržitelný rozvoj, měla být v srpnu 2006 zřízena v Bulharsku Rada pro udržitelný rozvoj. Jejím hlavním cílem bylo vypracovat národní strategii udržitelného rozvoje a soubor ukazatelů, které budou použity k jejímu

<sup>71</sup> Cíle udržitelného rozvoje – nová platforma Komise se poprvé sešla. In: *European Commission: Press Release Database* [online]. Brusel, 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-18-82\\_cs.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-82_cs.htm) a Frans Timmermans: First vice-president (2014-2019). *European Commissions: The Commissioners* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/timmermans\\_en#team](https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/timmermans_en#team)

<sup>72</sup> Sustainable development. *Belgium.be: Official information and services* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [https://www.belgium.be/en/economy/sustainable\\_development/sustainable\\_development](https://www.belgium.be/en/economy/sustainable_development/sustainable_development) a The council. *Federal council for sustainable development Belgium* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.frdo-cfdd.be/en/the-council> a Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all\\_countries](http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all_countries)

sledování. V prohlášení bývalého prezidenta Plevnelieva na Summitu OSN o udržitelném rozvoji v roce 2015, Bulharsko vítá přijetí Agendy 2030. Bulharsko hodlá vynaložit veškeré úsilí na zavedení nové agendy a dosažení cílů.<sup>73</sup>

V České republice byla první strategie udržitelného rozvoje schválena v roce 2004. V roce 2010 vláda chválila Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky, který sloužil jako zastřešující dokument a měl neresortní charakter. V roce 2015 bylo schváleno provedení jeho aktualizace, a tak vznikl nový strategický rámec – Česká republika 2030 (dále ČR2030). Jeho naplnění by mělo „*zvýšit kvalitu života v České republice a nasměrovat naši zemi k rozvoji, který bude udržitelný po sociální, ekonomické i environmentální stránce*“. Dokument ČR2030 je součástí jak společného úsilí EU, tak je příspěvkem k naplňování globálních SDGs. ČR2030 shrnuje v šesti klíčových oblastech, kam směřuje rozvoj ČR, jakým čelíme rizikům a jaké ČR čekají příležitosti.<sup>74</sup>

První strategií v Dánsku byla národní strategie pro udržitelný rozvoj z roku 2002. V současné době je platná Dánská národní strategie udržitelného rozvoje z října 2014, která přináší celkem 23 cílů v rámci všech tří pilířů. Dánská vláda se také zavázala ke sledování SDGs na národní i mezinárodní úrovni a v souladu s Agendou 2030 vypracovala akční plán s ohledem na potřebu přizpůsobit si cíle vnitrostátním podmínkám.<sup>75</sup>

Estonsko schválilo svou první národní strategii pro udržitelný rozvoj s názvem Strategie pro udržitelné Estonsko 21 v září 2005. Stanovenými cíli do roku 2030 je kromě růstu lidského blahobytu, sociálně soudržná společnost a ekologická rovnováha také životaschopnost estonského kulturního prostoru. Po přijetí Agendy 2030 provedli analýzu strategie, která měla poskytnout odpovědi na to, jestli je strategie v souladu s Agendou 2030 a také měla podat přehled o tom, kolik cílů se již řídí místními politickými procesy.<sup>76</sup>

Finsko zavedlo různé programy v oblasti udržitelného rozvoje už v 90. letech, a v roce 2006 přijalo komplexní národní strategii – Směrem k udržitelnosti – celonárodně a

<sup>73</sup> 2007 INDICATORS PROFILE: BULGARIA: Information on Indicators for Sustainable Development. *UN Department of Economic and Social Affairs: Division for Sustainable Development* [online]. 2007 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [http://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/countr/bulgaria/2007indprofile\\_bulgaria.pdf](http://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/countr/bulgaria/2007indprofile_bulgaria.pdf) a Statement at the United Nations Sustainable Development Summit 2015. Sustainable Development Knowledge Platform [online]. 2015 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/20833bulgaria.pdf>

<sup>74</sup> Základní dokumenty. *Pracovní skupina pro udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty> a *Strategický rámec: Česká republika 2030* [online]. 2017 [cit. 2018-03-18]. ISBN 978-80-7440-188-6. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/wp-content/uploads/Strategick%C3%BD-r%C3%A1mec-%C4%8CR-2030.compressed.pdf>

<sup>75</sup> *Report for the Voluntary National Review: Denmark's implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development* [online]. Ministry of Finance, 2017 [cit. 2018-03-17]. ISBN 978-87-93422-77-3. a Danish Strategy for Sustainable Development. *Ministry of Environment and Food of Denmark: Environmental Protection Agency* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://eng.mst.dk/sustainability/sustainable-development-in-denmark/>

<sup>76</sup> Sustainable development. *Republic of Estonia: Ministry of the Environment* [online]. 2014 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.envir.ee/en/sustainable-development>

globálně udržitelné Finsko. V roce 2013 byl přijat dokument Finsko, které chceme do roku 2050 – závazek společnosti k udržitelnému rozvoji. Počátkem roku 2016 byl tento závazek aktualizován, aby byl v souladu s cíli Agendy 2030.<sup>77</sup>

Francouzská národní strategie udržitelného rozvoje byla přijata v roce 2003 a revidována v roce 2006, v souladu s cíli a výzvami EU, a platná byla do roku 2008. Poté byla vyjednána a přijata návazná strategie, na roky 2010-2013. Současná strategie pro udržitelný rozvoj, platná na období 2015-2020, stanovuje směr udržitelného rozvoje s cílem mobilizovat a podporovat všechny veřejné a soukromé subjekty v ukotvení udržitelného rozvoje na národní i územní úrovni. Bylo zde zveřejněno celkem 110 statistických ukazatelů, které umožňují monitorovat realizaci cílů, které pokrývají všech 17 SDGS. Další ukazatele budou tyto první postupně doplňovat.<sup>78</sup>

Strategie udržitelného rozvoje v Chorvatsku byla přijata 20. února 2009 a zaměřuje se na osm klíčových oblastí – podporu populačního růstu, životní prostředí a přírodní zdroje, podporu udržitelné výroby a spotřeby, zajištění sociální a územní soudržnosti, zajištění energetické nezávislosti, posílení veřejného zdraví, propojení Chorvatské republiky a ochranu Jaderského moře. Hlavním národním koordinátorem je Ministerstvo zahraničních a evropských záležitostí, které také založilo pracovní skupinu pro přípravu a sledování Agendy 2030 s SDGs.<sup>79</sup>

Irsko přišlo s první národní strategií v roce 1997. Kvůli světovému summitu v roce 2002 vydalo Irsko přezkum s hodnocením, a nový rámec pro udržitelný rozvoj byl zveřejněn v roce 2012. V roce 2017 začaly veřejné konzultace o národním plánovacím rámci *Irsko 2040* - o tom, jak zajistit trvalý, dlouhodobý a vyvážený pokrok na sociální, ekonomické a environmentální úrovni. V roce 2018 došlo k zveřejnění finální podoby tohoto rámce, který je vládní politickou iniciativou. V souvislosti s ním pak existuje národní rozvojový plán 2018-2027 a Národní plánovací rámec, které mají vést k hospodářskému, environmentálnímu a sociálnímu pokroku Irska ve všech částech země a má formovat národní, regionální a místní územní rozvoj.<sup>80</sup>

<sup>77</sup> Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all\\_countries](http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all_countries)

<sup>78</sup> Les objectifs de développement durable. *Ministère de la Transition écologique et solidaire* [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/ODD> a La stratégie nationale de transition écologique vers un développement durable 2015-2020. *Ministère de la Transition écologique et solidaire* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/strategie-nationale-transition-ecologique-vers-developpement-durable-2015-2020>

<sup>79</sup> Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online]., ref. 77

<sup>80</sup> Taoiseach and Minister Coveney launch public consultation for “Ireland 2040 – Our Plan”, the new National Planning Framework. *Department of Housing, Planning and Local Government* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z:

Environmentální akční strategie pro udržitelný rozvoj v Itálii byla vypracována v roce 2002. V roce 2015 byla zřízena pracovní skupina, která měla zahájit proces přezkumu strategie. Ve stejném roce byl přijat zákon, kterým se zavázali k přijetí vhodných opatření, které se týkají ekologické ekonomiky a udržitelného rozvoje, a stanovili závazek revizí národní strategie každé tři roky. Současná strategie, schválena v prosinci 2017, reaguje na Agendu 2030, a je zaměřena na pět oblastí – lidé, planeta, prosperita, mír a partnerství.<sup>81</sup>

Na Kypru byla první národní strategie udržitelného rozvoje schválena v listopadu 2007, v říjnu 2010 pak došlo k její revizi, při které byly zavedeny ukazatele udržitelného rozvoje, které přispívají k měření dosaženého pokroku. Kypr se však potýkal s hlubokou hospodářskou krizí, která vrcholila v roce 2013, proto bylo nezbytné zaměřit se na potíže postižených skupin a na ekonomické a sociální rozměry politiky. Kromě toho se podporovaly strukturální a institucionální reformy ve veřejném sektoru nebo například zdravotnictví, což naznačuje absenci strategie, která by zahrnovala všechny tři dimenze udržitelného rozvoje.<sup>82</sup>

První národní strategie Litvy byla schválena v roce 2003 a v září 2009 byla přijata její nová verze. Ta zahrnovala plán na implementaci opatření, konkrétní odpovědné orgány i seznam indikátorů. Každé dva roky mají být vypracovány zprávy o provádění strategie. Strategie pokrývá všechny tři rozměry udržitelného rozvoje plus územní rozvoj a rozvojovou spolupráci.

Strategie udržitelného rozvoje Lotyšska do roku 2030 byla schválena v roce 2010 a hierarchicky jde o nejvyšší místní plánovací dokument dlouhodobého rozvoje. Podřízen mu je národní rozvojový plán do roku 2020. V rámci přezkumu národní strategie byl zohledněn také kontext SDGs a bylo zjištěno, že většina dílčích cílů je zahrnuta a řešena v některé odvětvové politice.<sup>83</sup>

V roce 1999 přijala Lucemburská vláda první národní plán udržitelného rozvoje. Ten byl obnoven v listopadu 2010 a pokrýval všechny tři rozměry udržitelného rozvoje a

---

<http://www.housing.gov.ie/planning/launch-public-consultation-ireland-2040-our-plan> a Project Ireland 2040: Building Irelands Future. Gov.ie [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.gov.ie/en/project-ireland-2040/>

<sup>81</sup> LA STRATEGIA NAZIONALE PER LO SVILUPPO SOSTENIBILE. Ministero Dell Ambiente e della tutela del territorio e del mare [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.minambiente.it/pagina/la-strategia-nazionale-lo-sviluppo-sostenibile> a Country Profiles: Basic Information. European Sustainable Development Network [online]., ref. 77

<sup>82</sup> REVIEW ON THE IMPLEMENTATION OF THE 2030 AGENDA IN CYPRUS. Sustainable Development Knowledge Platform [online]. Nicosia, 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15886Cyprus.pdf> a Country Profiles: Basic Information. European Sustainable Development Network [online]., ref. 77

<sup>83</sup> National development planning. Cross-Sectoral Coordination Centre: Republic of Latvia [online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.pkc.gov.lv/en/national-development-planning> a Country Profiles: Basic Information. European Sustainable Development Network [online]., ref. 77

zajišťoval potřebné podmínky pro dobrou kvalitu života pro všechny, kteří žijí nebo pracují v Lucembursku, jako občané, rezidenti a přeshraniční pracovníci. V květnu 2017 přijala vláda zprávu, kterou provádí Agendu 2030 – „Transformace života při zachování planety“.<sup>84</sup>

První národní strategie udržitelného rozvoje v Maďarsku byla přijata v roce 2007. Na základně první zprávy o stavu udržitelnosti byla v roce 2011 a 2012 projednávána v rámci rozsáhlého veřejného konzultačního procesu nová národní rámcová strategie. V březnu 2013 pak byla přijata nová národní rámcová strategie pro udržitelný rozvoj na období 2012-2024.<sup>85</sup>

Na Maltě nejprve v roce 2007 schválili národní strategii, následně v roce 2012 vstoupil v platnost také zákon o udržitelném rozvoji. Strategie pokrývá všechny tři rozměry udržitelného rozvoje a zákon stanovuje posílený rámec pro jeho začlenění na všech úrovních.

V roce 2002 byla národní strategie udržitelného rozvoje přijata také v Německu. Postupně byla revidována, aktualizována a dále rozvíjena. Národní implementace Agendy 2030 byla přijata prostřednictvím nové strategie v lednu 2017. Současná vláda zdůrazňuje, že je udržitelný rozvoj pro Německo základním cílem a poskytuje řadu opatření na vnitrostátní, evropské a mezinárodní úrovni. Další aktualizace je naplánována na rok 2018 a komplexní aktualizace pak na rok 2020.<sup>86</sup>

V roce 2003 přijala vláda Nizozemska akční program „udržitelná opatření“. V roce 2008 pak vláda revidovala svou politiku a přijala tří stupňový přístup, který zahrnuje stanovení politických cílů, zavázání vlády k dalšímu rozvoji udržitelnosti při každodenních aktivitách a zahájení dialogu se společností. V únoru 2009 zveřejnilo Nizozemsko první monitoring udržitelnosti a dále pravidelně agentura pro životní prostředí vydává zprávy o různých otázkách udržitelnosti. Co se týká Agendy 2030, pro Nizozemsko byla integrace SDGs vysokou prioritou pro národní rozvojový plán. Zodpovědnost byla přidělena všem příslušným ministerstvům a za celkovou koordinaci je zodpovědné ministerstvo zahraničního obchodu a rozvojové spolupráce. Nizozemsko bylo jednou z prvních zemí,

---

<sup>84</sup> Développement durable. *Le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg* [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://environnement.public.lu/fr/developpement-durable.html> a Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online]., ref. 77

<sup>85</sup> Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online], ref. 77

<sup>86</sup> Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online], ref. 77

kteřá provedla základní průzkum národního snažení o dosažení SDGs – práva „Měření SDGs: počáteční obrázek pro Nizozemsko“ byla zveřejněna v listopadu 2016.<sup>87</sup>

V Polsku existuje řada strategických dokumentů, které v dlouhodobém horizontu definují společenské-ekonomické cíle a směry činností na základě udržitelného rozvoje – Poland 2025 – dlouhodobá strategie pro udržitelný rozvoj, střednědobá rozvojová strategie a 9 integrovaných strategií (o hospodářství, lidském kapitálu, dopravě, životním prostředí, bezpečnosti, rozvoji venkova atd.). V únoru 2017 byla schválena realizace strategie odpovědného rozvoje, která má podporovat provádění Agendy 2030 a SDGs.<sup>88</sup>

Portugalsko přijalo svou první národní strategii o udržitelném rozvoji v roce 2005 na období 10 let. Pro sledování strategie byly také nastaveny ukazatele, které vyhodnocovaly pokrok Portugalska, pokud šlo o stanovené cíle. Portugalsko také hrálo důležitou roli v procesu sestavování Agendy 2030, zejména pokud šlo o obhajobu cílů v souvislosti se zajištěním míru a inkluzivních společností, vymýcení diskriminace a násilí, zachování moří a oceánů a řízení zdrojů udržitelným způsobem. V roce 2017 vydalo také národní zprávu o implementaci Agendy 2030 a SDGs.<sup>89</sup>

Rakousko svou první strategii zavedlo na federativní úrovni v roce 2002 – „Nachhaltigkeitsstrategie des Bundes“ (NSTRAT). Je rozdělena do 4 oblastí – Kvalita života v Rakousku, Rakousko jako dynamický hospodářský prostor, Rakousko jako lokalita a odpovědnost Rakouska. V roce 2012 předložil tamní Výbor pro udržitelný rozvoj návrh nové strategie, ale dosud nebylo přijato žádné rozhodnutí. V roce 2009 vypracovali v Rakousku ještě společnou národní strategii - „Österreichische Strategie Nachhaltige Entwicklung“ (ÖSTRAT), zaměřenou na federální i regionální úroveň. V lednu 2016 zahájilo Rakousko implementaci SDGs, aby byly zohledňovány v příslušných národních politických rámcích a vytvořili pracovní mezirezortní skupinu, pro urychlení sdílení informací – v březnu 2017 zveřejnila strukturu o obecném přístupu, politikách a mezinárodním rozměru implementace SDGs v Rakousku. Jsou také plánovány další práce

<sup>87</sup> Dutch Development Results 2016 in Perspective. *Ministry of Foreign Affairs* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.dutchdevelopmentresults.nl/sdg> a Kingdom of the Netherlands: Report on the implementation of the Sustainable Development Goals. In: *Sustainable Development Knowledge Platform* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/16109Netherlands.pdf>

<sup>88</sup> PREPARATION OF THE PUBLICATION UNDER THE MANAGEMENT OF EDMUND CZARSKI a Statistical Office in Katowice]. CENTRAL STATISTICAL OFFICE. *Sustainable development indicators for Poland* [online]. Katowice: Urząd Statystyczny w Katowicach, 2011 [cit. 2018-03-17]. ISBN 978-838-9641-052. Dostupné z: [https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/as\\_Sustainable\\_Development\\_Indicators\\_for\\_Poland.pdf](https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/as_Sustainable_Development_Indicators_for_Poland.pdf)

<sup>89</sup> The Sustainable Development Indicators. *Instituto Nacional de Estatística: Statistics Portugal* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [https://www.ine.pt/xportal/xmain?xpid=INE&xpgid=ine\\_dossie\\_idsustentavel&lang=en](https://www.ine.pt/xportal/xmain?xpid=INE&xpgid=ine_dossie_idsustentavel&lang=en) a 2030 Agenda – Sustainable Development Goals. *Camoes instituto da cooperacao e da lingua Portugal* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.instituto-camoes.pt/en/activity-camoes/what-we-do/co-operation/portuguese-co-operation/mandate/development-co-operation/2030-agenda-sustainable-development-goals>

na vývoji indikátorů, které by byly slučitelné s Eurostatem a zapojení všech úrovní státu a soukromého sektoru.<sup>90</sup>

První Rumunská strategie udržitelného rozvoje byla přijata v roce 1999. V současné době je aktuální strategie, která byla přijata v roce 2008 – „Národní strategie udržitelného rozvoje Rumunska 2013-2020-2030“. V roce 2015 také Rumunsko přistoupilo k provádění Agendy 2030 a k podporování SDGs a za účelem začlenění cílů se zavázalo přezkoumat národní strategii. Revidovaná strategie se zaměří hlavně na podporu začleňování osob se zdravotním postižením, mládeže a žen do rozvojové politiky. V červenci 2018 na zasedání OSN Rumunsko předloží své dobrovolné národní hodnocení.<sup>91</sup>

V Řecku byla první národní strategie přijata v roce 2002, druhá pak v roce 2007. V roce byl stanoven zastřešující cíl – zelený růst. Od roku 2010 se však Řecko potýká s hospodářskými potížemi v důsledku finanční krize a tak se berou v úvahu omezení povinností, které vyplývají z nutných strukturálních reforem. I tak se Řecko zapojilo do plnění SDGs a v roce 2019 má dojít k vypracování hodnocení jejich provádění.<sup>92</sup>

Národní strategie udržitelného rozvoje na Slovensku byla přijata vládou v roce 2001. V roce 2005 následovalo zveřejnění akčního plánu pro udržitelný rozvoj. K implementaci Agendy 2030 se pak Slovensko přihlásilo v dokumentu „Východiska implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj“ v roce 2016.<sup>93</sup>

Vláda Slovinska přijala v roce 2005 Slovinskou rozvojovou strategii, kterou lze považovat za strategii udržitelného rozvoje, jelikož zahrnuje jeho všechny tři rozměry. Tato strategie byla vytvořena na období 2005-2013, a po uplynutí této doby došlo k vytvoření nového národního rozvojového rámce – Slovinské rozvojové strategie 2030, která mimo jiné sleduje také globální cíle Agendy 2030. Dosahování cílů bude sledováno 30 ukazateli a cílovými hodnotami pro každý z nich.<sup>94</sup>

<sup>90</sup> ÖSTRAT: Gemeinsamer Kompass für vielfältige Initiativen. *Nachhaltigkeit.at* [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.nachhaltigkeit.at/strategien/oestrat-bund-laender-strategie/oestrat-gemeinsamer-kompass-fuer-vielfaeltige-initiativen-a-anlauf-zur-erneuerung-der-nstrat>. *Nachhaltigkeit.at* [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.nachhaltigkeit.at/strategien/strategie-des-bundes/erneuerung-der-nstrat-steckengeblieben>

<sup>91</sup> Global Issues: 2030 Agenda for Sustainable Development. *Ministry of Foreign Affairs* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.mae.ro/en/node/35918> a National Sustainable Development Strategy of Romania 2013-2020-2030. *SDG Toolkit: to engage European NGOs at National and European level on the Sustainable Development Goals* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://sdgtoolkit.org/tool/national-sustainable-development-strategy-of-romania-2013-2020-2030/>

<sup>92</sup> Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online], ref. 77

<sup>93</sup> Udržateľný rozvoj-Agenda 2030. *Ministerstvo Životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/udrzatelny-rozvoj/agenda-2030/>

<sup>94</sup> Slovenian Development Strategy 2030: Overview. *Republika Slovenija: Služba Vlade republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/SRS\\_-\\_Plakat\\_A3\\_-\\_7\\_dec\\_17\\_-\\_anglesko.pdf](http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/SRS_-_Plakat_A3_-_7_dec_17_-_anglesko.pdf) a Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online], ref. 77



Španělská strategie udržitelného rozvoje byla vypracována v roce 2007 s dlouhodobou perspektivou tak, aby se zaměřila na soudržnější společnost, racionální využívání zdrojů a spravedlivější a soudržnější přístup. Zástupce Španělska na politickém fóru OSN ve svém projevu informoval o prvních krocích, které přijala vláda Španělska při provádění této agendy prostřednictvím mechanismů, jako je koordinace politik; příprava strategie dohledu společně s Národním statistickým institutem; a předběžnou analýzu a diagnózu s cílem zhodnotit nejlepší způsob, jak strukturovat cíle udržitelného rozvoje.<sup>95</sup>

První zpráva o strategii udržitelného rozvoje Švédska byla zveřejněna v roce 1994. V letech 1994 až 2002 vláda představila několik publikací o různých činnostech a prioritách ministerstva pro udržitelný rozvoj. Národní strategie udržitelného rozvoje byla představena v roce 2002 a schválena švédskou vládou v roce 2004. Její revize pak byla provedena v roce 2006. Ve Švédsku jsou všichni ministři odpovědní za provádění Agendy 2030 v rámci svých oblastí odpovědnosti. Zastřešující je Ministerstvo pro strategický rozvoj a spolupráci, které je zodpovědné za identifikaci strategických opatření, která by měla být přijata, aby se zajistila dlouhodobá účinná realizace. V červenci 2017 podalo Švédsko první zprávu o provádění Agendy 2030, ministerstvo zahraničních věcí také zahájilo svou mezinárodní komunikační iniciativu #FirstGeneration - mezinárodní kampaň na posílení komunikace a rozšíření popularity pro globální cíle a Agendu 2030 pro udržitelný rozvoj a v březnu 2018 mimo jiné vláda rozhodla o nové strategii švédské rozvojové spolupráce, na období 2018-2020, k podpoře udržitelnosti životního prostředí, klimatu a přírodních zdrojů a které má přispívat k provádění Agendy 2030.<sup>96</sup>

Velká Británie nejprve vypracovala národní strategii udržitelného rozvoje v roce 1994 v reakci na konferenci v Riu v roce 92 a přijetí Agendy 21. Tato strategie byla dvakrát revidována, a to v roce 1999 a 2005. V roce 2005 byl také zveřejněn společný rámec pro udržitelný rozvoj ve Velké Británii, který zahrnoval společné cíle a výzvy pro Anglii, Skotsko, Wales i Severní Irsko. V roce 2015 přijala také Velká Británie závazek k Agendě

---

<sup>95</sup> High-level political forum on sustainable development. *Government of Spain; Permanent Mission of Spain to the UN* [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.spainun.org/en/2016/07/high-level-political-forum-on-sustainable-development/> a Sustainable Development Strategy: Description/achievement of initiative. *PARTNERSHIPS FOR THE SDGs* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=2059> a Estrategia Española de Desarrollo Sostenible. *Ministerio de Agricultura y Pesca* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.mapama.gob.es/es/ministerio/planes-estrategias/estrategia-espanola-desarrollo-sostenible/>

<sup>96</sup> Sustainable Development Goals. *Government Offices of Sweden* [online]. 2015 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.government.se/government-policy/the-global-goals-and-the-2030-Agenda-for-sustainable-development/sustainable-development-goals/> a New strategy to increase the level of ambition regarding global efforts on the environment, climate and oceans. *Government Offices of Sweden* [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.government.se/articles/2018/03/new-strategy-to-increase-the-level-of-ambition-regarding-global-efforts-on-the-environment-climate-and-oceans/> a The Global Goals and the 2030 Agenda for Sustainable Development. *Government Offices of Sweden* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.government.se/government-policy/the-global-goals-and-the-2030-Agenda-for-sustainable-development/>

2030 a SDGs. V roce 2016 byla zveřejněna informace o tom, že implementace SDGs ve Velké Británii dosud nebyla dostatečná. V listopadu 2017 byla publikována první zpráva o pokroku, který byl dosažen v oblasti měření SDGs. Byla vytvořena vlastní online zpravodajská platforma, která slouží jako nástroj pro podávání zpráv. V rámci hodnocení bylo dostupných celkem 41 % z 232 ukazatelů.<sup>97</sup>

---

<sup>97</sup> Sustainable Development Goals: progress and possibilities: November 2017. *Office for National Statistics* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ons.gov.uk/economy/environmentalaccounts/articles/sustainabledevelopmentgoalstakingstockprogressandpossibilities/november2017> a Sustainable development Goals in the EU. *Parliament.uk* [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmenvaud/596/59605.htm>

## **4. ZHODNOCENÍ POKROKU V UDRŽITELNÉM ROZVOJI V EVROPSKÉ UNII S DŮRAZEM NA ČESKOU REPUBLIKU**

Evropská unie si stanovila udržitelný rozvoj jako jeden ze svých dlouhodobých cílů, a v posledních letech jej zapracovává do mnohých politik. Od první strategie udržitelného rozvoje, která byla vytvořena v roce 2001, uběhlo již 17 let, tudíž je možno vytvořit přehled o pokroku, kterého za tu dobu EU dosáhla, napříč vytyčenými cíli.

### **4.1. HODNOCENÍ PRVNÍ STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE**

Strategie udržitelného rozvoje z roku 2001 – taky nazývaná Göterburská strategie, byla prvním pokusem EU o stanovení určitých cílů souběžně v oblasti hospodářské, sociální i environmentální tak, aby úspěch v jedné oblasti neomezoval vývoj oblastí dalších.

Snahou EU bylo zapojení co nejvíce aktérů, jak na úrovni státní, tak také regionální, místní či podniků a jednotlivců – právě ti byli požádáni o pomoc, při prvním hodnocení dosavadní realizace této strategie.

Za účelem shromáždění názorů na strategii udržitelného rozvoje EU, provedla Komise v roce 2004 veřejnou konzultaci, při které byli účastníci požádáni, aby se vyjádřili k úspěchům v posledních letech, k tvorbě politik a národnímu i mezinárodnímu přístupu k udržitelnému rozvoji. Ke konzultaci se přidali jak zástupci z řad jednotlivců, tak výbory, nevládní organizace, společnosti a obchodní organizace, odbory, místní úřady i národní vlády.

Z výsledků bylo patrné, že většina respondentů souhlasí s celkovým přístupem k udržitelnému rozvoji EU. Názory se však rozcházely v názoru na váhu jednotlivých složek strategie a mnozí zdůrazňují, že strategie nebyla dosud řádně implementována. Mimo to, byla strategie také kritizována, a to za vágnost, nedostatečnou definici a nedostatek konkrétních cílů a lhůt k jejich plnění.

V příspěvcích byly viditelné rozdíly v názorech na rovnováhu mezi ekonomickým, sociálním a environmentálním rozměrem strategie. Zde se projevila příslušnost respondentů a jejich zájmy – environmentální nevládní organizace a jednotlivci byli názoru, že současná politika se příliš soustřeďuje na ekonomický rozměr na úkor sociálního a environmentálního, na druhou stranu podniky a podnikatelské organizace byly toho názoru, že není dostačující ekonomický pilíř, který považují za nezbytnou podmínku.

Odlišné názory měli respondenti také na rozsah stanovených prioritních oblastí – někteří považovali priority za dobře zvolené, jiní požadovali přidání nových priorit.

Většina přispěvatelů zdůraznila, že je třeba lépe sladit strategii udržitelného rozvoje a Lisabonskou strategii. Také bylo uvedeno, že mezinárodní závazky EU nejsou dostatečné, zejména v oblasti udržitelné výroby a spotřeby, rozvojové pomoci a bezpečnosti potravin.

Co se týká politik v rámci EU, většina respondentů uvedla, že vytvářené politiky nemají přínos k dosažení udržitelného rozvoje, protože mají především odvětvové zaměření.

K hodnocení se mimo veřejnou konzultaci přidal také Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV), který v roce 2004 posoudil strategii udržitelného rozvoje a především pokrok při dosahování hlavních cílů.

EU podle EHSV nebyla schopna doposud omezit neudržitelné trendy posledních let a při dosahování cílů nebylo dosaženo dostatečného pokroku. Zdůraznil, že politiky a sektory nebyly dostatečně propojené a vzájemně se tak v udržitelném rozvoji nepodporovaly. Stejně jako výsledky veřejné konzultace, také EHSV zdůraznil nutnost jasnější definice udržitelnosti, nastavení specifických cílů – jak dlouhodobých, tak přechodných, které by mohly být sledovány prostřednictvím ukazatelů a jednotlivých politik.

EHSV navrhl, aby strategie nebyla rozšířena, ale spíše prohloubena. Zvláštní pozornost měla být věnována provádění strategie hlavně v nových členských státech. Také apeloval na to, že při dosahování udržitelného rozvoje musí být aktivní všechny subjekty, a tak by měla revidovaná strategie stanovit konkrétní odpovědnosti a pravomoci.<sup>98</sup>

Poté, v únoru 2005, vydala Evropská komise sdělení o hodnocení strategie udržitelného rozvoje, které bylo podkladem pro přezkum této strategie o deset měsíců později. V dosavadním průběhu fungování strategie bylo dosaženo určitého pokroku, který bylo nutno vyzdvihnout:

- od roku 2001 dochází k novému způsobu tvorby politik tak, aby byly soudržnější,
- v roce 2003 byl zaveden nový nástroj na posouzení ekonomických, sociálních a ekologických dopadů politik,
- u většiny členských zemí byly stanoveny kvantitativní cíle pro snižování chudoby,

<sup>98</sup> COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT: Annex to the The 2005 Review of the EU Sustainable Development Strategy: Stocktaking of Progress. In: . Brusel, 2005, SEC(2005) 225. Dostupné také z: [http://aei.pitt.edu/42721/1/SEC\\_\(2005\)\\_225.pdf](http://aei.pitt.edu/42721/1/SEC_(2005)_225.pdf)

- byly zavedeny tržní nástroje – ekologické daně, systémy obchodování s emisemi a dotace,
- v roce 2003 byla vydána směrnice o energetické dani,
- investuje se do vědy a technologií – což také vytváří pracovní místa,
- od roku 2001 je financován výzkum genomu pro boj s rezistencí na antibiotika,
- byla vytvořena síť společného celoevropského dohledu a síť včasného varování před nakažlivými nemocemi,
- byl přijat návrh na regulační rámec EU pro chemické látky a Akční program pro životní prostředí a zdraví,
- byl zřízen Evropský úřad pro bezpečnost potravin a Evropské středisko pro přenosné nemoci,
- Komise spolu s členskými státy pracovala na modernizaci systémů sociální ochrany,
- kvůli stárnutí populace byl stanoven cíl, aby do roku 2010 pracovalo 50 % osob mezi 50-64 lety a odchod do důchodu se zvýšil o pět let,
- byla provedena reforma zemědělské a rybářské politiky a vytvořena síť Natura 2000,
- ke zvýšení účinnosti zdrojů byla vydána směrnice o odpadních elektrických a elektronických zařízeních,
- peníze ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti mají putovat na spolufinancování investic do environmentálních struktur,
- podporoval se odklon od silniční dopravy, ve prospěch ekologických autobusů, lodní a železniční dopravě,
- a EU také podporovala přístup ke globalizaci ve WTO, mezinárodních finančních institucích a orgánech OSN.<sup>99</sup>

Evropská komise v tomto sdělení podtrhla hlavně dosažený pokrok spíše z politického úhlu pohledu – jaké nástroje a cíle byly nastaveny, jak se udržitelný rozvoj dá financovat, jaké byly zřízeny orgány a podobně. Vedle Evropské komise ve stejném roce došlo také k hodnocení ze strany statistického úřadu – Eurostatu. Ten měl za úkol sledovat realizaci strategie udržitelného rozvoje na základě ukazatelů, přijatých v únoru 2005.

---

<sup>99</sup> Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o přezkumu strategie udržitelného rozvoje: Akční platforma. In: Brusel: Rada Evropské unie, 2005, KOM/2005/658. Dostupné také z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26500/26501/294036/priloha001.doc>

První zpráva o pokroku v tehdejšímu stavu provádění strategie byla zpracována na základě těchto ukazatelů, což poskytlo doplněk pro analýzu, která byla uvedena ve sdělení Komise o přezkumu strategie udržitelného rozvoje. Rámec pokrývá jak priority strategie z Göteborgu, tak cíle Lisabonské strategie.

Prioritní oblasti zájmu byly rozčleněny do 10 tematických rámců, které pokrývaly všechny tři pilíře udržitelného rozvoje – ekonomický rozměr pokrývaly témata - socioekonomický rozvoj a udržitelná spotřeba a výroba, pokrok směrem k sociální dimenzi udržitelného rozvoje zkoumaly indikátory v tématech - veřejného zdraví, sociálního začlenění, demografických změn a globálního partnerství. A pokud jde o environmentální rozměr, zde byla zvolena témata - změna klimatu a energie, udržitelná doprava, přírodní zdroje. Desátým tématem je řádná správa věcí veřejných.

Tyto hlavní témata byla dále rozdělena na dílčí témata, a sledována řadou indikátorů. Ty byly hierarchicky rozčleněny. První úroveň se skládala ze souboru hlavních ukazatelů, které umožnily počáteční analýzu vývoje daných témat. Druhá úroveň odpovídala dílčím tématům, kterými se sledoval pokrok při dosahování hlavních politických cílů. Třetí úroveň sledovala oblasti a opatření k provádění hlavních cílů. Indikátory byly vybrány pro lepší analýzu politik a lepší porozumění trendům ve vývoji jednotlivých ukazatelů. Přehled indikátorů je uveden v příloze 3.

Hodnocení z roku 2005 bylo prvním pokusem o prozkoumání pokroku, založeného na těchto společně dohodnutých ukazatelích, a lze ho tedy považovat za jejich zkoušku. Problém při tomto prvním hodnocení byl hlavně s nedostupností všech dat, proto jsou v některých případech uvedena hodnocení dosažené změny u EU-15, u některých pro všechny členské státy EU té doby – tedy EU-25.

Tabulka 4.1 shrnuje pokrok s ohledem na klíčové cíle a hlavní souhrnné ukazatele v rámci témat. Zelená šipka označuje příznivé změny, oranžová značka je označením pro nezměněný stav či nepatrnou změnu, červená šipka znamená nepříznivou změnu oproti stanoveným cílům.<sup>100</sup>

---

<sup>100</sup> *Measuring progress towards a more sustainable Europe: Sustainable development indicators for the European union* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2005 [cit. 2018-04-04]. ISBN 92-894-9768-8. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-68-05-551>

TABULKA 4.1: Hodnocení změn ukazatelů udržitelného rozvoje 2005

TÉMATICKÝ RÁMEC	SOUHRNÝ UKAZATEL	ZMĚNA	
		EU-15	EU-25
<b>Ekonomický rozvoj</b>	HDP na osobu	●	●
<b>Sociální začlenění</b>	Riziko chudoby	↓	-
<b>Demografické změny</b>	Poměr závislosti starých lidí	↓	↓
<b>Veřejné zdraví</b>	Délka života prožitá ve zdraví	●	-
<b>Změna klimatu a energie</b>	Emise skleníkových plynů	↓	-
	Spotřeba energie	↓	↓
<b>Udržitelná spotřeba a výroba</b>	Domácí spotřeba materiálu	↑	-
<b>Přírodní zdroje</b>	Výskyt ptactva	↓	
	Rybolov	↓	
<b>Udržitelná doprava</b>	Spotřeba energie v dopravě	●	●
<b>Řádná správa věcí veřejných</b>	Důvěra občanů v instituce EU	●	-
<b>Globální partnerství</b>	Oficiální rozvojová pomoc	↑	-

Zdroj: Measuring progress towards a more sustainable Europe, EUROSTAT (2005)

Na základě Tabulky 4.1 je patrné, že je EU stále daleko k naplnění cílů, které byly v roce 2001 stanoveny. Existují pouze dvě oblasti, ve kterých bylo dosaženo pozitivního pokroku – v oblasti spotřeby materiálu a v rámci oficiální rozvojové pomoci. U všech ostatních indikátorů byly změny nepatrné nebo dokonce nepříznivé. Je tedy zřejmé, že řešení této nepříznivé situace stále představuje pro EU velkou výzvu.

V reakci na tyto výsledky monitorování a hodnocení dosažených cílů na základě první strategie z roku 2001, bylo rozhodnuto vytvořit novou – *Obnovenou strategii udržitelného rozvoje*, která byla přijata v roce 2006.

## 4.2. HODNOCENÍ OBNOVENÉ STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Cíle, které byly stanoveny v rámci obnovené strategie udržitelného rozvoje (dále Obnovené SUR), a které jsou podrobně uvedeny v příloze 3, byly od svého schválení hodnoceny celkem čtyřikrát – v roce 2007, 2009, 2013 a nakonec v roce 2015.<sup>101</sup> Tabulka 4.2 shrnuje dosažený pokrok ve všech letech, v rámci hlavních indikátorů jednotlivých

<sup>101</sup> Hodnocení v rámci této kapitoly bylo zpracováno na základě dat z Eurostatu (EU SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY: OUTDATED. Eurostat: *Your key to European statistics* [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/eu-sds>) a na základě jednotlivých monitorovacích zpráv o pokroku.

témat. Šipky znázorňují trend vývoje, tedy přehled o tom, zda se EU pohybuje tím správným směrem, k dosažení svých cílů.

TABULKA 4.2: Hodnocení změn ukazatelů udržitelného rozvoje 2007-2015

PILÍŘ	TÉMATICKÝ RÁMEC + souhrnný ukazatel	2007		2009	2009 (rev.)	2011	2013	2015
		EU15	EU27	EU27	EU27	EU27	EU27	EU28
EKONOM.	<b>Socioekonomický rozvoj</b> • HDP na osobu	↑	↑	↑	↑	↗	↘	↗
	<b>Udržitelná spotřeba a výroba</b> • Produktivita zdrojů	↑	-	↑	↘	↘	↑	↑
SOCIÁLNÍ	<b>Sociální začlenění</b> • Riziko chudoby	-	-	↗	↑	↑	↓	↓
	<b>Demografické změny</b> • Míra zaměstnanosti starších	↑	↑	↗	↗	↘	↑	↑
	<b>Veřejné zdraví</b> • Délka života prožitá ve zdraví	○	-	↗	↗	↗	↗	↗
ENVIRON.	<b>Změna klimatu a energie</b> • Emise skleníkových plynů • Spotřeba energie	↓	-	↘	↘	↑	↑	↑
		↓	↓	↘	↑	↑	↑	↑
	<b>Přírodní zdroje</b> • Výskyt ptactva • Rybolov	○		↗	↗	↗	↗	↓
		○		↓	↘	↘	↘	-
	<b>Udržitelná doprava</b> • Spotřeba energie v dopravě	○	○	↗	↘	↘	↘	↑
	<b>Globální partnerství</b> • Oficiální rozvojová pomoc	↑	-	↓	↓	↘	↘	↓

Zdroj: Monitorovací zprávy o strategii EU pro udržitelný rozvoj, EUROSTAT (2007, 2009, 2011, 2013, 2015)

První zpráva o pokroku v rámci Obnovené SUR, byla v roce 2007 vypracována Evropskou komisí i Eurostatem. Evropská komise jako podklad pro hodnotící zprávu v roce 2007 využila jak monitorovací zprávu Eurostatu<sup>102</sup> o indikátorech udržitelného rozvoje, tak zprávy členským státům o pokroku v provádění strategie udržitelného rozvoje a interní analýzy Komise. Jelikož nebylo možné sledovat výsledky v tak malém časovém horizontu jako je jeden rok, byl Eurostatem stanoven jako výchozí rok pro hodnocení pokroku rok 2000.

<sup>102</sup> EUROPEAN COMMISSION and EUROSTAT. *Measuring progress towards a more sustainable Europe: 2007 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. 2007 ed. Luxembourg: Office for official publications of the European Communities, 2007 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-927-9050-435.



S tímto výchozím rokem se porovnával vývoj také v dalším hodnocení v roce 2009.<sup>103</sup> V tomto roce ale proces monitorování poněkud komplikovala finanční a hospodářská krize, která se začala projevovat, ale její dopad je spíše patrný až z dalšího hodnocení v roce 2011, s delším časovým odstupem. Jak je patrné z tabulky 4.2, byly od roku využívány podrobnější ukazatele vývoje – které jsou znázorněny šipkami – zelená značí jednoznačně příznivou změnu, žlutá žádnou nebo mírnou příznivou změnu, oranžová značí mírně nepříznivou změnu a červená jednoznačně nepříznivou změnu, která je odklonem od cesty k cíli.

Další monitorovací zpráva byla vydána v roce 2011.<sup>104</sup> Jak již bylo zmíněno, porovnání vývoje od poslední zprávy z roku 2009 komplikovala finanční a hospodářská krize. Mimo to, se také lišily soubory údajů a metody hodnocení použité ve zprávě z roku 2009 a 2011, a proto byly výsledky zprávy z roku 2009 revidovány a upraveny v souladu s metodami použitými v monitorovací zprávě 2011. EU se díky krizi dostala do recese a při dokončování hodnotící zprávy byl zaznamenán pouze pomalý hospodářský růst. Dopad krize však měl daleko větší účinky nad rámec hospodářství a dotýkal se více ukazatelů.

Poslední hodnocení Obnovené SUR proběhlo v roce 2015.<sup>105</sup> Na základě dat z hodnocení tohoto roku, byly vypracovány detailnější grafy (graf 4.1 – 4.10), které kromě vývoje či průměru EU28 znázorňují také pozici České republiky při plnění jednotlivých ukazatelů v porovnání se zeměmi, které dosáhly nejlepších (v grafech zelenou barvou) a nejhorších výsledků (v grafech červenou barvou).

Následující podkapitoly hodnotí pokrok v rámci tří pilířů udržitelného rozvoje, jednotlivých tematických rámců a jejich souhrnných ukazatelů.

#### **4.2.1. Hodnocení ekonomického pilíře Obnovené SUR**

Z hlediska ekonomického rozměru udržitelného rozvoje, představují hlavní ukazatele celkově příznivý vývoj, jak je patrné z tabulky 4.2. Ekonomický pilíř zastupují dva souhrnné ukazatele – v rámci socioekonomického rozvoje jde o HDP na osobu a u tématu udržitelné spotřeby a výroby je hlavní ukazatel produktivity zdrojů.

---

<sup>103</sup> EUROSTAT. *Sustainable development in the European Union: 2009 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-927-9126-956.

<sup>104</sup> EUROSTAT a European COMMISSION. *Sustainable development in the European Union: 2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. 2011 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-927-9185-168.

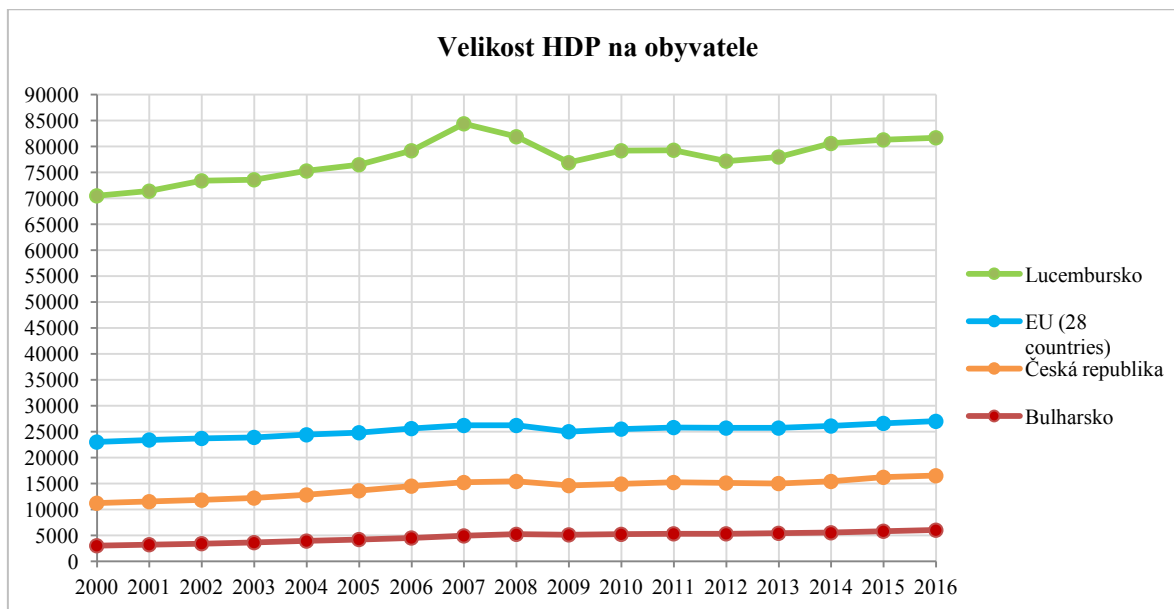
<sup>105</sup> EUROSTAT. *Sustainable development in the European Union: 2015 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-92-79-49391-1.

V prvních dvou sledovaných obdobích, rostl reálný HDP na osobu v průměru o 1,6-1,8 %. Poté však byl tento ukazatel výrazně ovlivněn krizí, kvůli které se turbulence na finančních trzích přenesly do reálné ekonomiky, a v jejím důsledku se tento průměrný růst snížil na 0,7-0,9 %. Celkově se reálný HDP na obyvatele zvýšil ve sledovaném období – od roku 2000, o více než 13 %.

Nejlépe na tom s velikostí HDP na osobu v zemích EU28 bylo v roce 2015 Lucembursko, ve kterém připadlo na obyvatele HDP ve výši 81 300 EUR. Lucembursko je však v tomto ohledu zvláštní tím, že je zde zaměstnaná pracovní síla z okolních států, která se podílí na tvorbě tamního HDP. Při přepočítávání HDP na osobu, z tohoto výpočtu tyto zaměstnanci unikají, protože nejsou lucemburskými obyvateli. Za Lucemburskem jsou mezi deseti nejlépe hodnocenými zeměmi ty, které byly členy původní EU-15 – druhé v pořadí Irsko, dále Dánsko, Švédsko, Nizozemí, Rakousko, Německo, Belgie, Finsko a Francie, spolu s jedenáctou Velkou Británií jsou tyto země nad průměrem EU.

Česká republika se v tomto případě drží pod úrovní průměru EU-28. Ten byl v roce 2015 na úrovni 27 000 EUR, a Česká republika se s 16 500 EUR/obyvatele umístila až na 19. příčce – nicméně alespoň lépe, než země V4, ze kterých se jak Slovensko, tak Maďarsko i Polsko umístilo v hodnocení za ČR.

GRAF 4.1: Hodnocení indikátoru - Velikost HDP na obyvatele



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Na druhém konci žebříčku se v tomto případě umístilo Bulharsko, které se potýká s nejnižší úrovní HDP na obyvatele, které dosahuje pouze 5 800 euro. To, že je Bulharsko

jednou z nejchudších zemí EU, se ukazuje i v následujících grafech, nejde tedy jen o velikost tohoto ukazatele, problémy pak nastávají napříč dalšími oblastmi – celkově nízká životní úroveň obyvatel, problémy s korupcí apod. Bulharsko má od pádu komunismu problém s tím, že nemá konkurenceschopný průmysl, který by ekonomiku nastartoval a posunul dále a mimo to se potýká s velkými regionálními rozdíly. Kvůli malé otevřenosti ekonomiky, alespoň na Bulharsko neměla krize až tak silný dopad, jak je patrné z grafu 4.1.

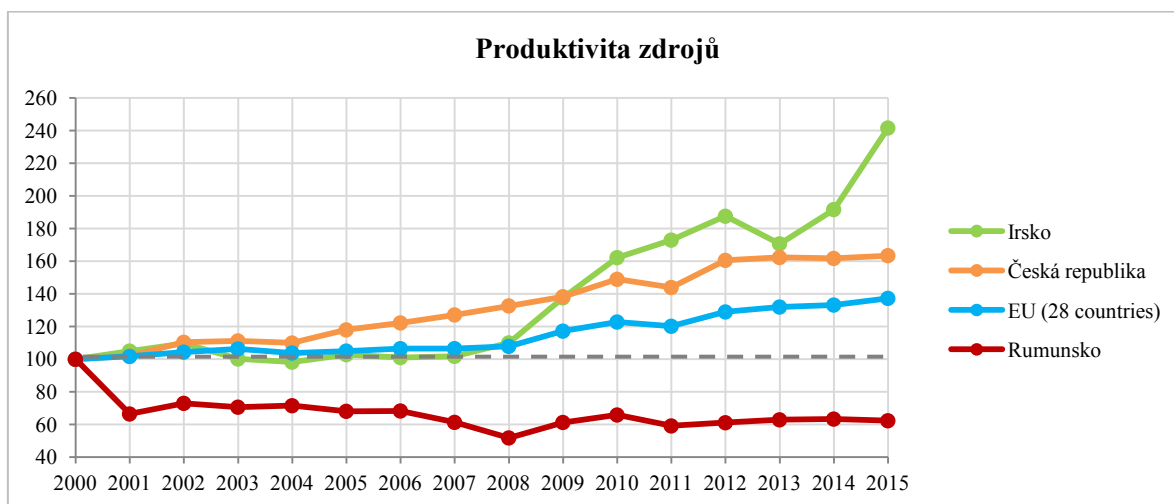
S hospodářským růstem zemí úzce souvisí ukazatel produktivity zdrojů. Protože právě díky němu docházelo k příznivému vývoji produktivity zdrojů. Tento ukazatel dokládá, jak efektivně se využívají přírodní zdroje a jestli je ekonomický růst v souladu s ochranou životního prostředí. Produktivita zdrojů se dlouhodobě rozvíjela příznivě až na výkyv v období krize, patrný z tabulky 4.2.

Poměr mezi HDP a celkovým množstvím materiálu přímo využitých k výrobě se od roku 2002 zlepšil, díky celkovému snížení spotřeby materiálu a zvýšení HDP. To znamená, že EU dokázala vytvořit vyšší ekonomickou hodnotu pro každou jednotku využitého materiálu. Produktivita zdrojů se vyjadřuje v eurech či paritě kupní síly na kilogram – například v roce 2002 získala EU za kilogram spotřebovaného materiálu 1,52 EUR, v roce 2015 to již byly 2 EUR.

Produktivita zdrojů se značně liší mezi jednotlivými členskými státy EU. Závisí na tom, jakými přírodními zdroji země disponuje, jaké jsou její průmyslové či stavební činnosti nebo energetické zdroje. Graf 4.2 k produktivitě zdrojů znázorňuje výpočet pomocí indexu se základním rokem 2000, aby bylo možno srovnat jednotlivé země v různých letech.

Ve sledovaném období, většina členských států EU zaznamenala růst produktivity zdrojů. Z grafu 4.2 je patrné, že největší nárůst produktivity zdrojů byl zaznamenán v Irsku. Česká republika se v tomto případě dostala nad průměr Evropské unie, a celkově obsadila 7. pozici. Nejhuře v hodnocení dopadlo Rumunsko, které s Maltou jako jediné země klesly s produktivitou zdrojů v roce 2015 pod úroveň z roku 2000.

GRAF 4.2: Hodnocení indikátoru – Produktivita zdrojů



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

V tomto ukazateli však nejde jen o růst produktivity jako takový, ale také o vyjádření finančních – v eurech na kilogram spotřebovaného materiálu, protože při průzkumu této varianty ukazatele, již není pro Českou republiku hodnocení tak příznivé. Na první příčce se umístilo v roce 2015 opět Lucembursko s 3,75 EUR/kg spotřebovaného materiálu. V jeho zástupu se na prvních 10 příčkách opět umístily pouze země původní EU-15. Česká republika, i když dosáhla velkého procentního nárůstu, v tomto přepočtu dosáhla pouze na 22. pozici s 1,02 EUR/kg. Na poslední příčce vystřídalo Rumunsko (0,3 EUR/kg) tentokrát Bulharsko (0,26 EUR/kg).

#### 4.2.2. Hodnocení sociálního pilíře Obnovené SUR

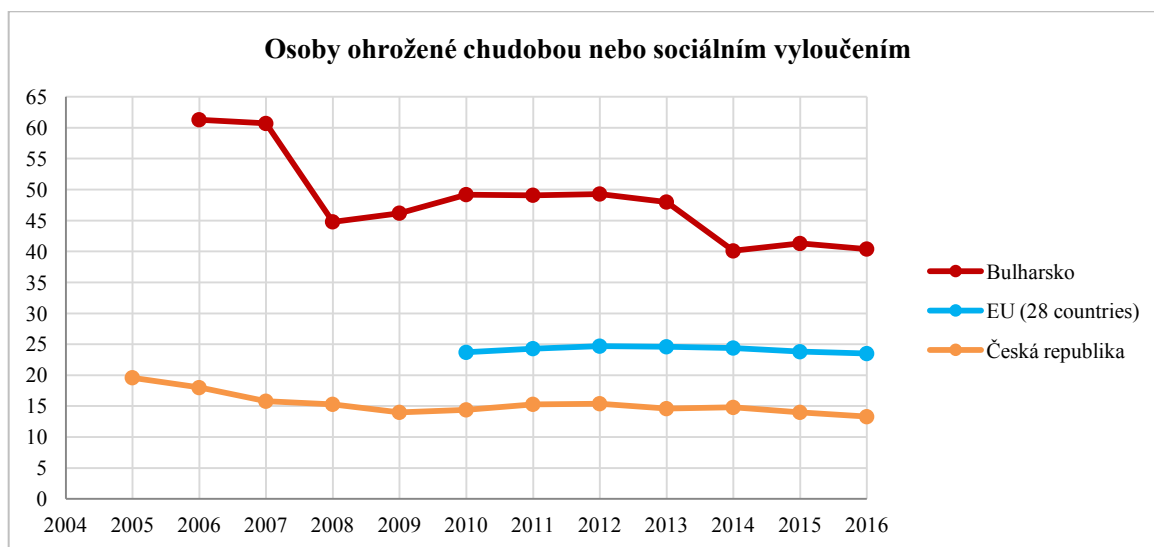
Pokrok v sociální dimenzi byl ve sledovaném období nerovnoměrný. V rámci hlavních témat jsou hodnoceny tři ukazatele – riziko chudoby a sociálního vyloučení, míra zaměstnanosti starších osob a délka života prožitá ve zdraví.

Ukazatel chudoby se postupem času nevyvíjel příznivě. V rámci prvních dvou sledovacích období, na základě tabulky 4.2, byl zaznamenán nejprve pozitivní vývoj, i když při sledování nedošlo k žádným zásadním a významným změnám v celkovém počtu osob, které byly chudobou ohroženy. EU ale začala ve větší míře podporovat reformy, ke kterým docházelo ve členských státech, v oblasti sociálního začleňování a sociální ochrany a prostřednictvím strukturálních fondů.

Při dalším hodnocení se ukázalo, že se snaha ze strany EU i členských států začínala vyplácet, a v 2008-2009 došlo ke snížení počtu lidí, kteří trpí chudobou nebo sociálním vyloučením, přibližně o 2 miliony osob.

Velký obrat nastal v rámci dalšího období. Mezi lety 2008-2012 vzrostl počet osob, které byly ohroženy některou z forem chudoby o 8,7 milionů, což bylo přičítáno vlivu a dopadu hospodářské krize. Celkový počet osob, ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením, se dostal až na 124,4 milionů, což představuje 25 % celkového počtu obyvatel EU.

GRAF 4.3: Hodnocení indikátoru – Osoby ohrožené chudobou nebo soc. vyloučením



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Nejhorší situace v rámci EU panuje v Bulharsku, kde žije celkem 40,4 % osob, které jsou chudobou nebo sociálním vyloučením ohroženy, což je o 16,9 p. b. více, než průměr EU. Nicméně z grafu 4.3 je patrný dlouhodobě klesající trend ve vývoji tohoto ukazatele, až na výkyv v období krize. Průměr celé EU28 dosáhl v tomto indikátoru výše 23,5 % a Česká republika se u tohoto indikátoru umístila na nejlepší pozici, s výší 13,3 %.

V rámci posouzení dopadu krize na tento ukazatel je navíc přidaná tabulka 4.3, která hodnotí pokrok napříč státy EU – v první půlce tabulky se nachází země, u kterých se snížilo procento chudoby, při srovnání roku 2008 a 2016, na druhé straně pak státy, u kterých došlo k nárůstu a které se dosud nedostaly v tomto ukazateli pod předkrizovou úroveň. Zde je patrné, že Bulharsko, ač má chudobu v procentním vyjádření největší, alespoň v průběhu let toto procento snižuje.

Je však nutné brát v úvahu výpočet tohoto ukazatele – jelikož se v příjmové chudobě ocitá člověk, jehož příjmy jsou pod hranici 60 % mediánu příjmů v dané zemi – to znamená, že se hranice chudoby napříč zeměmi v EU značně liší, a lidé, kteří jsou v některých západních zemích klasifikováni jako chudí, by v České republice měli dobrou životní úroveň. V ČR byla v roce 2016 tato hraniční částka ve výši 10 691 Kč, v tabulce 4.3 jsou uvedeny v posledních sloupcích u jednotlivých zemí tamní hraniční částky, tedy 60 % z mediánu příjmů, přepočítaný na české koruny. Je tedy patrný velice velký rozdíl, mezi hranicemi pro chudobu v zemích jako je Bulharsko nebo Rumunsko na jedné straně, a například Lucemburskem.

TABULKA 4.3: Vývoj chudoby v zemích EU

	2008	2016	Rozdíl	Hranice (v Kč)		2008	2016	Rozdíl	Hranice (v Kč)
Polsko	30,5	21,9	-8,9	8 025	Nizozemí	14,9	16,7	+1,8	31 006
Lotyšsko	34,2	28,5	-5,7	8 682	Litva	28,3	30,1	+1,8	7 699
Rumunsko	44,2	38,8	-5,4	3 339	Irsko	23,7	26	+2,3	30 562
Bulharsko	44,8	40,4	-4,4	4 298	Estonsko	21,8	24,4	+2,6	11 791
Chorvatsko	31,1	27,9	-3,2	7 810	Švédsko	14,9	18,3	+3,4	34 322
Rakousko	20,6	18	-2,6	32 317	Španělsko	23,8	27,9	+4,1	18 660
Slovensko	20,6	18,1	-2,5	16 813	Lucemb.	15,5	19,7	+4,2	46 126
ČR	15,3	13,3	-2	10 691	Kypr	23,2	27,7	+4,4	19 123
Maďarsko	28,2	26,3	-1,9	6 503	Itálie	25,5	29,9	+4,4	22 160
VB	23,2	22,2	-1	28 828	Řecko	28,1	35,6	+7,5	10 230

Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Dalším indikátorem, hodnoceným v rámci sociálního pilíře strategie udržitelného rozvoje, je míra zaměstnanosti. V tomto případě jde hlavně o zaměstnanost starších osob, a to z důvodu stárnoucí populace. Indikátor se zaměřuje na osoby ve věku mezi 55-64 lety.

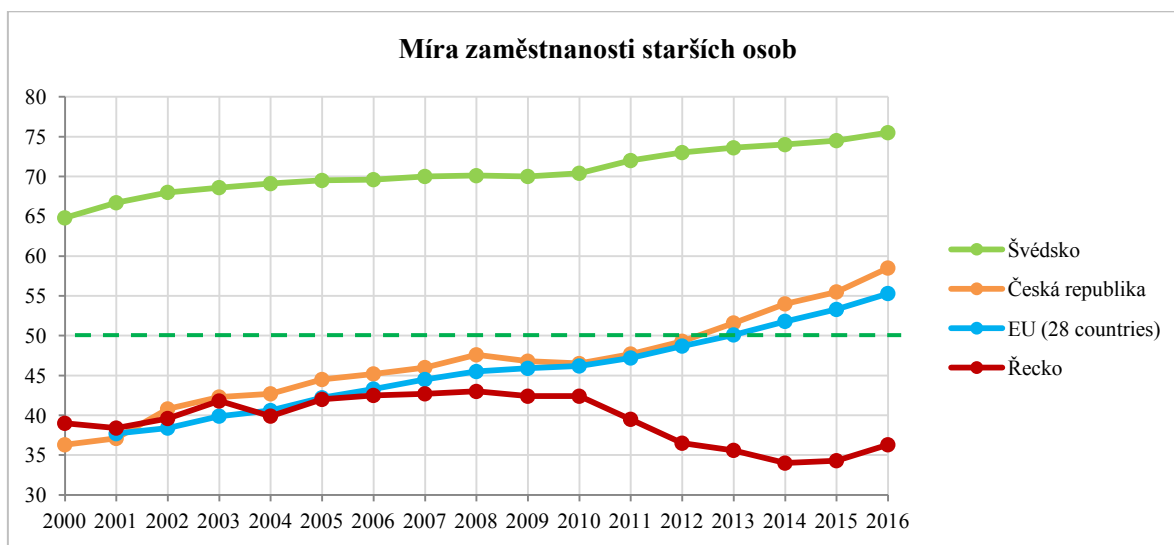
V rámci tabulky 4.2 je patrný pozitivní vývoj, až na výkyv v období, kdy při hodnocení hrála roli hospodářská krize. Už v začátcích hodnocení vyžadovala Evropská komise od členských států modernizaci sociálního systému, vzhledem k měnící se demografické situaci s cílem zajistit přiměřenou ochranu, která bude pro státy finančně udržitelná.

Cílem EU bylo dosáhnout do roku 2010 50% zaměstnanosti starších pracovníků - jak je patrné z grafu 4.4, bylo této úrovně dosaženo až v roce 2013. K nejnovějším datům z roku 2016 již tuto hranici 50 % překročilo celkem 15 zemí z EU-28.

Míra zaměstnanosti starších pracovníků se v průměru EU neustále zvyšuje – tak tomu bylo u většiny států, kromě Řecka, které se nejen umístilo na nejhorší pozici, ale také je vedle Kypru a Rumunska jedna ze tří zemí, u kterých se ještě procento zaměstnaných starších osob nedostalo nad úroveň před krizí z roku 2008.

Nejlépe se v tomto ukazateli umístilo Švédsko, ve kterém bylo, jako v jediné ze zemí EU, od začátku sledovaného období v roce zaměstnáno více než 60 % osob. Mírně nad průměrem EU28, a v lepší polovině ze všech zemí, se umístila Česká republika, s 58,5 % obyvatel.

GRAF 4.4: Hodnocení indikátoru – Míra zaměstnanosti starších osob



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Největšího pokroku v počtu zaměstnaných starších osob vykazovalo ve sledovaném období Bulharsko, ve kterém se míra zaměstnanosti od roku 2000 do roku 2016 zvýšila o 33,7 p. b. (jedním z důvodů je posunutí průměrného věku odchodu do důchodu, delší povinná délka pojištění, výrazné snížení příjmů po odchodu do důchodu apod). Na druhou stranu, poklesem zaměstnanosti starších osob trpělo již zmíněné Řecko, kde došlo ke snížení mezi lety 2000 a 2016 o 2,7 p. b., a také Rumunsko, kde byl pokles až ve výši 6,7 p. b.

Rozdíly v zaměstnanosti nalezneme také mezi muži a ženami. Jedním z cílů Evropské unie, který byl zakotven již v Římské smlouvě, je zajistit rovnost mezi pohlavími. Ve většině případů, je ale zaměstnanost u starších osob větší u mužů, kromě tří zemí – Estonska, Finska a Lotyšska, kde pracují více starší ženy. Největší nerovnost mezi pohlavími byla zaznamenána v roce 2016 u Malty, kde rozdíl činí 35,4 p. b., hned za ní se

umístila Itálie s 22 p. b., Rumunsko s 19,4 p. b., Řecko s 19 p. b. a Česká republika s rozdílem 18,9 p. b. V průměru EU-28 je tento rozdíl 13,1 p.b.

Poslední ze tří hlavních ukazatelů sociální oblasti udržitelného rozvoje je oblast veřejného zdraví. Jako hlavní indikátor byla vybrána délka života, prožitá ve zdraví, vedle které se také sleduje očekávaná délka života při narození v jednotlivých zemích.

Podle Eurostatu se stále, nicméně pomalým tempem zvyšuje očekávaná délka života, a to z důvodu snižování dětské úmrtnosti, zvyšování životní úrovně, zlepšování životního stylu, lepší vzdělání a také lepší zdravotní péče a lékařství. Lidé také žijí větší část svého života bez vážných zdravotních problémů a méně lidí umírá na chronická onemocnění. Také klesla například míra salmonelózy v celé EU a rovněž dochází k neustálému snižování výskytů závažných pracovních úrazů. Stále častějším problémem je ale například obezita a kouření a lidé jsou více vystaveni znečištěnému ovzduší a objevují se nové problémy.

EU se snažila přispívat k lepšímu zdraví prostřednictvím financováním výzkumu, vytvořením několika iniciativ a strategií pro zdraví, vytvořením nového rámce pro využívání pesticidů při pěstování potravin, zaváděním nových režimů pro povolování doplňkových látek v krmivech apod.

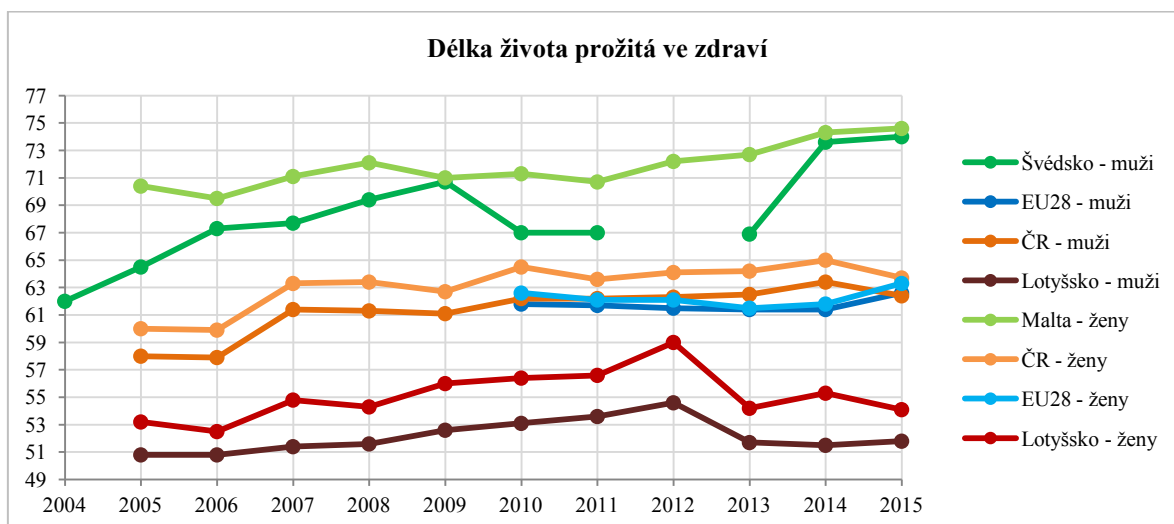
V oblasti veřejného zdraví je nutné, aby byly indikátory porovnávány zvlášť pro muže a ženy, protože jsou jak v délce života prožitého ve zdraví, tak v očekávané délce života, rozdíly poměrně markantní.

Graf 4.5 znázorňuje vývoj ukazatele délky života prožitého ve zdraví – v tomto případě jde o roky, které prožijí jednotlivci bez omezení nemoci nebo postižení.

U ukazatele délky života, prožitého ve zdraví je na špičce Švédsko u mužů, a Malta u žen – na druhé příčce se pak země v pořadí pouze prohodily. České ženy jsou na tom v tomto indexu o něco lépe, než je průměr Evropské unie – ten činí 63,3 let, v případě ČR je to 63,7 let. Muži se umístili těsně pod průměrnou úroveň EU, která v tomto případě dosáhla věku 62,6 let, u českých mužů je to 62,4 let. Na druhé straně žebříčku se umístilo Lotyšsko, ve kterém byli nejhůře hodnoceni jak muži, kteří žijí v průměru zdravým životem pouze 51,8 let, tak ženy – u kterých je tento věk 54,1 let.



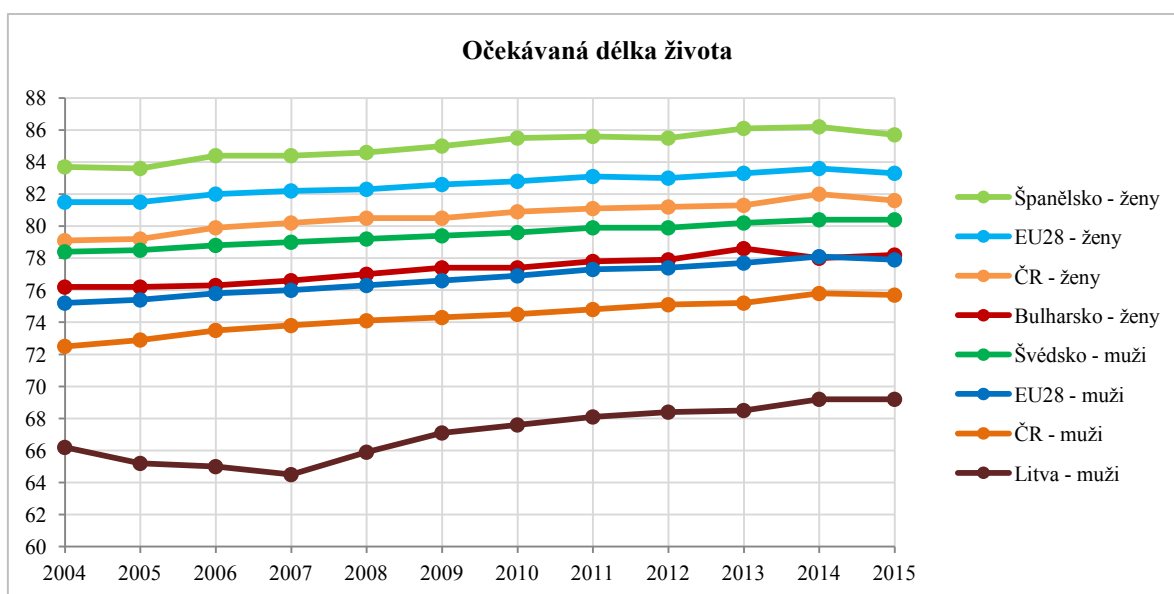
GRAF 4.5: Hodnocení indikátoru – Délka života prožitá ve zdraví



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Také v případě očekávané délky života při narození je možno spatřit rozdíly, mezi úrovní u žen a mužů. Nejdelšího očekávaného věku se mohou dožít ženy ve Španělsku, a to až 85,7 let. Průměr u EU28 dosáhl 83,3 let, což je o 1,7 let více, než v České republice, kde je tato očekávaná délka života u žen 81,6 let. Nejhůře jsou na tom ženy v Bulharsku, ve kterém se tento věk vyšplhal pouze na 78,2 let. Vyšší očekávanou délku života, než zde, mají i muži ve Švédsku, u kterých je tento věk stanoven na 80,4 let. Ani českým mužům s očekávanou délkou života 75,7 let, se v tomto indikátoru nepovedlo dostat se nad průměr EU, který dosahoval 77,9 let, a obsadili až 19. příčku v pořadí zemí EU28. Nicméně na konci žebříčku se umístila Litva, ve které je tento indikátor na výši pouze 69,2 let.

GRAF 4.6: Hodnocení indikátoru – Očekávaná délka života



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Zajímavým poznatkem je umístění Litvy a Lotyšska na posledních příčkách těchto hlavních indikátorů. U obou případů, které souvisí s veřejným zdravím, záleží na mnoha faktorech. Například na zmíněné zdravotní péči, která je pro země nákladnou záležitostí, a v bohatších zemích jsou tak výdaje na zdravotnictví vyšší – ve Švédsku jsou tyto výdaje ve výši 11,01 % HDP, které se umístilo druhé po Německu. Ve Španělsku, ve kterém je největší očekávaná míra u žen, jsou výdaje na zdravotnictví ve výši 9,17 % HDP, v České republice jde o 7,24 % HDP, což už je pod úrovní mediánu zemí EU-27 (ve statistikách Eurostatu není v tomto ukazateli zahrnuta Malta), ale ještě nižší výdaje jsou v Litvě (6,51 % HDP) – kde je nejnižší očekávaná míra života u mužů, a Lotyšsku (5,7 % HDP), kde muži i ženy dosahují nejkratší délky života prožité ve zdraví. Dále je například ve Švédsku také méně obyvatel, kteří denně kouří – 9,8 %, na rozdíl od Litvy, kde je to 20,4 % a Lotyšska, ve kterém jde o 24,6 % populace. Také míra obezity, je ve Švédsku i Španělsku menší, než u Litvy a Lotyšska. Vedle těchto zjištění, určitě existuje mnoho dalších důvodů, proč se umístily tyto dva státy na konci žebříčku.

#### **4.2.3. Hodnocení environmentálního pilíře Obnovené SUR**

Pokrok hlavních ukazatelů environmentálního pilíře udržitelného rozvoje nebyl v rámci prvních hodnocení příznivý, jak je patrné z tabulky 4.2. Celkově se zde hodnotí tři témata s pěti souhrnnými ukazateli – emise skleníkových plynů a spotřeba primární energie v oblasti změny klimatu a energií, dále výskyt ptactva a udržitelný rybolov v tématu přírodních zdrojů a nakonec spotřeba energie v rámci udržitelné dopravy.

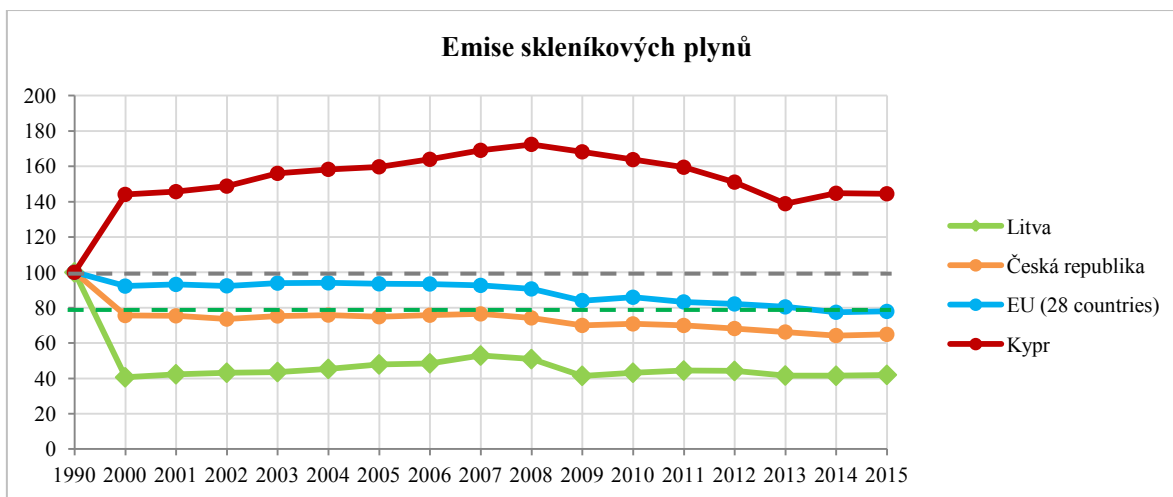
Prvním cílem v tématu změny klimatu a energie bylo snížit emise skleníkových plynů v EU-15 o 8 % do roku 2008. Hodnocení z roku 2007 však uvedlo snížení o pouze 2 %, a proto se neočekávalo, že EU dosáhne stanoveného cíle včas. Mimo to si EU stanovila zvýšit spotřebu energie z obnovitelných zdrojů o 12 %, ale dosáhlo se pouze zvýšení o 6,6 % a ani zde se nepředpokládalo, že by bylo možné do roku 2010 tohoto cíle dosáhnout. Pozitivní v té době bylo zintenzivnění spolupráce se třetími zeměmi prostřednictvím politických dialogů a posílené spolupráce v oblasti vědy a techniky, v oblasti přizpůsobení se dopadům změny klimatu a provádění Kjótského protokolu a bylo vyjednáno i partnerství v oblasti změny klimatu s Indií a Čínou. V roce 2007 také EU schválila novou strategii pro změnu klimatu a energetiku, čímž si posílila své vedoucí postavení v této oblasti, a také vytvořila schéma obchodování s emisními povolenkami.

Při dalším hodnocení strategie se ukázalo, že se podařilo snížit emise skleníkových plynů celkem o 5 %, a proto byl pokrok hodnocen opět jako nedostatečný (tabulka 4.2). Došlo však k nárůstu spotřeby obnovitelných energií – nejdůležitějším obnovitelným zdrojem energie se stala biomasa, která v roce 2007 zajišťovala téměř 70 % veškeré obnovitelné energie.

Dobrých výsledků začal ukazatel emisí skleníkových plynů dosahovat až od hodnocení z roku 2011, kdy tyto emise snižovaly, a předpokládalo se dosažení cílů Kjótského protokolu. K velkému poklesu došlo v letech 2007-2011, ale předpokládá se, že byl tento pokles způsoben sníženou ekonomickou aktivitou.

V roce 2014 překročila EU svůj cíl strategie Evropa 2020 – snížit emise o 20 % ve srovnání s úrovní v roce 1990. Tento příznivý vývoj byl způsoben jak transformací energetického sektoru, tak zvýšením energetické účinnosti, přechodem na zemní plyn a obnovitelné zdroje. K tomuto trendu také přispěl do značné míry i zmíněný hospodářský pokles, související s poklesem výroby a spotřeby v období krize, což znamená, že EU stojí před velkou výzvou, tento indikátor udržet ve stanovených mezích i přes ekonomické oživení.

GRAF 4.7: Hodnocení indikátoru – Emise skleníkových plynů



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

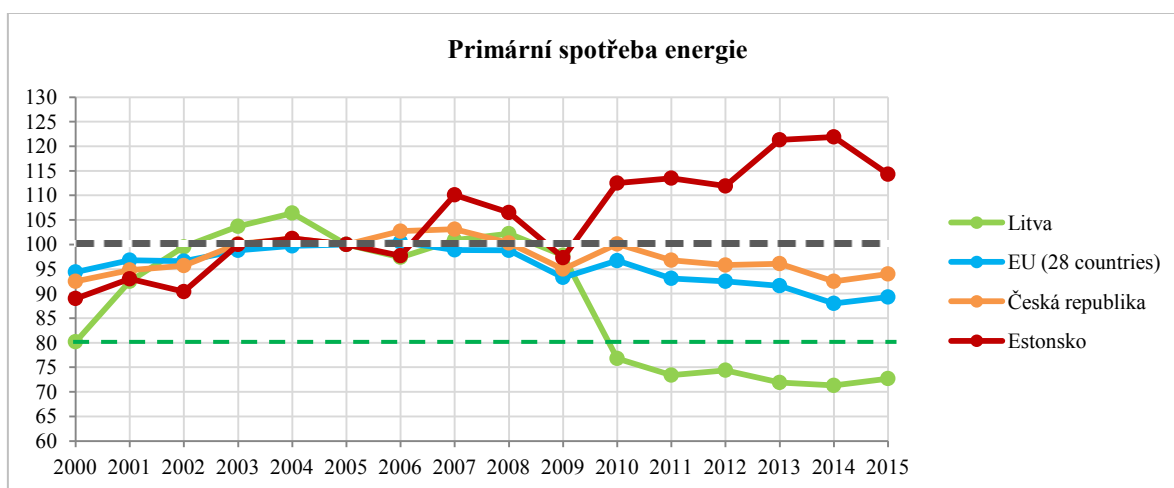
Nejvíce snížit emise skleníkových plynů se podařilo oproti základnímu roku 1990 Litvě, která je v současné době na 41,99 %. V jejím zástupu je řada dalších zemí, které jsou z těch, co se do EU přidaly později, a nepatřily tak do původní EU-15 – Lotyšsko, Estonsko, Rumunsko, Slovensko, Bulharsko, Česká republika nebo Maďarsko. Tento

vývoj je však třeba přičítat hlavně restrukturalizaci průmyslu v devadesátých letech, která s sebou přinesla výrazné snížení těchto emisí.

Na druhé straně, oproti roku 1990 naopak zvýšilo emise skleníkových plynů celkem 5 zemí – nejvíce Kypr, který se dostal na úroveň 144,45 %, ale také Španělsko a Portugalsko, v zástupu s Irskem a Rakouskem. V tomto případě jsou vyspělé země, jako Finsko, Francie, Nizozemí, Belgie nebo Lucembursko, pod průměrem EU.

Druhý indikátor tohoto tématu – spotřeba primární energie, se v období od roku 2008 vyvíjela také dobrým směrem, víceméně trvale klesala v důsledku politik na podporu energetické účinnosti, ale také slabší hospodářské výkonnosti EU. Graf 4.8 znázorňuje primární spotřebu energie EU a České republiky, v porovnání s nejlépe hodnocenou zemí – Litvou a nejhůře hodnocenou zemí – Estonskem.

GRAF 4.8: Hodnocení indikátoru – Primární spotřeba energie



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Procento úspor se počítá v tomto případě z hodnot roku 2005, cílem je dosáhnout snížení o dvacet procent. To se podařilo již zmíněné Litvě, která byla v roce 2015 na úrovni 72,7 %. Z dalších členských zemí se pod hranici 80 % dostalo už jen Řecko a Malta. Česká republika se v tomto ukazateli umístila hůře, než je průměr EU28, nicméně pozitivní je klesající trend. Na druhou stranu Estonsko, společně s Polskem byly v roce 2015 jediné dvě země, které se dostaly nad úroveň 100 %, což znamená, že místo zlepšení oproti výchozímu roku, došlo v těchto dvou zemích ke zhoršení. Pokud bude sestupný trend v EU pokračovat i nadále, měla by být EU na cestě k dosažení cíle v roce 2020.

Navzdory pozitivnímu vývoji posledních let, zůstává využívání přírodních zdrojů, které jsou dalším environmentálním ukazatelem, na světě pořád nad úrovní, kdy je planeta

schopna regenerace – udává se kapacita 2,2 hektarů biologické kapacity na osobu, v roce 2005 bylo průměrné využití v Evropě odhadováno na 4,9 hektarů. Toto nadměrné využívání zdrojů způsobuje rostoucí škody na životním prostředí a vyčerpávání zdrojů v EU i ve světě. V rámci EU byla přijata významná opatření k zastavení ztráty biologické rozmanitosti v Evropě – například síť chráněných území Natura 2000, která se skládá přibližně z 30 000 lokalit. Nicméně v mnoha oblastech je integrace biologické rozmanitosti do politik stále slabá a existují velké problémy u populací ryb, které trpí nadměrným odlovem. I když se v letech 2000-2010 odlov ryb snížil, pořád je to nedostatečné a jsou značně překročeny biologické limity.

Přepokládá se, že v roce 2020 bude na světě přibližně 1,1 miliardy automobilů a o třicet let později to bude již 2,5 miliardy vozidel. Kvůli tomuto růstu je potřeba zajistit dostatečné energetické zdroje k jejich provozu s minimalizací dopadu na ovzduší, životní prostředí a veřejné zdraví obyvatel nejen EU, což může být ze současného pohledu a stavu problém.

Při prvním hodnocení spotřeby energie v dopravě byl pokrok nerovnoměrný, jak je patrné z tabulky 4.2., v rámci cílů nebylo dosaženo žádného zlepšení. Nepříznivé výsledky byly zaznamenány v oblastech, jako je zvýšení spotřeby energie a emise skleníkových plynů v dopravě – které neustále rostou. Spotřeba energií v dopravě se v EU zvýšila v průměru o 1,3 % mezi lety 2000 až 2005 a emise skleníkových plynů z dopravy se v tomto období také zvýšily – o 1,2 % ročně. Statistiky ani nevykazovaly žádný pokrok směrem k dopravě šetrnější k životnímu prostředí – automobily byly nadále dominantními prostředky, docházelo k dopravním zácpám a zvyšovalo se znečištění, nebylo ani dosaženo přechodu k ekologicky šetrným druhům dopravy. Postupně se alespoň snižovaly emise CO<sub>2</sub> na kilometr u nových osobních automobilů v EU-15.

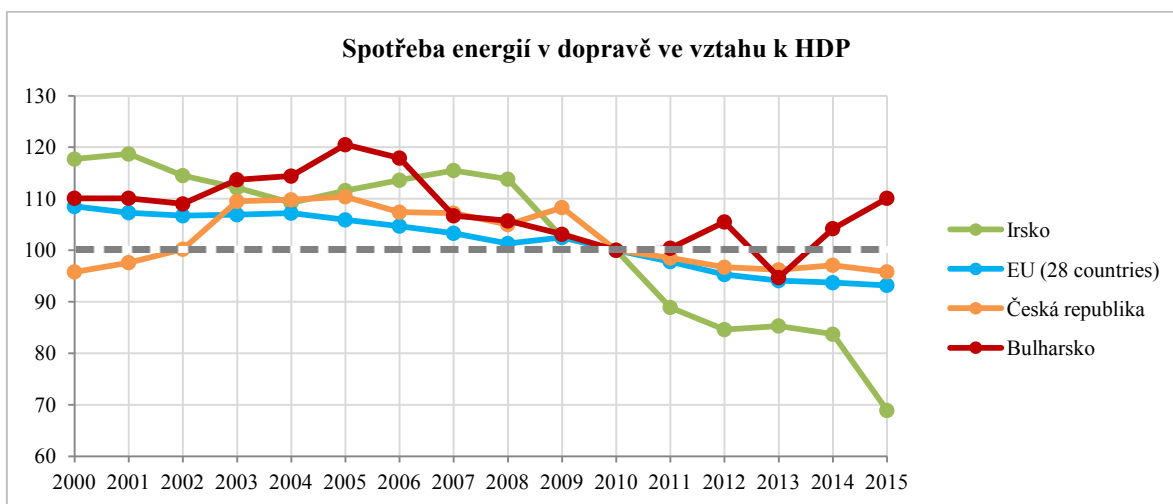
K žádnému pozitivnímu hodnocení nedošlo ani v následujících letech. Mírně pozitivní trend, který byl zaznamenán v hodnocení z roku 2009, byl původně způsoben vyšším tempem růstu HDP, než růstem spotřeby energie, nicméně při revidování v roce 2011, bylo hodnocení změněno. Mimo to, byly jmenovány další problémy, které doprava obyvatelům EU způsobuje – a tím je hluk a znečištěné ovzduší. Pokroku však bylo dosaženo v oblasti politik – zavedením balíku předpisů o dopravě šetrnější k životnímu prostředí v roce 2008 a nařízení z roku 2009, které stanovovalo cíle pro emise CO<sub>2</sub> z nových osobních vozidel. Avšak nadále tedy nedošlo k přerušení vazby mezi

hospodářským růstem a spotřebou energií v dopravě. Mezi lety 2000-2011 se objem spotřeby energie zvýšil o 6,7 %.

Až z krátkodobého hlediska začíná tento ukazatel vykazovat příznivé hodnoty. Největší pokles spotřeby energie byl zaznamenán s dopadem hospodářské krize v roce 2008. Zatím ale není jasné, zda se s ekonomickým zotavením znovu zvýší spotřeba energií v dopravě či nikoli.

Graf 4.9 znázorňuje poměr mezi spotřebou energie v dopravě – silniční, železniční, vnitrozemské i letecké, a HDP. Nejnížší spotřeba energie byla zaznamenána u Irska a naopak nejhůře je na tom Bulharsko. U České republiky i Evropské unie můžeme vidět klesající trend, i když je na tom ČR pořád hůře, než je průměr EU28.

GRAF 4.9: Hodnocení indikátoru – Spotřeba energií v dopravě ve vztahu k HDP



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Navzdory výraznému snížení v minulosti, které přiblížilo spotřebu energie cílům pro rok 2020, bude dosažení těchto cílů vyžadovat vynaložení dalšího úsilí.

Dalším cílem z roku 2008 je dosažení 10% podílu obnovitelných zdrojů energie na spotřebě pohodlných hmot v EU-28 do roku 2020 – v roce 2015 činil průměrný podíl obnovitelných zdrojů 6,7 %. Ovšem podíl obnovitelných zdrojů se v různých zemích EU velice liší – od 24 % ve Švédsku, 22 % ve Finsku a 11,4 % v Rakousku, až po méně než 2 % ve Španělsku, Řecku či Estonsku.

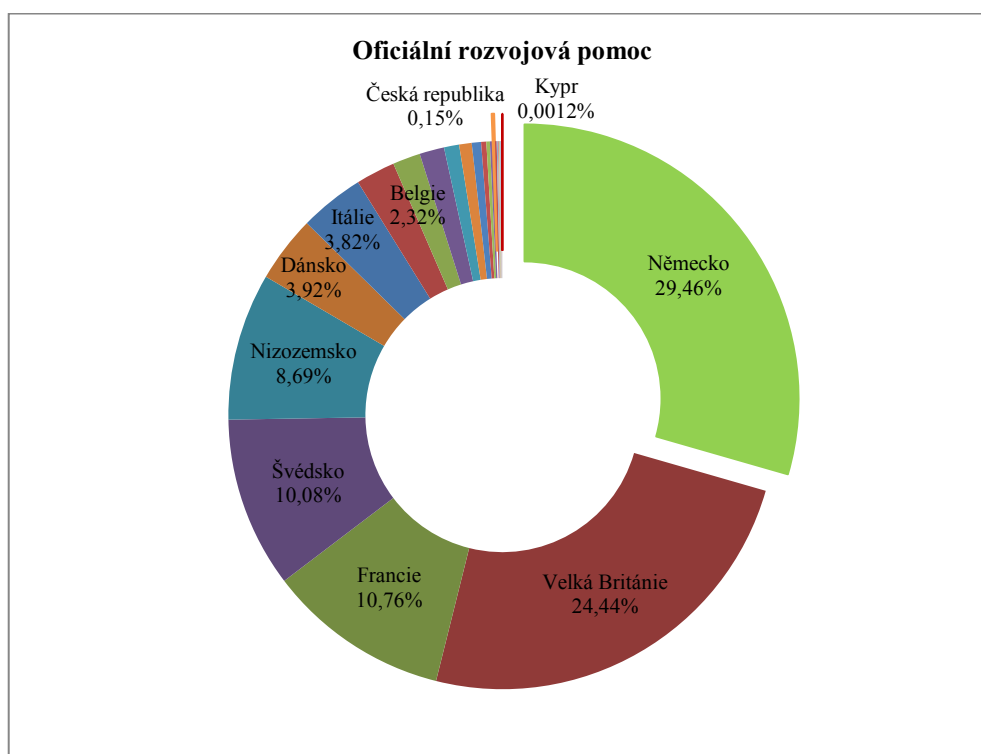
Vedle dopadu na ovzduší, je problémem, který s dopravou souvisí, také znečišťování dalších složek životního prostředí, jako jsou například podzemní a povrchové vody nebo půda – která je kvůli dopravní infrastruktuře zabírána, což ovlivňuje živočichy i

biodiverzitu. Poté je zde samotná výroba vozidel a množství odpadu po ukončení jejich životnosti, nebo následky dopravních nehod, či hluk z dopravy.

#### 4.2.4. Hodnocení globálního partnerství Obnovené SUR

V rámci hodnocení globálního partnerství se posuzuje ukazatel oficiální rozvojové pomoci. Při prvním hodnocení v roce 2007 byl zaznamenán pozitivní vývoj, při kterém se zvýšila rozvojová pomoc o 5,1 %. To však bylo poprvé a naposledy. Trend ve vývoji ukazatele, je už od hodnocení v roce 2009 negativní a EU není na cestě k tomu, aby dosáhla svého cíle 0,7 % svého hrubého národního důchodu, i když je jako celek největším dárce rozvojové pomoci ve světě.

GRAF 4.10: Hodnocení indikátoru – Oficiální rozvojová pomoc



Zdroj: EUROSTAT – Sustainable development, vlastní zpracování

Graf znázorňuje podíl jednotlivých členských zemí na celkové pomoci EU. Největší mírou přispívá k velikosti oficiální rozvojové pomoci Německo, a to necelými 30 %, poté Velká Británie a Francie. Česká republika se drží spíše na nižší příčce – celkově se umístila na 17. pozici. Nejméně ze zemí EU přispívá Kypr.<sup>106</sup> Tento ukazatel souvisí

<sup>106</sup> EUROSTAT. *Sustainable development in the European Union: Key messages* [online]. 2015 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015 [cit. 2018-04-04]. ISBN 978-92-79-49394-2. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-GU-15-001> a EU SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY: Sustainable development indicators. *Eurostat* [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/eu-sds>

s celkovou rozvinutostí dárcovské země, velikosti ekonomiky, rozvoji hospodářství a jejich bohatství.

Z hodnocení celkového postupu EU v rámci jednotlivých pilířů udržitelného je patrné, že napříč zeměmi EU panují dost velké rozdíly. U většiny hodnocených indikátorů jsou napřed země původní EU-15 či EU-6, vysoko se umísťují také skandinávské státy. Na druhé straně hodnocení se objevují chudší státy – jako Bulharsko či Rumunsko, či Litva nebo Lotyšsko v případě oblasti zdraví. Důležité by tedy mělo být nejen se soustředit na pokrok EU – potažmo jejího průměru, protože ten může být pro hůře hodnocené země dosti zkreslující. Cílem by měla být právě snaha tyto rozdíly mezi jednotlivými zeměmi do budoucna

### **4.3. AGENDA 2030 A CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE**

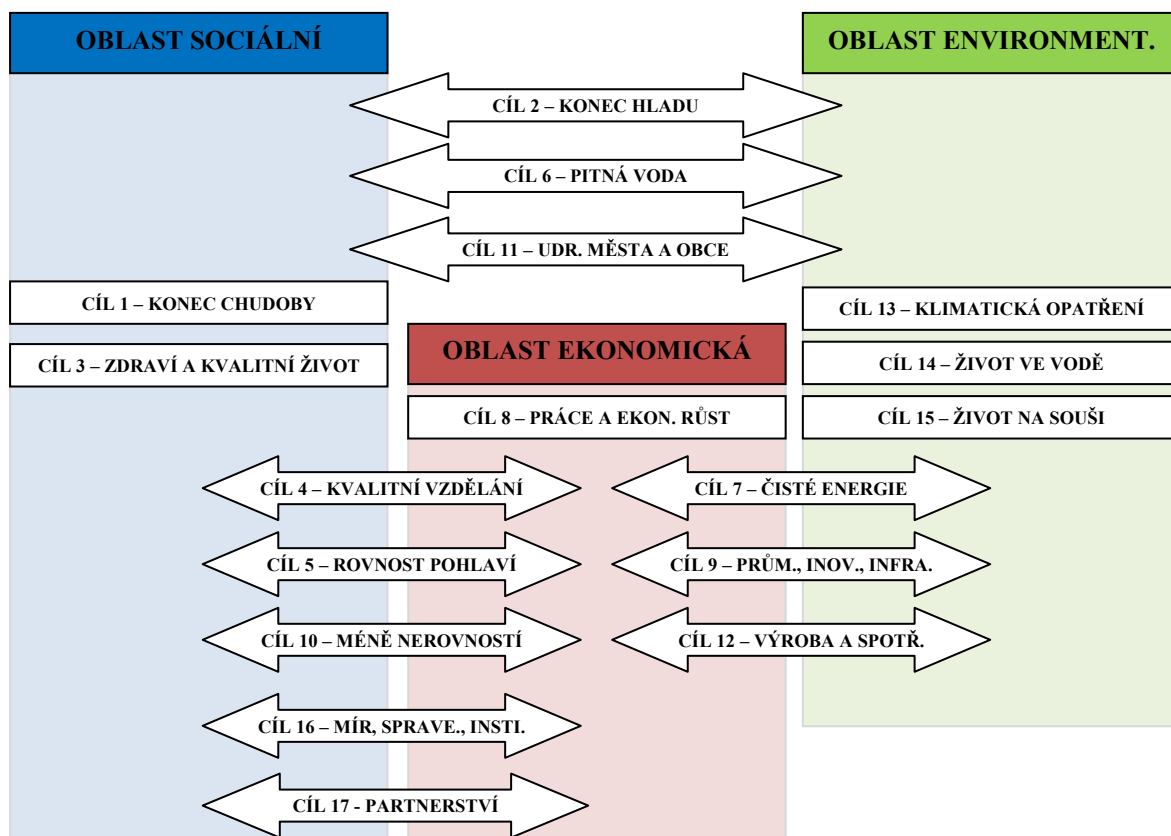
Evropská unie, spolu s jejími členskými státy, se zavázala k tomu, že bude hrát aktivní roli sledováním pokroku při dosahování cílů Agendy 2030, při kontrole a monitorování na vnitrostátní, regionální i globální úrovni. Jak již bylo vysvětleno v kapitole 3.1.5. – Agenda obsahuje 17 hlavních cílů a 169 dílčích cílů. Ty jsou monitorovány prostřednictvím 230 ukazatelů na globální úrovni. Avšak pouze 35 % ukazatelů je připraveno k užívání, a některé ukazatele nejsou k dispozici pro všechny země po celém světě.

#### **4.3.1. Hodnocení v kontextu EU**

Na úrovni EU jsou hodnoceny indikátory, které jsou pro ni relevantní a umožňují monitorování v kontextu dlouhodobých politik EU. Pokrok při plnění cílů v kontextu Evropské unie sleduje a kontroluje Evropská Komise, která má za úkol vydávat pravidelné zprávy o provádění Agendy 2030 – počínaje rokem 2017. V rámci hodnocení SDGs již není tak patrný rozdíl mezi jednotlivými pilíři udržitelného rozvoje, jelikož se jednotlivé cíle mezi sebou různě prolínají a pokrývají různé aspekty života a udržitelného rozvoje – jak je patrné ze zjednodušeného grafu 4.11.



GRAF 4.11: Členění SDGs podle základních pilířů udržitelného rozvoje



Zdroj: UN, vlastní zpracování

Následující text hodnotí dosažený pokrok při plnění cílů udržitelného rozvoje., na základě statistických údajů Eurostatu<sup>107</sup> a Monitorovací zprávy z roku 2017<sup>108</sup>. Ukazatelé jsou vztaženy na ty oblasti, které jsou využívány v kontextu EU, a na jednotlivých grafech je vždy znázorněna pozice České republiky a průměr EU-28, v porovnání s nejlépe (zelený bod) a nejhůře (červený bod) hodnocenou zemi (umístění nejlepších a nejhorších zemí obsahuje tabulka v příloze č. 4)

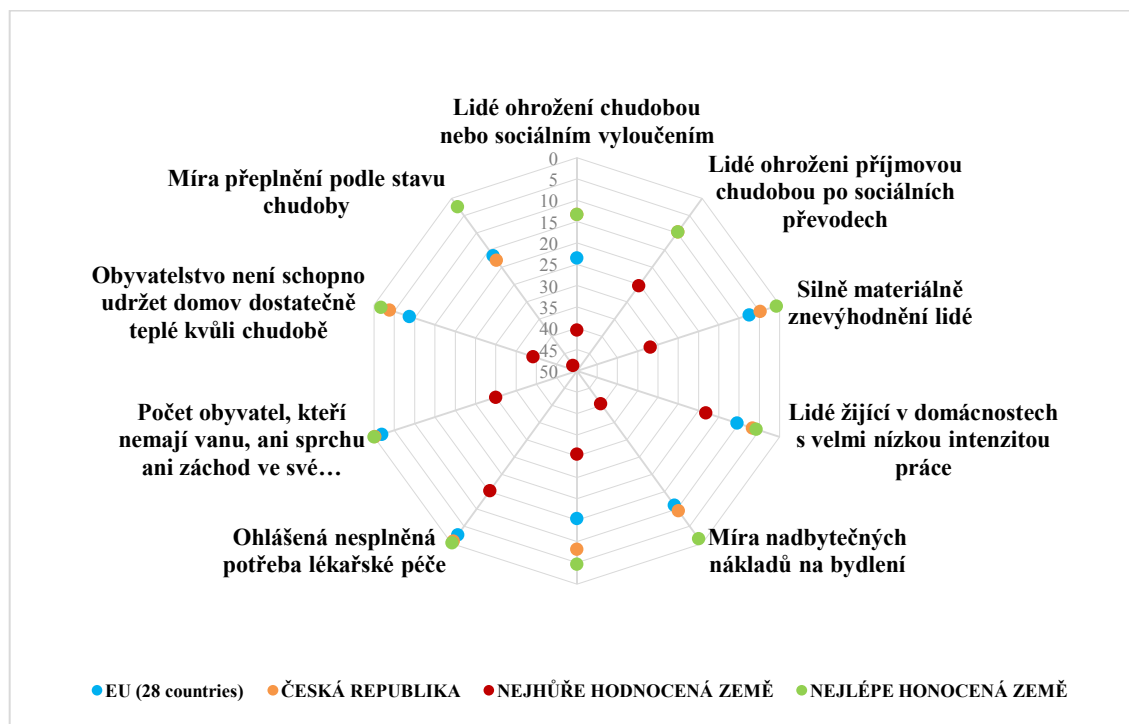
### • Cíl 1: Vymýcení chudoby

Na zemi žije více než 700 milionů lidí, kteří trpí extrémní chudobou, a i když většina z nich žije v rozvojových zemích, postihuje chudoba také země rozvinuté. První cíl vyzývá k jejímu vymýcení a ke snížení chudoby na polovinu, v průběhu příštích 15 let. V kontextu EU jsou sledovány dvě oblasti – multidimenzionální chudoba a dostupnost základních potřeb.

<sup>107</sup> MAIN TABLES: Sustainable Development indicators. *Eurostat: Your key to European statistics* [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/main-tables>

<sup>108</sup> *Sustainable development in the European Union: MONITORING REPORT ON PROGRESS TOWARDS THE SDGS IN AN EU CONTEXT* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-92-79-72287-5. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-04-17-780>

GRAF 4.12: Cíl 1: Vymýcení chudoby



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Základním je ukazatel lidí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením. U těchto osob mohou nastat tři situace – ohrožení příjmovou chudobou (situace, kdy příjmy nedosahují 60 % příjmového mediánu země), materiálním znevýhodněním (pokud jsou lidé v situaci, kdy – nejsou schopni platit nájem nebo služby, udržet svůj dům v teple, nejsou schopni čelit neočekávaným výdajům, nemohou jíst maso, ryby nebo jiné bílkoviny každý druhý den, nemohou si užít týdenní dovolenou, nebo nemají auto, pračku, barevnou televizi nebo telefon – plnění 4 kritérií) nebo mohou tyto osoby žít v domácnosti s nízkou pracovní intenzitou (osoby, které během roku pracovaly pouze 20 % jejich potenciální pracovní doby).

Cílem EU je dosáhnout snížení počtu osob, které jsou chudobou ohroženy o 20 milionů ve srovnání s rokem 2008. V roce 2015 bylo jednou z těchto variant ohroženo 119 milionů osob EU. V posledních pěti letech došlo k pokroku v několika oblastech, které s chudobou souvisejí – méně lidí v EU čelilo problémům s hmotnou deprivací v bydlení nebo přeplněností. Od roku 2012 je možné sledovat mírný pokles v počtu lidí, kteří jsou chudobou nebo sociálním vyloučením postiženi. Nicméně navzdory tomuto zlepšení po krizi, trend v oblasti příjmové chudoby a vývoj v oblasti domácností s nízkou pracovní intenzitou ukazují spíše na odklon od tohoto SDG.

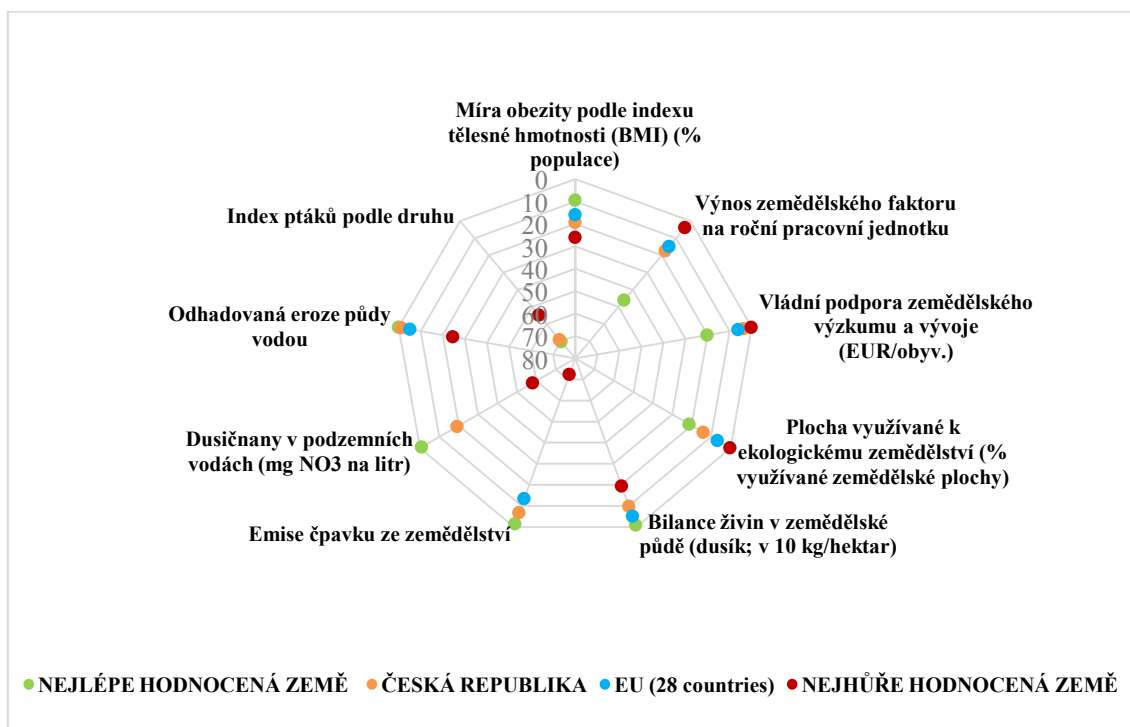
Ze strany EU je podpora snižování chudoba poskytována v rámci Evropského sociálního fondu, který je hlavním nástrojem pro podporu zaměstnanosti a sociálního začleňování. Každá země v rámci Evropského semestru získává určitá doporučení, která mají za cíl podpořit fiskální a strukturální reformy – včetně sociálních politik, které přispívají ke snižování chudoby i nerovností. Mimo to, Evropská komise usiluje o vytvoření evropského pilíře sociálních práv, který by umožnil vyšší konvergenci v oblasti sociálních a pracovních výkonů, což by ke snižování chudoby a nerovností mělo také přispívat.

- **Cíl 2: Vymýcení hladu**

Na světě je celkem 795 milionů lidí, kteří trpí podvýživou, což je jeden člověk z devíti. Z toho důvodu, je druhým cílem vymítit hlad a zajistit všem lidem přístup k bezpečné, výživné a dostačující stravě, odstranit podvýživu, zdvojnásobit zemědělskou produktivitu a příjmy malých zemědělců, zajistit systémy udržitelné výroby potravin a zachování genetické rozmanitosti.

V rámci tohoto cíle jsou v kontextu EU řešeny celkem tři oblasti – problematika podvýživy a obezity, udržitelná zemědělská produkce a nepříznivé dopady zemědělské výroby na životní prostředí.

GRAF 4.13: Cíl 2: Konec hladu



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

V souhrnu je pokrok v tomto cíli dosti slabý. EU do značné míry problémy s hladem překonala, a teď naopak čelí opačnému problému, který s výživou souvisí, a tím je rostoucí nadváha a obezita obyvatel. Potravinová politika EU v této oblasti spolupracuje s členskými státy a zahrnuje iniciativy pro boj proti dětské obezitě a také se zasazuje o zdravé potraviny ve školních zařízeních. Nicméně pořád trpí obezitou přes 15 % obyvatel EU, a přes 50 % populace má nadváhu. Co se týká zemědělské produkce, musí evropské zemědělství zajistit stabilní zásobování potravinami, za přijatelné ceny a udržitelným způsobem, pro více než 500 milionů obyvatel EU.

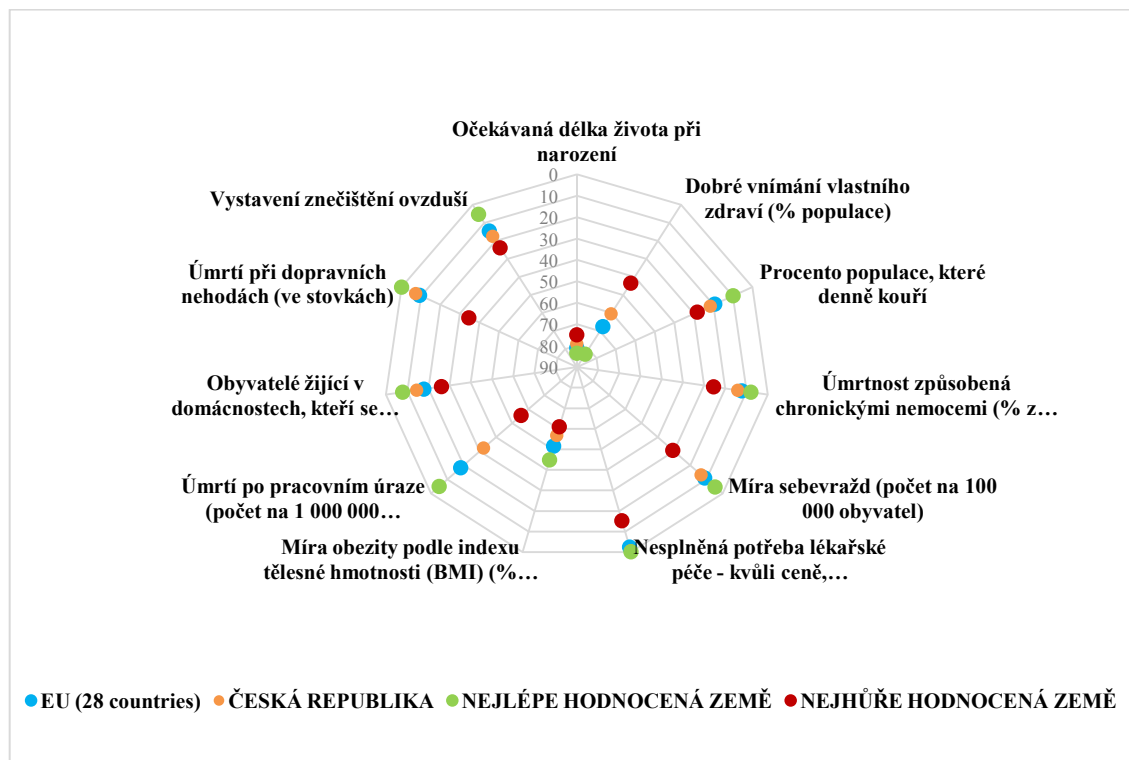
Cílem Společné zemědělské politiky EU je zajistit zemědělcům spravedlivou životní úroveň, jsou financovány přímé platby zemědělcům a programy rozvoje venkova a také dochází k podpoře zemědělského výzkumu a vývoje v rámci programu Horizont 2020. A tak se napříč EU na jednu stranu zvyšuje plocha půdy, která slouží k ekologickému zemědělství a zlepšuje se bilance dusíku v zemědělských půdách. Na druhou stranu se však v krátkodobém horizontu zhoršily emise amoniaku v zemědělství, výrazně poklesly populace ptáků a příjmy zemědělských výrobních faktorů a vládní podpora výzkumu a vývoje v zemědělství se rovněž odkloňuje od příslušných cílů.

- **Cíl 3: Zdraví a kvalitní život**

Třetím celosvětovým cílem je snížit míru mateřské úmrtnosti, zabránit úmrtím novorozenců a dětí mladších pěti let, ukončit epidemii AIDS, tuberkulózy, malárie a dalších tropických nemocí, posílit prevenci a léčbu užívání návykových látek, snížit na polovinu počet úmrtí a zranění při dopravních nehodách, docílit všeobecného zdraví apod.

Monitorování tohoto cíle v kontextu EU je zaměřeno na čtyři dílčí témata – zdravý život, determinanty zdraví, příčiny smrti a přístup ke zdravotní péči. Celkem 67 % obyvatel EU hodnotí své zdraví jako dobré nebo velmi dobré. EU také dosáhla pokroku v oblasti očekávané délky života při narození a při snižování úmrtnosti v důsledku chronických onemocnění, sebevražd a pracovních úrazů. Na druhou stranu negativně se v posledních pěti letech vyvíjel ukazatel spojený s nesplněnou zdravotní péčí, problémem je také poměrně vysoké procento obyvatel EU, kteří denně kouří (19 %), a také nedochází k dostatečně rychlému snižování počtu smrtelných dopravních nehod, u kterých má EU stanovený cíl – snížení jejich počet o polovinu oproti roku 2001.

GRAF 4.14: Cíl 3: Zdraví a kvalitní život



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Odpovědnost za zdravotní péči je ovšem v rukách samotných členských států, a EU se v této oblasti snaží alespoň snížit prostřednictvím politiky soudržnosti disparity mezi jednotlivými regiony.

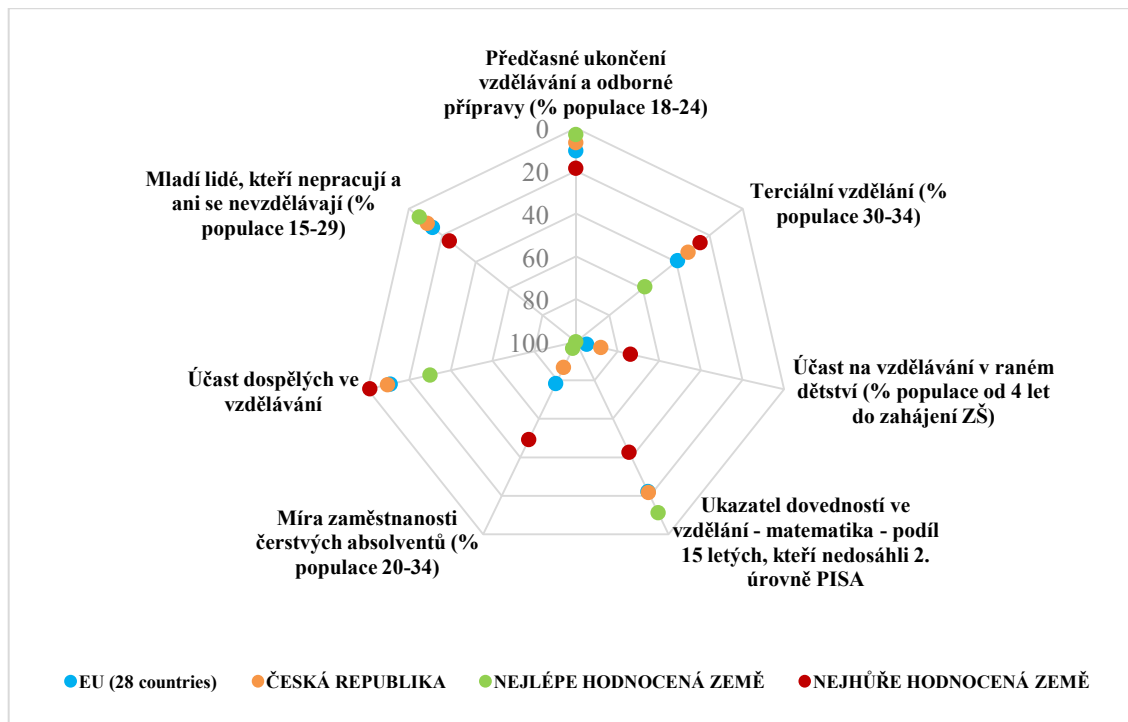
#### • Cíl 4: Kvalitní vzdělání

Dalším cílem je zajistit, aby měli všichni bezplatné, rovnoprávné a kvalitní primární a sekundární základní vzdělání. Je třeba zajistit rovný přístup k odbornému, učňovskému a vyššímu vzdělání, včetně univerzitního, eliminovat generové nerovnosti ve vzdělávání a do roku 2030 zajistit, aby všichni studenti získali znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje.

V kontextu EU jsou sledovány tři fáze – základní formy vzdělávání od nejranější etapy po středoškolský stupeň, terciární vzdělávání a vzdělávání dospělých. Oblast vzdělání, stejně jako zdravotnictví, je výhradně v rukou členských států. EU se snaží členské státy v oblasti vzdělávání podporovat v rámci strategického rámce „Education and Training 2020“ – který obsahuje již dříve stanovené cíle, kterých by chtěla EU v této oblasti dosáhnout (95 % dětí by se mělo zapojit do předškolního vzdělání, méně než 10 % by mělo ukončovat předčasně školní docházku, více než 40 % by mělo úspěšně dokončit

terciární vzdělávání). Mimo kvantitu jde EU i o kvalitu, proto jsou sledovány znalosti matematiky, čtení a věd a je zde také snaha ulehčit přechod mezi studií a prací pro absolventy.

GRAF 4.15: Cíl 4: Kvalitní vzdělání



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

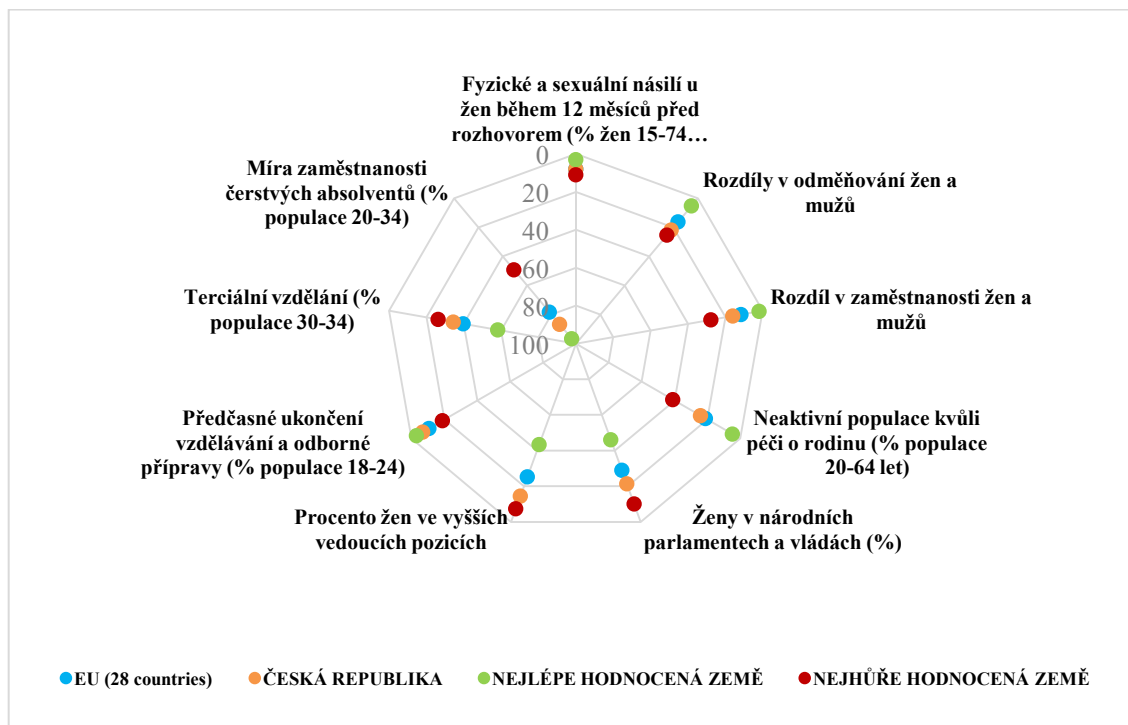
Na jedné straně v tomto cíli v rámci EU dochází k většímu počtu dětí, které se účastní předškolního vzdělávání, méně žáků opouští školní zařízení předčasně a více lidí dosahuje terciárního vzdělávání. Na druhou stranu se však snížila výkonnost žáků v oblastech čtení, matematiky a vědy, a nedochází k naplnění cílů v oblastech zaměstnanosti absolventů a účasti na vzdělávání ze strany dospělých.

#### • Cíl 5: Rovnost mužů a žen

Pátý SDG se snaží v celosvětovém měřítku skoncovat s diskriminací žen a dívek, eliminovat všechny formy násilí vůči ženám, uznávat a oceňovat neplacenou péči a domácí práce, dále se snaží zajistit ženám rovné příležitosti na politické i ekonomické úrovni i ve veřejném životě nebo zajistit dostupnost služeb sexuálního a reprodukčního zdraví a práva.

V rámci EU dochází k podoře rovnosti žen a mužů hlavně v oblasti formálního vzdělávání, na trhu práce a v rozhodovacích procesech, a mimo to, se EU také zaměřuje na snižování násilí páchaného na ženách.

GRAF 4.16: Cíl 5: Rovnost žen a mužů



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Pokrok v těchto oblastech celkově smíšený. Pozitivního pokroku bylo v rámci EU dosaženo při snižování rozdílu mezi muži a ženami v oblasti vzdělávání a docházelo také ke zvyšování počtu žen v národních parlamentech a vyšších vedoucích pozicích. Naopak zůstávají významné rozdíly v míře nezaměstnanosti žen a mužů na trhu práce, v míře dosaženého vysokoškolského vzdělání i míře zaměstnanosti čerstvých absolventů.

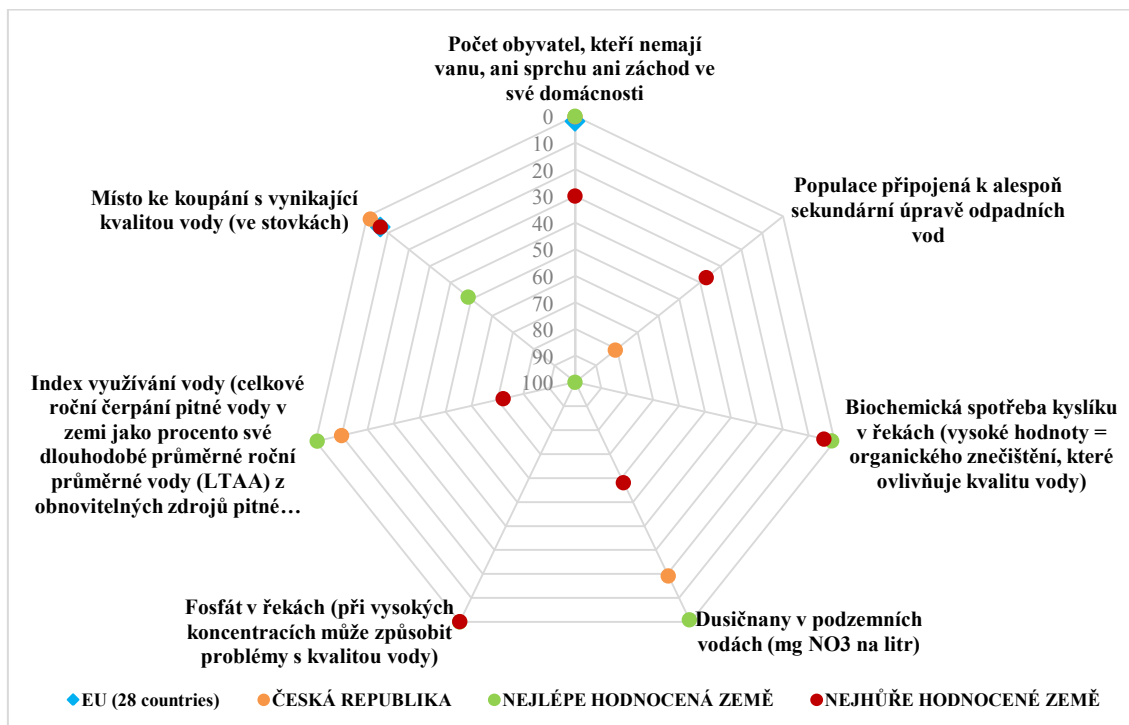
#### • Cíl 6: Pitná voda, kanalizace

Nedostatkem vody trpí na světě více než 40 % populace a očekává se, že v důsledku změny klimatu toto procento dále poroste. Cílem v šesté oblasti je zajistit univerzální a rovný přístup k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě, zlepšit její kvalitu a snížit znečišťování, zvýšit efektivitu využívání, zajistit odpovídající sanitační a hygienická zařízení, zajistit integrovanou správu vodních zdrojů a rozšířit mezinárodní spolupráci.

Monitorování se v kontextu EU zaměřuje na hygienu, kvalitu vody a její účinné využívání. V rámci tohoto cíle v EU došlo za poslední desetiletí ke zlepšení u většiny sledovaných ukazatelů.<sup>109</sup>

<sup>109</sup> Pro ukazatel o připojení k alespoň sekundární úpravě odpadních vod nejsou data k dispozici pro všechny členské státy v roce 2000, proto nebylo možné zhodnotit trend vývoje.

GRAF 4.17: Cíl 6: Pitná voda a kanalizace



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Neustále se snižuje podíl osob bez zdokonalených sanitárních zařízení v domácnostech, zlepšila se kvalita sladké vody v řekách a také vnitrozemská kvalita vody ke koupání, v rámci standardů jsou také udržovány koncentrace dusičnanů v podzemních vodách – i když tento faktor může stále představovat problém na regionální nebo místní úrovni.

Ochrana vody je základním kamenem politiky životního prostředí EU, a je součástí sedmého akčního programu pro životní prostředí. K vysokým standardům vody také přispívají politiky v oblasti zdraví a bezpečnosti potravin. Mimo to EU podporuje také dosahování těchto cílů ve třetích zemích – prostřednictvím vnějších vztahů, politiky rozvojové spolupráce, prostřednictvím evropské politiky sousedství či skrze politiku rozšiřování EU.

- **Cíl 7: Dostupné a čisté energie**

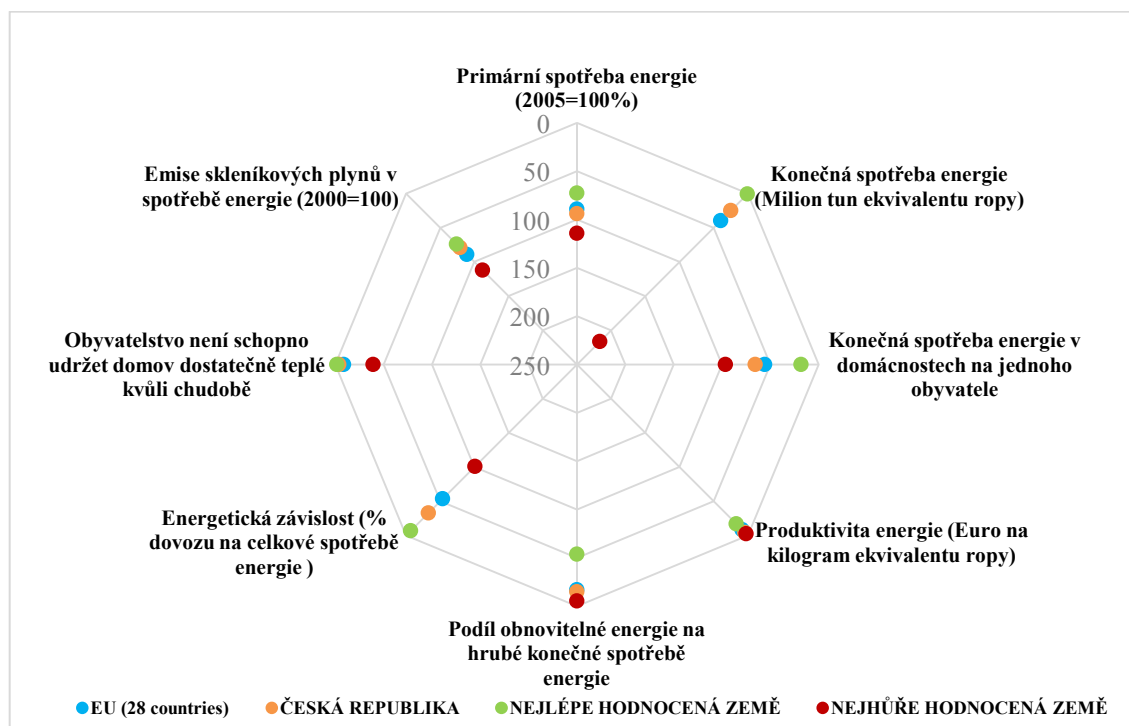
V souvislosti s rostoucí populací na světě neustále roste také globální poptávka po elektřině a fosilních palivech, což má za následek zvýšení skleníkových plynů, které vedou ke změnám klimatu planety. Globálním cílem je zajistit všem přístup k cenově dostupným, spolehlivým a moderním energetickým službám, zvýšit podíl energie z obnovitelných



zdrojů, zdvojnásobit energetickou účinnost, zlepšit mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a technologií a rozšířit infrastrukturu pro dodávky energetických služeb.

Vývoj v EU sledující tři dílčí oblasti – první ukazatele se zaměřují na primární a konečnou spotřebu energie, její produktivitu a náročnost, druhý balíček ukazatelů zkoumá zásobování energií a třetí přístup k cenově dostupným energiím.

GRAF 4.18: Cíl 7: Dostupné a čisté energie



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Ve většině ukazatelů dosáhla EU z krátkodobého i dlouhodobého hlediska pokroku, vyjma ukazatele energetické závislosti. EU snížila svou spotřebu energie, zlepšila energetickou produktivitu a současně zvýšila podíl obnovitelných energií. Současně také samotní občané snížili také domácí spotřebu energií a méně obyvatel se potýkalo s problémem nedostatečného tepla v domácnosti.

Hlavním problémem zůstává závislost na dovozu ropy, zemního plynu a černého uhlí, jehož dovozy se od roku 2000 zvýšily. Tato závislost vystavuje evropské hospodářství nestálým cenám na světovém trhu a riziku nedostatku nabídky, například kvůli geopolitickým konfliktům.

#### • Cíl 8: Důstojná práce a ekonomický růst

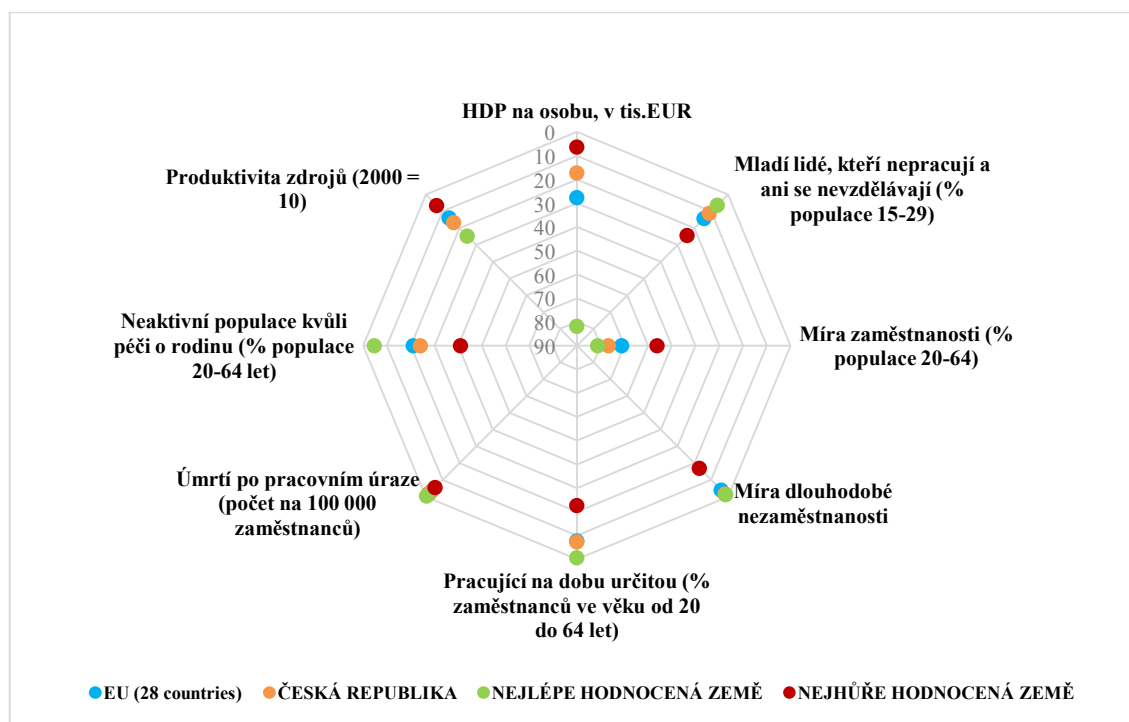
V mnoha zemích na světě, převážně tam, kde panuje mezi obyvateli větší míra chudoby, žije obyvatelstvo, které sice má práci, ale jejich příjem jim k úniku z chudoby

není schopen pomoci. Z toho důvodu, existuje v rámci osmého cíle celosvětová snaha o dosažení plné a produktivní zaměstnanosti, jsou přijímána opatření k vymýcení nucené práce, podporují se bezpečné a stabilní pracovní podmínky a snižuje se podíl mladých lidí, kteří nepracují ani nestudují. Nejde však jen o obyvatele ale i o celé země – je třeba udržet ekonomický růst na obyvatele v chudších regionech světa, dosáhnout vyšší úrovně jejich ekonomické produktivity, zlepšovat efektivní využívání globálních zdrojů ve spotřebě i výrobě a podporovat politiky, které se na tento rozvoj orientují.

Evropská unie v tomto směru monitoruje vývoj ve třech oblastech – trvale udržitelný hospodářský růst sleduje výkonnost ekonomik členských států a jejich produktivitu, zaměstnanost hodnotí vývoj na trhu práce a oblast „důstojná práce“ sleduje vývoj nestandardních smluv nebo bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Pokrok v této oblasti napříč EU je smíšený. Ve sledovaném období se EU podařilo zvýšit reálný HDP na obyvatele a rovněž se zlepšila produktivita zdrojů, začal se zlepšovat trh práce a snižovala se dlouhodobá nezaměstnanost a nezaměstnanost malých. Je také dosahováno větší bezpečnosti pracovního prostředí a míra celkové zaměstnanosti se zvyšuje – od roku 2013 podstatně výrazným tempem – a pokud tento trend bude pokračovat, dosáhne se cílů strategie Evropa 2020 pro 75% míru zaměstnanosti.

GRAF 4.19: Cíl 8: Důstojná práce a ekonomický růst



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

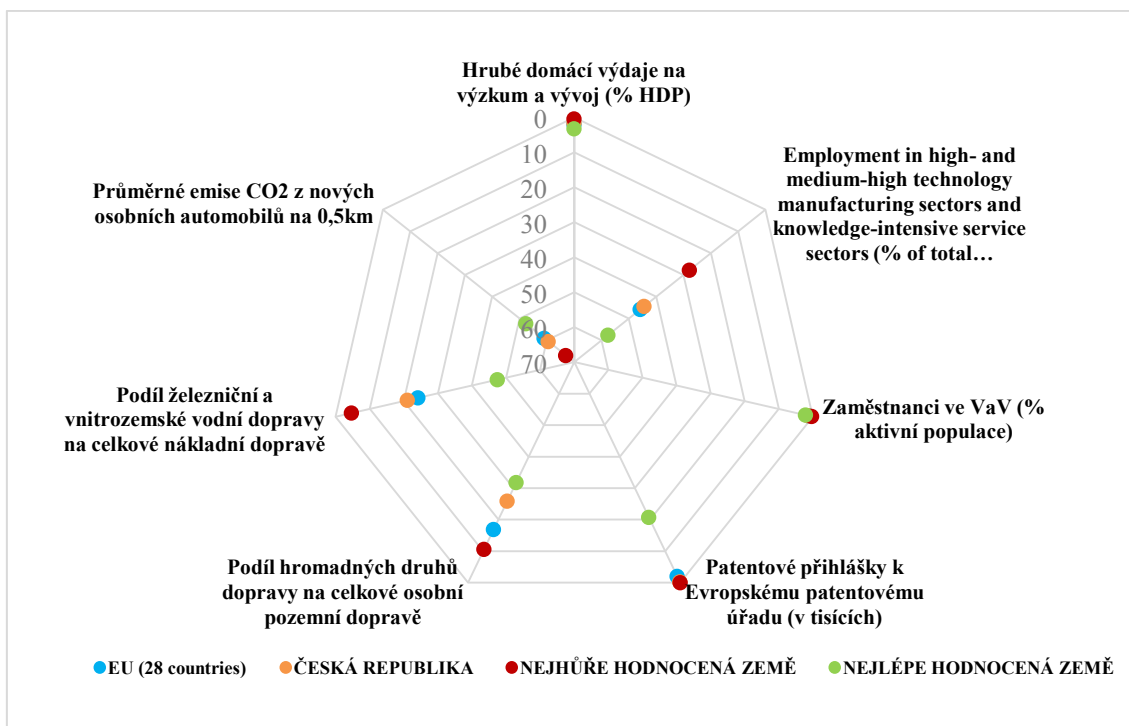
EU nadále podporuje růst a vytváření pracovních míst prostřednictvím několik nástrojů – například skrze Evropské strukturální a investiční fondy, Horizont 2020, Program pro zaměstnanost a sociální investice, Konkurenceschopnost malých a středních podniků nebo Iniciativu pro zaměstnanost mladých.

- **Cíl 9: Průmysl, inovace a infrastruktura**

Devátým cílem je podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci jako hlavní hnací sílu pro ukončení chudoby a zlepšení životní úrovně, rozvinout kvalitní a odolnou infrastrukturu, zlepšit přístup malých podnikům k finančním službám, posílit vědecký výzkum a technologie průmyslového odvětví a zvýšit přístup k informačním a komunikačním technologiím.

Monitorování 9. SDG se v EU zaměřuje na témata výzkumu, vývoje a inovací a udržitelné dopravy. Téma výzkumu a vývoje pokrývá jak výdaje, pracovníky a zaměstnanost, tak výstupy – patentové přihlášky. Udržitelná doprava se zaměřuje na environmentální vlastnosti nových osobních automobilů.

GRAF 4.20: Cíl 9: Průmysl, inovace a infrastruktura



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Celkový pokrok v této oblasti se mezi jednotlivými ukazateli liší. Zvyšuje se podíl zaměstnanců výzkumu a vývoje, stejně jako podíl lidí, kteří pracují v odvětvích s kvalitními technologiemi. Na druhou stranu EU nedokáže plnit své cíle v oblasti výdajů

na výzkum a vývoj, které by měly být ve výši 3 % HDP, a od počátku hospodářské krize také stagnuje počet žádostí o patenty.

V oblasti udržitelné dopravy bylo dosaženo pokroku při snižování emisí CO<sub>2</sub> u nových osobních automobilů a v krátkodobém horizontu došlo také ke zlepšení u podílu hromadné dopravy na celkové osobní dopravě a podíl železniční a vodní dopravy na celkové nákladní dopravě.

- **Cíl 10: Méně nerovností**

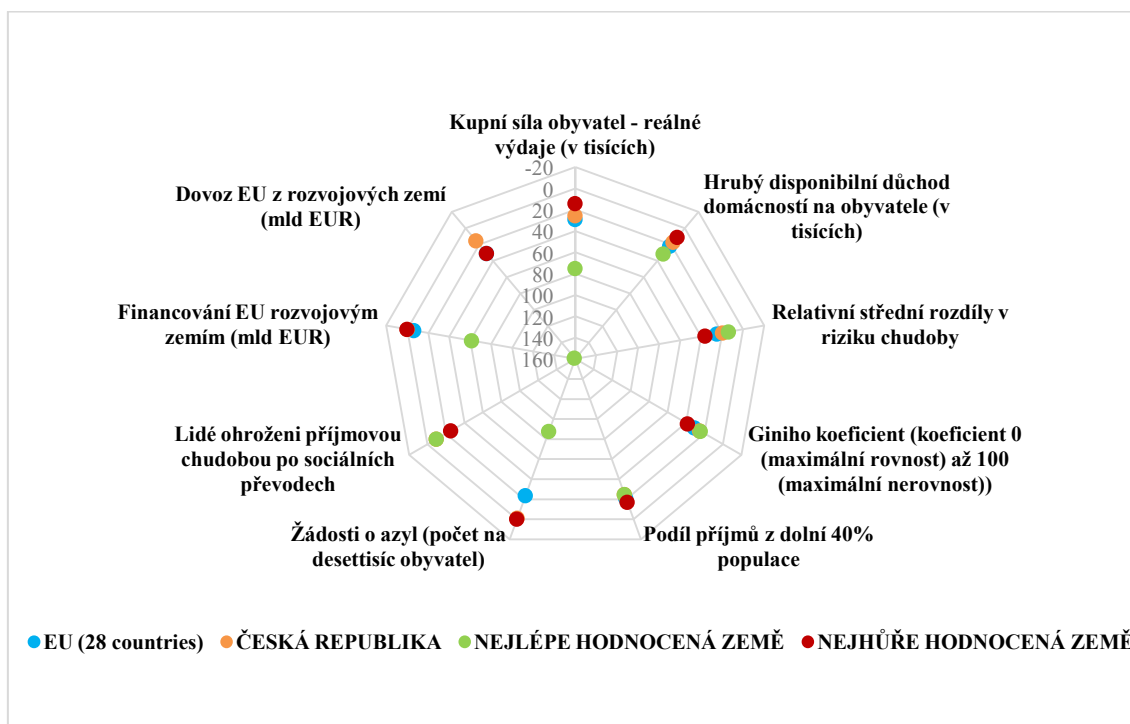
Navzdory tomu, že prosperita ve světě roste, prohlubuje se nadále mezera mezi bohatými a chudými. Tato nerovnost v příjmech ohrožuje sociální soudržnost a zastavuje pokrok ve snižování chudoby.

Proto je desátým cílem dosáhnout a udržet růst příjmů mezi spodními 40 % populace, posilovat a podporovat sociální, ekonomické a politické začleňování bez jakékoli diskriminace, zajistit rovné příležitosti, zajistit rozvojovým státům větší politické zastoupení v mezinárodních institucích a usnadňovat bezpečnou a zodpovědnou migraci a mobilitu lidí.

V kontextu EU hodnotí ukazatele nerovnosti mezi zeměmi a uvnitř jednotlivých zemí, u kterých jde hlavně o nerovnosti v příjmech a v míře podpory pro rozvojové země, a dále migraci a sociální začleňování, u které se problémy týkají hlavně sociálního začleňování, souvisejících s nedávným nárůstem migrace do EU.

V souhrnu byl tento cíl hodnocen v rámci EU nejhůře. Ve většině ukazatelů byl zaznamenán spíše negativní vývoj a odklon od cílů, hlavně v případě nerovnosti v rámci zemí. Zlepšily se pouze disparity v případě hrubého disponibilního důchodu na obyvatele mezi zeměmi a zvýšilo se financování rozvojových zemí. Jinak došlo ke zhoršení u ukazatele spojeného s chudobou, zvýšil se Giniho koeficient a snížil se podíl příjmů u spodních 40 % obyvatelstva.

GRAF 4.21: Cíl 10: Méně nerovností



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

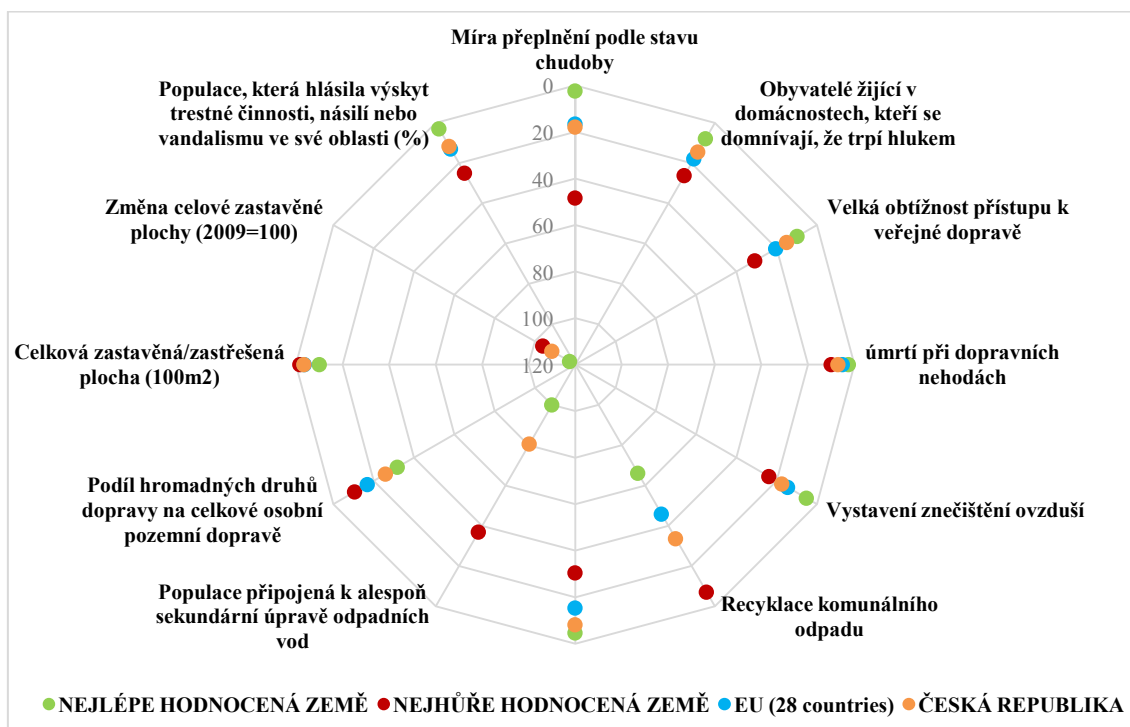
Hospodářskou, sociální a územní soudržnost v EU se snaží podporovat kohezní politika. Skrze ni a Evropské strukturální a investiční fondy dochází k investování do inteligentního, udržitelného a inkluzivního růstu ve všech regionech, čímž se EU snaží tyto disparity nadále snižovat.

- **Cíl 11: Udržitelná města a obce**

Na světě dochází k rychlé urbanizaci a města v současnosti poskytují domov více než polovině světové populace a očekává se, že toto procento dále poroste. Z toho důvodu je jedenáctým úkolem zajistit všem přístup k odpovídajícímu, bezpečnému a cenově dostupnému bydlení, službám a dopravním systémům, posílit udržitelnou urbanizaci při zachování světového kulturního a přírodního dědictví, snížit počet úmrtí i dalších dopadů přírodních katastrof, snížit nepříznivý dopad měst a obyvatel na životní prostředí, zajistit přístupné městské zeleně a veřejné prostory apod.

Monitorování v EU opět pokrývá tři oblasti – kvalitu života ve městech a obcích (základní podmínky pro bydlení, kvalitu obytné oblasti), udržitelnou dopravu (dostupnost veřejné dopravy, bezpečnost silničního provozu) a nepříznivé dopady na životní prostředí (nakládání s odpady, znečištění ovzduší, přeměna půdy na zastavěné plochy).

GRAF 4.22: Cíl 11: Udržitelná města a obce



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

K dobrému pokroku došlo u ukazatelů spojených s kvalitou života – méně obyvatel žije ve špatných životních podmínkách, méně jich trpí hlukem nebo je obětí trestných činů či násilí. Velké pokroky byly učiněny také v oblasti hospodaření s komunálním odpadem a vystavení městského obyvatelstva znečištění ovzduší. Pouze nepatrně se však zlepšil v oblasti udržitelné dopravy podíl veřejné dopravy na celkové osobní dopravě, a také se sice snížil počet smrtelných silničních nehod, ale dosud EU nedosahuje stanovených cílů.

Na rozvoj měst s cílem vytvořit lepší příležitosti, zlepšit městskou mobilitu, energetickou účinnost, výzkumné a inovační kapacity nebo hospodářskou a sociální podporu znevýhodněným komunitám investuje EU více než 100 miliard EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

- **Cíl 12: Odpovědná výroba a spotřeba**

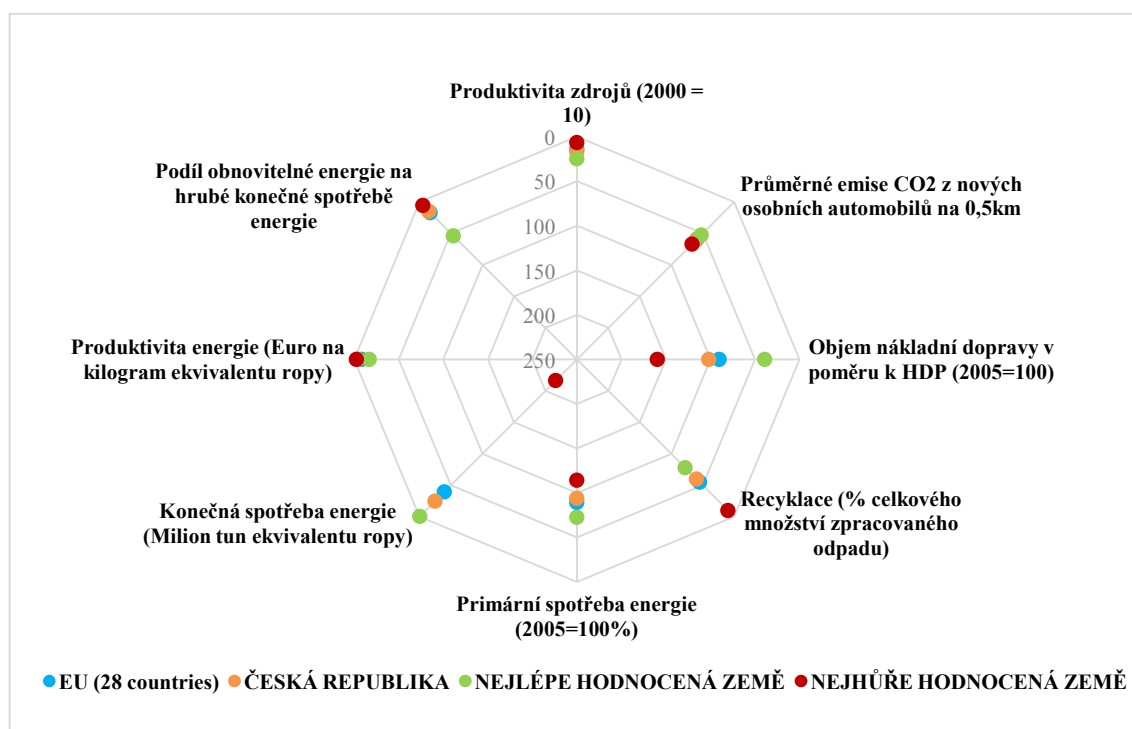
Odhaduje se, že v roce 2050 by měla světová populace dosahovat 9,5 miliard. Pokud by byl zachován současný životní styl, bylo by k němu třeba celkem tří planet, které by lidstvu poskytovaly přírodní zdroje. Z toho důvodu existuje snaha snížit ekologickou stopu a způsob, jakým vyrábíme zboží a využíváme přírodní zdroje.

Dvanáctým cílem udržitelného rozvoje je odpovědná výroba a spotřeba, v rámci které na světě panuje snaha o dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, snaha

o snížení globálního plýtvání potravinami, šetrné nakládání s chemickými látkami a odpady a snížení jejich produkce. Dále je nutné prosazovat udržitelné postupy v zadávání veřejných zakázek a celkově zvyšovat povědomí o udržitelném rozvoji.

Hodnocení v kontextu EU se zaměřuje na tři dílčí témata – oddělení environmentálních dopadů od hospodářského růstu, spotřeba energie a produkce a řízení odpadů. V rámci tohoto cíle bylo v EU dosaženo významného pokroku, stejně jako v cíli 7., se kterým jsou 4 ukazatele totožné (primární a konečná spotřeba energie, produktivita energie a podíl spotřeby obnovitelné energie). Dále došlo k pokroku v produktivitě zdrojů, snížily se emise z nových osobních automobilů, zlepšilo se nakládání s odpady a objem nákladní dopravy ve vztahu k HDP.

GRAF 4.23: Cíl 12: Odpovědná výroba a spotřeba



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

V roce 2015 přijala Evropská komise opatření, tzv. oběhového hospodářství, jehož cílem je snížit tvorbu odpadů prostřednictvím recyklace a znovu využití, což by mělo zachovat hospodářský růst a snížit tlak na materiální zdroje.

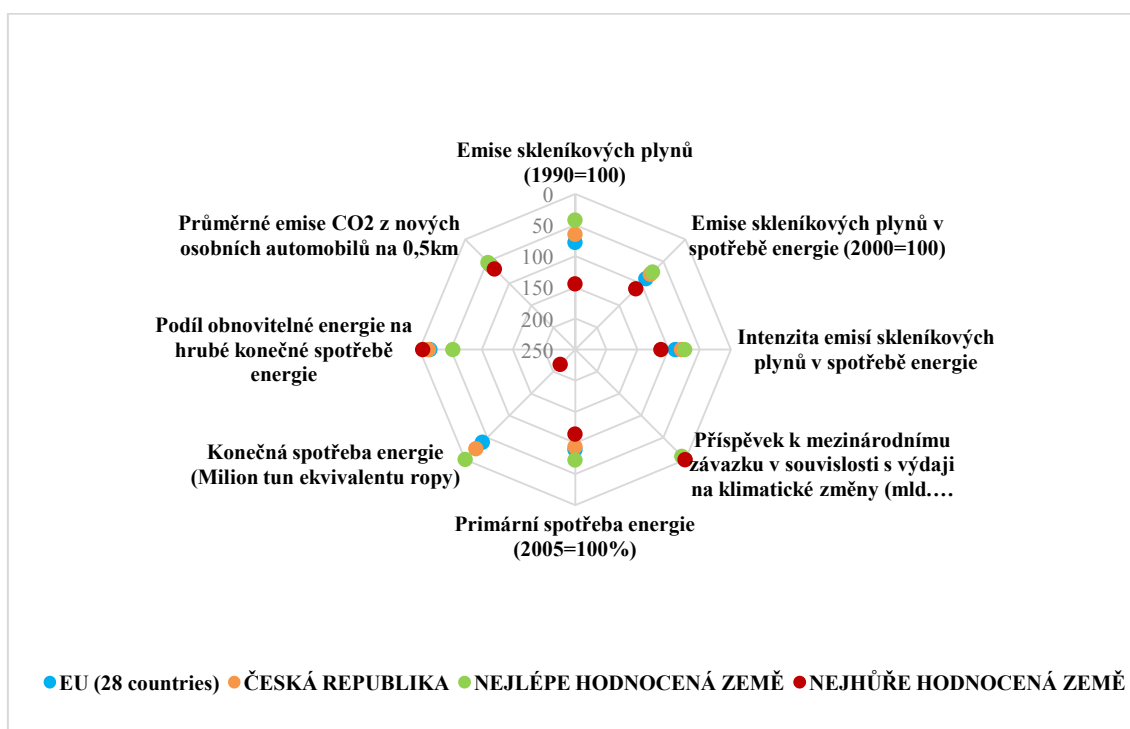
### • Cíl 13: Klimatická opatření

Lidé na celém světě jsou ovlivněni dopady klimatických změn, měnícími se obdobími, povětrnostními podmínkami, nárůstem hladiny moří i extrémními meteorologickými událostmi. Pokud by na změnu klimatu nebyl brán ohled, může vyvrátit

pokrok dosažený v posledních letech, může zhoršit hrozby jako je nedostatek potravin a vody, což může vést k hladu, chudobě a konfliktům. Třináctým cílem udržitelného rozvoje je zvýšit ve všech zemích odolnost a schopnost adaptovat se na klima a připravit se na nebezpečí přírodních pohrom, začlenit opatření v oblasti změny klimatu do národních politik a zlepšit vzdělávání a povědomí o klimatických změnách.

V rámci EU jsou monitorovány oblasti, zaměřující se na zmírňování změny klimatu (snižování emisí skleníkových plynů, podpora čistší energie), klimatické dopady (změny životního prostředí, ekonomické náklady změny klimatu) a iniciativy v oblasti klimatu (sledování plnění mezinárodního závazku 100 mld. USD na výdaje související s klimatem).

GRAF 4.24: Cíl 13: Klimatická opatření



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Dobrého pokroku je dosahováno v oblasti zmírňování změny klimatu – z krátkodobého i dlouhodobého hlediska jsou snižovány emise skleníkových plynů a spotřeba energie a také je zvyšován podíl využívání obnovitelných zdrojů energie. U dalších dvou oblastí se dosud nedá hodnotit jejich vývoj, jelikož nebyly dostupná data. Přestože v Evropě existují strategie a politiky pro zmírňování klimatu, na povrchu země stále rostou teploty. Nejteplejším rokem v Evropě byl rok 2014 a následně rok 2015, na



světě to byl rok 2016. Tento vývoj proto vyvolává otázku, zda jsou opatření v oblasti klimatu dostačující.

- **Cíl 14: Život ve vodě**

Pro život na zemi jsou moře a oceány zásadní – produkují potravu a příjmy pro téměř 40 % populace. V pořadí 14. cíl se zaměřuje na předcházení a snižování znečištění moří, udržitelné spravování a ochranu mořských a pobřežních ekosystémů a minimalizaci a řešení dopadu okyselování oceánů. Do roku 2020 by měly být stanoveny účinné regulace rybolovu a mělo by se skoncovat s nadměrným rybolovem, měly by se zakázat některé formy dotací na rybolov, a do roku 2030 by se měl zvýšit ekonomický přínos z udržitelného využívání mořských zdrojů.

EU se v této oblasti zaměřuje na 3 ukazatele – ochrana mořského prostředí – zkoumá dostatečnost mořských oblastí, trvale udržitelný rybolov – se týká posuzování úlovků v rybolovných oblastech a populacemi ryb, a zdraví oceánů – které zahrnuje místa ke koupání s vynikající kvalitou vody.

Dosahování v tomto cíli je v rámci EU velice obtížné, kvůli nedostupnosti daných údajů. Dosáhlo se například pokroku ve snižování nadměrného rybolovu, ovšem pouze v oblasti Atlantiku, a problémy dále přetrvávají ve Středomoří a v Černém moři. Od roku 2011 také vzrostl počet míst v EU, která vynikají dobrou kvalitou vody ke koupání.

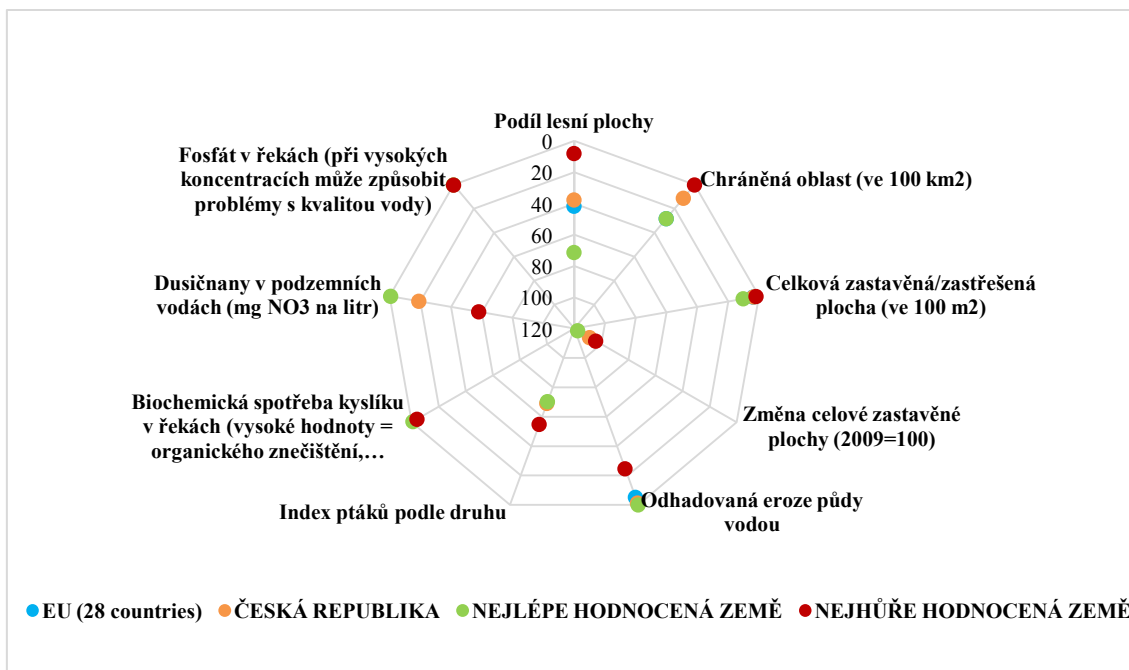
V EU se touto problematikou zabývá Směrnice o stanovištích a cíle pro biologickou rozmanitost zdůrazňují význam zachování druhů a biologické rozmanitosti v evropských mořských vodách, cílem společné rybářské politiky je zajistit dlouhodobou udržitelnost tohoto odvětví tím, že bude zajištěna reprodukce populace ryb, za účelem dosažení dlouhodobého výnosu a zachování mořských zdrojů.

- **Cíl 15: Život na souši**

Třicet procent povrchu země pokrývají lesy, které jsou pro život a živobytí rozhodující. Poskytují potravu, vodu i vzduch a přesto, se každoročně ztrácí 13 milionů hektarů lesa a mimo to, je zhruba 50 % půdy, která je využívána pro zemědělství, postižena degradací. Z toho důvodu, se 15. SDG zaměřuje za života na souši. Cílem je zajistit ochranu, obnovu a udržitelné využívání suchozemských i sladkovodních ekosystémů, podpořit zavádění udržitelného hospodaření s lesy, bojovat proti rozšiřování pouští,

zachovávat horské ekosystémy, bojovat proti degradaci přirozeného prostředí nebo skoncovat s pytláčením a pašováním chráněných rostlin a živočichů.

GRAF 4.25: Cíl 15: Život na souši



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

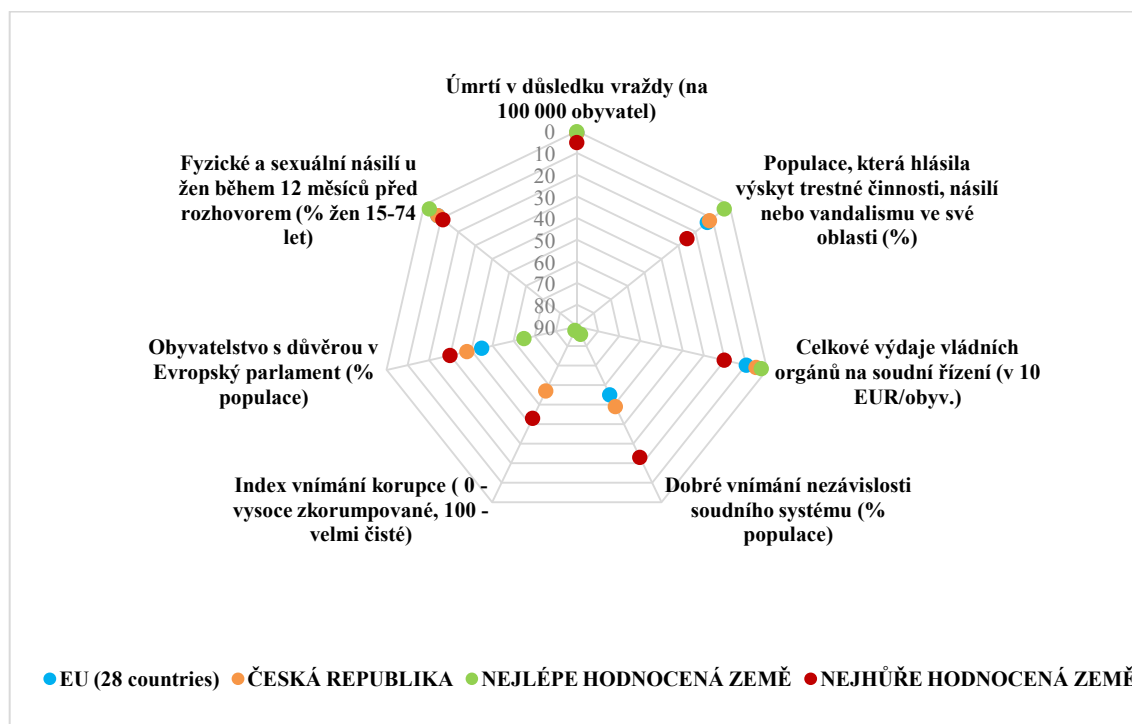
V rámci EU je zkoumán stav řek, podzemních vod a lesů, degradace půdy a biologická rozmanitost. Výsledky v této oblasti se zdají být až na drobné výjimky příznivé. EU dosáhla pokroku v oblasti správy lesních oblastí, kvality vody, a do jisté míry došlo k zastavení poklesu počtu druhů ptáků. Na druhou stranu, se však zvyšuje zastavěná plocha na obyvatele – samozřejmě na úkor přírody.

#### • Cíl 16: Mír, spravedlnost a silné instituce

Mír, spravedlnost a účinné, zodpovědné instituce jsou jádrem udržitelného rozvoje. V mnoha zemích došlo v posledních desetiletích ke zlepšení bezpečnosti, avšak mnoho zemí stále čelí ozbrojeným konfliktům a násilím. Mimo to, mnoha lidem se kvůli slabým institucím nedostává spravedlnosti nebo jiným základním svobodám. Proti tomu všemu bojuje cíl šestnáctý. Snahou je vymýtit všechny formy násilí, skoncovat se zneužíváním, vykořisťováním a obchodu s lidmi, podporovat právo, snížit pohyb nezákonných financí a zbraní, omezit korupci a vytvořit účinné, odpovědné a transparentní instituce.

EU se zaměřuje na mír a osobní bezpečnost svých obyvatel a jejich důvěru v instituce. Téma bezpečnosti se týká výskytu vražd, míry kriminality a násilí vůči ženám, důvěra v instituce zahrnuje vnímanou korupci a důvěru v orgány EU.

GRAF 4.26: Cíl 16: Mír, spravedlnost a silné instituce



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Stanovené indikátory ukazují, že je život v EU v posledních letech bezpečnější – snížila se kriminalita, násilí, útoky i vraždy a vandalství. Na druhou stranu, z dlouhodobého hlediska není důvěra občanů v instituce na příliš dobré úrovni, i když z krátkodobého hlediska v posledních pěti letech dochází ke zlepšení. Nicméně pořád je EU jedním z neúspěšnějších mírových „projektů“ na světě, založeném na 60 letech míru, demokracie a solidarity.

#### • Cíl 17: Partnerství ke splnění cílů

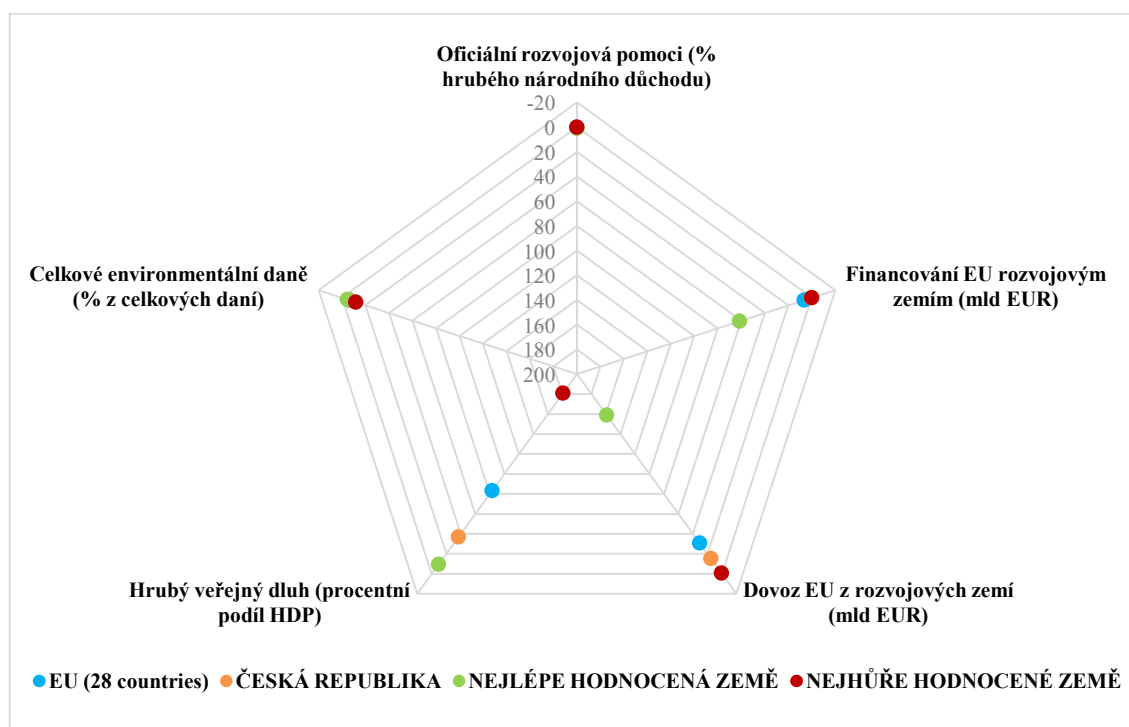
K dosažení všech zde nastíněných a celosvětově dohodnutých cílů, je potřeba posílené globální partnerství, které mobilizuje všechny dostupné zdroje napříč národními vládami, občany, soukromým sektorem. Je třeba spojit úsilí a zajistit soudržnost politik pro udržitelný rozvoj. Poslední – 17. cíl udržitelného rozvoje, se soustřeďuje na několik dílčích částí – zajišťování financí, podporu technologií, inovací a vědeckých kapacit, dále na oblast obchodu a na systémové otázky (politickou soudržnost, mnohostranná partnerství, monitorování a odpovědnost).

V kontextu EU je monitorován pokrok zemí ve vztazích s rozvojovými zeměmi a finanční správa EU. V první oblasti – globálním partnerství, je vykazován pozitivní vývoj. Postupně dochází k růstu financování do rozvojových zemí, a zvyšuje se podíl oficiální

rozvojové pomoci na hrubém národním důchodu členských zemí. Na druhou stranu, podíl environmentálních daní na celkových daňových příjmech spíše stagnoval a vládní dluh mnoha členských států EU zůstal nad referenční úrovní 60 % HDP.

V červnu 2017 byl podepsán nový evropský konsensus o rozvoje, který potvrzuje potřebu vysokého podílu oficiální rozvojové pomoci hlavně pro nejméně rozvinuté země světa. Mimo to, nejméně 20 % pomoci by mělo směřovat na sociální začleňování a rozvoj lidí. Mimo finanční podporu jako takovou, se EU snaží usnadňovat dovoz a obchod s rozvojovými zeměmi – v rámci všeobecného systému preferencí poskytuje snížené celní sazby, čímž podporuje obchodní výměnu.

GRAF 4.27: Cíl 17: Partnerství ke splnění cílů



Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

Pokrok v některých cílech byl rychlejší, než v ostatních. Významného pokroku směrem k celkovému dosažení cílů bylo dosaženo v cíli 7. – cenově dostupná a čistá energie, cíli 12. – odpovědná spotřeba a výroba, cíli 15. – život na pevnině, cíli 11. – udržitelné města a obce a cíli 3. – dobré zdraví a životní podmínky. Na druhou stranu pokrok nebyl dostatečný u cíle 10. – méně nerovností, cíle 1. – snižování chudoby, cíle 2. – konec hladu, cíle 5. – rovnost pohlaví a cíle 8. – práce a ekonomický růst.

#### 4.3.2. SDG Index and Dashboard

Na zasedání Politického fóra na vysoké úrovni o udržitelném rozvoji, které proběhlo v New Yorku v červenci 2017, byla kromě prezentování pokroku v udržitelném rozvoji v rámci 44 zemí, představena celosvětová studie SDG Index<sup>110</sup>, která posuzuje pokrok celkem 157 zemí s ohledem na Cíle udržitelného rozvoje. Index hodnotí celkem 99 ukazatelů, na základě těch jsou země seřazeny podle dosaženého skóre (0-100).

Jak již bylo nastíněno, ke sledování dosahování SDGs bylo doporučeno okolo 230 oficiálních ukazatelů, z nichž jich bylo definováno a zavedeno asi 150, a ne všechny mají údaje pro veškeré země OSN. Proto jako doplněk k těmto indikátorům a dobrovolným procesům sledování ze strany samotných členských států, vydala síť Sustainable Development Solutions a Bertelsmann Stiftung právě tento neoficiální index SDG a dashboardy<sup>111</sup> – poprvé v roce 2016. Aktuální verze této studie byla vydána o rok později – v roce 2017. Snahou jejích autorů je sladit ukazatele použité ukazatele co nejvíce s oficiálními indikátory SDG, a tam, kde byly mezery, je vyplnili neoficiálními údaji z renomovaných zdrojů. A mimo základní cíle také přidali devět ukazatelů, které sledují pozitivní i negativní dopady jedné země – na schopnosti dalších zemí dosáhnout jejich cílů.

Cílem celé této studie není ani tak hodnotit pokrok v jednotlivých ukazatelích, ale jde spíše o to, upoutat pozornost na SDGs a jejich úlohu, pro vedení národních politik a strategií pro udržitelný rozvoj. Poskytuje jediné srovnání, které zahrnuje veškeré cíle, které jsou brány jako rovnocenné. Dashboardy SDG mohou zemím pomoci při určení jejich priorit a směru, jakým by se měly zaměřit.

Z hodnocení Indexu SDG vyšly nejlépe zejména země ze severní Evropy, které dosahují nejlepších výsledků. Přesto to však neznamená, že by tyto země dosáhly udržitelného rozvoje a všech stanovených cílů. Všechny SDGs vyžadují další kroky v rámci všech zemí, každá země má nějakou slabinu, jak je patrné z tabulky v příloze 5, která byla sestavena na základě této studie pro všechny členské země EU.

Co je na tomto Indexu třeba vyzdvihnout, je umístění České republiky v rámci jeho hodnocení. Ze 157 hodnocených zemí se ČR umístila na 5. místě – hned za skandinávskými státy (1. Švédsko, 2. Finsko, 3. Dánsko, 4. Norsko). Ze stovky bodů

---

<sup>110</sup> Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. and Teksoz, K. (2017): SDG Index and Dashboards Report 2017. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN). Dostupné také z: <http://www.sdgindex.org/assets/files/2017/2017-SDG-Index-and-Dashboards-Report--full.pdf>

<sup>111</sup> Dashboard – integrace většího množství informací do jednotného zobrazení – snaha o zobrazení všech cílů SDG v rámci jedné tabulky, pro názornější přehled o stavu v jednotlivých zemích.

získala 81,9. Nejlépe je na tom ČR v případě boje proti chudobě, dobrých výsledků bylo dosaženo také díky stabilnímu veřejnému školství a dostupné kvalitní zdravotní péči. Daří se také držet nízkou míru nezaměstnanosti. Naopak prostor pro zlepšení byl identifikován například v oblasti vyprodukovaných odpadů či emisí na obyvatele, slabiny má Česko ve velkém výskytu nadváhy, obezity a kuřáků, a naopak malému množství patentových přihlášek. Dále existují pořád značné rozdíly mezi výdělky mužů a žen a nevydává dostatek finanční pomoci na rozvoj chudých zemí.

Podpoře cílů SDGs by měla napomáhat strategie Česká republika 2030, je však otázkou, nakolik se podaří ji implementovat. Ale není to jen o nařízeních, strategiích či rozhodnutí shora – je třeba, aby se také česká veřejnost, firmy i jednotlivci dostatečně iniciovali a udržitelný rozvoj podporovali. S tím souvisí také výzkum, který probíhal v České republice v červnu 2017, a který se snažil zjistit názory Čechů na 17 Cílů udržitelného rozvoje. Cílem bylo zjistit, zda je v ČR o SDGs povědomí, jaké cíle by se měli řešit a jaké se již podle respondentů úspěšně řeší, a také jakou roli by měli při jejich dosahování hrát vláda nebo soukromé firmy. Z výsledků tohoto průzkumu je patrné, že se napříč ČR zvýšilo povědomí o SDGs z 29 % na 35 % (oproti roku 2016). Více o cílech věděli mladí lidé s vyšším vzděláním. Hlavním zdrojem informací o SDGs je internet a poté tisk. Co se týká zaměření cílů, podle respondentů by se měla vláda nejvíce věnovat hlavně oblasti zdraví, důstojné práce a ekonomického růstu, životu na souši, dostupné energii a pitné vodě. Za nejméně důležité jsou považovány oblasti partnerství, rovnost mužů a žen a ukazatel nerovností. Pro dvě třetiny respondentů je klíčovým aktérem vláda a poté mezinárodní organizace. Celkem 79 % pozitivních odpovědí bylo získáno na otázku, zda by se měla česká vláda aktivně zapojovat do plnění SDGs, což vypovídá o vysoké podpoře celého konceptu ze strany jednotlivců.

## ZÁVĚR

Udržitelný rozvoj je již po dlouhá léta ústředním cílem Evropské unie. Zaváděná legislativa bere v úvahu ekonomickou, sociální a environmentální dimenzi, které by měly být řešeny komplexně. Podstata celého kontextu udržitelného rozvoje je uspokojit potřeby současné generace tak, aniž by byla ohrožena schopnost uspokojit potřeby generací budoucích.

Evropa, a potažmo celý svět, totiž stojí před velkou výzvou – dochází ke stárnutí populace, jejíž velikost by měla nadále růst – hlavně v rozvojových zemích, dále dochází ke změnám klimatu a roste poptávka po přírodních zdrojích. To vše, a mnohé další, vyvolává potřebu chránit přírodu a přírodní zdroje, zlepšovat kvalitu života a ekonomický potenciál zemí a zajistit prosperitu a sociální soudržnost. V celosvětovém měřítku je zásadní přechod k nízkouhlíkovému, oběhovému hospodářství, je potřeba výrazněji se zapojit do výzkumu a inovací, investovat do mladých lidí, řešit nerovnosti a vyrovnat se s dopady migrace.

Nicméně jde o koncept, který nejde nařídít shora. Snaha o dosažení udržitelného rozvoje musí být převzata ze strany celé společnosti, národních i regionálních institucí, soukromého sektoru i samotných rodin či jednotlivců, což vyžaduje jisté změny v myšlení a chování.

Cílem práce je zhodnotit plnění ekonomických, sociálních a environmentálních cílů, které si Evropská unie stanovila v rámci strategie udržitelného rozvoje, na základě analýzy dosažených výsledků zjištěných pomocí definovaných indikátorů udržitelného rozvoje, a to se zaměřením na Evropskou unii jako celek i jednotlivé členské státy.

V návaznosti na cíl práce, byla formulována hypotéza, že je Evropská unie je považována za leadera v oblasti udržitelného rozvoje, s hospodářským růstem, který zabezpečuje všem občanům kvalitní životní podmínky, s minimálními dopady jejich činností na životní prostředí, napříč všemi členskými státy. Tuto hypotézu je třeba na základě dosažených výsledků vyvrátit.

První strategie udržitelného rozvoje byla na úrovni EU vytvořena v roce 2001. Strategie nastínila, čím by se měla EU v následujících letech zabývat a co by měla zlepšit, aby se chovala udržitelným způsobem. Byly vytyčeny základní cíle, ať už krátkodobé či dlouhodobé, ke kterým se má směřovat a čeho by se mělo dosáhnout. Jelikož jde o proces dlouhodobý, postupem času docházelo nejen k postupnému monitorování dosahovaných cílů, ale také k větším či menším úpravám a revizím strategií i cílů.

Celkový pokrok byl v rámci Evropské unie dost smíšený, s ohledem na různé oblasti zkoumání. Dobrých výsledků bylo dosahováno v ekonomické oblasti udržitelného rozvoje, v průměru EU docházelo k růstu HDP na osobu, a zvyšovala se produktivita využívaných zdrojů – i když v této oblasti hrála podstatnou roli hospodářská krize, která výsledky značně ovlivnila. Různorodé výsledky byly dosaženy v sociální oblasti, ve které byly dobře hodnoceny ukazatele spojené s veřejným zdravím a mírou zaměstnanosti, na druhou stranu se však v EU zhoršila situace s chudobou a sociálním vyloučením, kdy po krizi se počet chudých osob dokonce zvýšil. Evropská unie se v posledních letech ujala vedení v boji proti změně klimatu na mezinárodní úrovni, což se projevilo také v hodnocení ukazatelů. Od prvního hodnocení v roce 2007 až po poslední v roce 2015 se výrazně zlepšila situace s emisí skleníkových plynů a spotřebou energie, jejichž hodnoty klesají, a zlepšila se také míra spotřeby energie v dopravě. Na druhou stranu je však otázkou, zda tyto indikátory také neovlivnila pouze krize – a její dopad na sníženou ekonomickou aktivitu, takže je teď pro EU velkou výzvou, si tento pozitivní trend vývoje zachovat. Neuspokojivá situace panuje již několik let v případě oficiální rozvojové pomoci, která ani zdaleka nedosahuje takové výše, k jaké se EU a její členské státy zavázaly.

Z provedené analýzy je však patrné, že existují rozdíly nejen v rámci jednotlivých ukazatelů, ale hlavně napříč zeměmi EU. Ve většině ukazatelů zlepšují průměr EU vyspělé země, státy původní EU-6, popřípadě EU-15, a skandinávské státy. Na druhých koncích žebříčků se pak objevují chudší státy, ať už je to Bulharsko či Rumunsko v případě ekonomických ukazatelů, Řecko v ukazateli zaměstnanosti, Lotyšsko a Litva v hodnocení veřejného zdraví, nebo Kypr v případě emisí skleníkových plynů a oficiální rozvojové pomoci. Je tedy patrné, že navzdory značnému úsilí, neudržitelné tendence nadále přetrvávají a EU nesmí ve svém snažení polevit a měla by ve snažení podpořit právě tyto státy.

V roce 2015 se Evropská unie a její členské státy zapojili do mezinárodního projektu – Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030, s cílem pokračovat v dosavadním snažení pro lepší život na zemi. EU hrála už při vytváření Agendy 2030 důležitou roli a nadále má v plánu hrát vedoucí úlohu při jejím provádění. Pro hodnocení pokroku a dosahování jednotlivých cílů si nastavila EU sérii indikátorů, které jsou pro ni relevantní. První hodnocení na unijní úrovni bylo provedeno v roce 2017, a výsledná zpráva opět vykazuje velice nesourodý vývoj napříč jednotlivými ukazateli i zeměmi, jak je patrné nejen z analýzy ve čtvrté kapitole, ale také z jednotlivých grafů, které se týkají všech hodnocených indikátorů skrze jednotlivé Cíle



udržitelného rozvoje, s přihlédnutím na postavení České republiky v porovnání s nejlépe hodnocenou a nejhůře hodnocenou zemí v rámci EU, a jejím průměrem (EU-28).

Z výsledků je patrné, že má Evropská unie ještě pořád daleko k tomu, dosáhnout ve všech sledovaných oblastech udržitelného rozvoje. Nepříznivě tento fakt ovlivňují hlavně méně vyspělé státy EU, které nedosahují ve většině indikátorů dostačujících výsledků – ale *„každý řetězec je silný jen tak, jak silný je jeho nejslabší článek“* – a proto, není možné považovat EU za leadera v udržitelném rozvoji.

Na závěr je možné podotknout, že význam udržitelného rozvoje je v rozvíjejícím se světě nesporný. Byly stanoveny cíle a ambice na globální úrovni, otázkou zůstává, zda jsou pro všechny stejně dosažitelné. Nicméně jde o „běh na dlouhou trať“, takže záleží, co přinese budoucnost. Je nutné, aby si každá země, našla svou správnou cestu, jak dosáhnout kýženého pokroku, jak odstranit problémy, které je tíží, a jak pomoci svým obyvatelům, aby se jejich potomci a budoucí generace měly co nejlépe bez toho, aby při tom trpěla planeta, životní prostředí či přírodní zdroje.

## SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

### Knižní zdroje

BITTNER, Michal. *Úvod do udržitelného rozvoje: souvislosti environmentálního pilíře*. Brno: Masarykova univerzita, Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí, 2013. Recetox. ISBN 978-80-210-6622-9.

BLEWITT, John. *Understanding sustainable development* [online]. Second edition. New York: Routledge, 2015 [cit. 2017-12-17]. ISBN 978-0-415-70781-7. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=AxIWBAQAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

CIHELKOVÁ, Eva. *Regionalismus a multilateralismus: základy nového světového obchodního řádu?*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-196-3.

ELLIOTT, Jennifer A. *An introduction to sustainable development*. 4th ed. New York: Routledge, 2013. 361 s. ISBN 978-0-415-59073-0.

MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012, 256 s. ISBN 978-80-247-4198-7.

NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2514-6.

SACHS, Jeffrey. *The age of sustainable development*. New York: Columbia University Press, 2015. 543 s. ISBN 978-0-231-17315-5.

ŠIMÍČKOVÁ, Marcella a Magdaléna DRASTICHOVÁ. *Ekonomie udržitelnosti - alternativní přístupy a perspektivy*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 196 s. ISBN 978-80-248-3286-9.3

TOŽIČKA, Tomáš. *Perspektivy rozvoje*. Praha: Ekumenická akademie, 2016. ISBN 978-80-87661-22-2.

### Elektronické zdroje

2007 INDICATORS PROFILE: BULGARIA: Information on Indicators for Sustainable Development. UN Department of Economic and Social Affairs: Division for Sustainable Development [online]. 2007 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [http://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/countr/bulgaria/2007indprofile\\_bulgaria.pdf](http://www.un.org/esa/agenda21/natlinfo/countr/bulgaria/2007indprofile_bulgaria.pdf)

2030 Agenda – Sustainable Development Goals. Camoes instituto da cooperacao e da lingua Portugal [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.instituto-camoes.pt/en/activity-camoes/what-we-do/co-operation/portuguese-co-operation/mandate/development-co-operation/2030-agenda-sustainable-development-goals>

About the HPI. In: Happy planet index [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://happyplanetindex.org/about/#how>

Anlauf zur Erneuerung der NSTRAT. Nachhaltigkeit.at [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.nachhaltigkeit.at/strategien/strategie-des-bundes/erneuerung-der-nstrat-steckengeblieben>

Cíle udržitelného rozvoje – nová platforma Komise se poprvé sešla. In: European Commission: Press Release Database [online]. Brusel, 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-18-82\\_cs.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-82_cs.htm)

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). In: *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT: *Annex to the The 2005 Review of the EU Sustainable Development Strategy: Stocktaking of Progress*. In: . Brusel, 2005, SEC(2005) 225. Dostupné také z: [http://aei.pitt.edu/42721/1/SEC\\_\(2005\)\\_225.pdf](http://aei.pitt.edu/42721/1/SEC_(2005)_225.pdf)

*Communication from the Commission A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development*. In: European Commission, 2001, COM/2001/0264. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52001DC0264#document1>

Country Profiles: Basic Information. European Sustainable Development Network [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all\\_countries](http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all_countries)

*Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti Evropské úsilí v oblasti udržitelnosti*. In: . Brusel: Rada Evropské unie, 2016, 14774/16. Dostupné také z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14774-2016-INIT/cs/pdf>

Danish Strategy for Sustainable Development. *Ministry of Environment and Food of Denmark: Environmental Protection Agency* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://eng.mst.dk/sustainability/sustainable-development-in-denmark/>

Developpement durable. Le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://environnement.public.lu/fr/developpement-durable.html>

DORIN, Paul Bâc. *Volume II – Sectiunea: ECONOMY AND BUSINESS ADMINISTRATION: A HISTORY OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: LITERATURE REVIEW* [online]. University of Oradea, Roania, 2008 [cit. 2017-12-28].

DU PISANI, Jacobus A. Sustainable development – historical roots of the concept. *Environmental Sciences* [online]. 2006, 3(2), 83-96 [cit. 2017-10-02]. DOI: 10.1080/15693430600688831. ISSN 1569-3430. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/15693430600688831>

Dutch Development Results 2016 in Perspective. Ministry of Foreign Affairs [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.dutchdevelopmentresults.nl/sdg>

Ecological Footprint. In: *Global Footprint Network: Advancing the Science of Sustainability* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint/>

Estrategia Española de Desarrollo Sostenible. *Ministerio de Agricultura y Pesca* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.mapama.gob.es/es/ministerio/planes-estrategias/estrategia-espanola-desarrollo-sostenible/>

EU SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY: OUTDATED. Eurostat: Your key to European statistics [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/eu-sds>

EU SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY: Sustainable development indicators. Eurostat [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/eu-sds>

Europe 2020 strategy. European Commission [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu->

economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy\_cs

EUROPEAN COMMISSION and EUROSTAT. *Measuring progress towards a more sustainable Europe: 2007 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. 2007 ed. Luxembourg: Office for official publications of the European Communities, 2007 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-927-9050-435.

EUROSTAT a European COMMISSION. *Sustainable development in the European Union: 2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. 2011 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-927-9185-168

EUROSTAT. *Sustainable development in the European Union: 2009 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2009 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-927-9126-956.

EUROSTAT. *Sustainable development in the European Union: 2015 monitoring report of the EU sustainable development strategy* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-92-79-49391-1.

EUROSTAT. Sustainable development in the European Union: Key messages [online]. 2015 ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015 [cit. 2018-04-04]. ISBN 978-92-79-49394-2. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-GU-15-001>

EU's implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs). *European Commission: Environment* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/implementation/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/implementation/index_en.htm)

Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/Evropa\\_2020\\_cz\\_Sdeleni\\_EK.pdf](https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/Evropa_2020_cz_Sdeleni_EK.pdf)

Financing Sustainable Growth: European Commission Action Plan. In: *European Commission* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180308-action-plan-sustainable-growth-factsheet\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180308-action-plan-sustainable-growth-factsheet_en.pdf)

Frans Timmermans: First vice-president (2014-2019). European Commissions: The Commissioners [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/timmermans\\_en#team](https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/timmermans_en#team)

Global Issues: 2030 Agenda for Sustainable Development. Ministry of Foreign Affairs [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.mae.ro/en/node/35918>

HELMORE, Edward. *Human consumption: Flying in the face of logic* [online]. 2008 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/environment/2008/jul/16/humanconsumption>

High-level political forum on sustainable development. Government of Spain: Permanent Mission of Spain to the UN [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.spainun.org/en/2016/07/high-level-political-forum-on-sustainable-development/>

History of Sustainable Development. In: *Vancouver Valuation Accord* [online]. [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: <http://www.vancouveraccord.org/the-global-context/history-of-sustainable-development.html>

Human Development Index (HDI). *United Nations Development Programme: Human Development Reports* [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

Kingdom of the Netherlands: Report on the implementation of the Sustainable Development Goals. In: Sustainable Development Knowledge Platform [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/16109Netherlands.pdf>

KOVANDA, Lukáš. Populační bomba neexplodovala. Maximálně pšoukla. In: *Penize.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/svetova-ekonomika/255803-populacni-bomba-neexplodovala-maximalne-psoukla>

LA STRATEGIA NAZIONALE PER LO SVILUPPO SOSTENIBILE. Ministero Dell Ambiente e della tutela del territorio e del mare [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.minambiente.it/pagina/la-strategia-nazionale-lo-sviluppo-sostenibile> Profiles: Basic

La stratégie nationale de transition écologique vers un développement durable 2015-2020. Ministère de la Transition écologique et solidaire [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/strategie-nationale-transition-ecologique-vers-developpement-durable-2015-2020>

Les objectifs de développement durable. Ministère de la Transition écologique et solidaire [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/ODD>

Living planet report 2016. WWF Global [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: [http://wwf.panda.org/about\\_our\\_earth/all\\_publications/lpr\\_2016/](http://wwf.panda.org/about_our_earth/all_publications/lpr_2016/)

LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR - výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? In: *Vysoká škola ekonomická v Praze: Národohospodářská fakulta* [online]. 2012 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: [http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp\\_Louda\\_udrzitelnyrozvoj.pdf](http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzitelnyrozvoj.pdf)

MAIN TABLES: Sustainable Development indicators. *Eurostat: Your key to European statistics* [online]. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/main-tables>

Mapa indexu šťastné planety. *Světaznalec.cz: studium, práce a život v zahraničí* [online]. 2016 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.svetaznalec.cz/mapa-indexu-stastne-planety/>

MEADOWS, Donella. *Indicators and Information Systems for Sustainable Development: A Report to the Balaton Group* [online]. In: . The Sustainability Institute, 1998, s. 78 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://donellameadows.org/wp-content/userfiles/IndicatorsInformation.pdf>

*Measuring progress towards a more sustainable Europe: Sustainable development indicators for the European union* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2005 [cit. 2018-04-04]. ISBN 92-894-9768-8. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-68-05-551>

Millennium Summit (6-8 September 2000). *United Nations: Conferences, Meetings and Events* [online]. 2000 [cit. 2018-04-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/events/pastevents/millennium\\_summit.shtml](http://www.un.org/en/events/pastevents/millennium_summit.shtml)

National development planning. Cross-Sectoral Coordination Centre: Republic of Latvia [online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.pkc.gov.lv/en/national-development-planning>

National Sustainable Development Strategy of Romania 2013-2020-2030. SDG Toolkit: to engage European NGOs at National and European level on the Sustainable Development Goals [online].

[cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://sdgtoolkit.org/tool/national-sustainable-development-strategy-of-romania-2013-2020-2030/>

Nejrychleji poroste populace Afriky. *Rozvojovka* [online]. 2013 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1313-nejrychleji-poroste-populace-afriky.htm>

New strategy to increase the level of ambition regarding global efforts on the environment, climate and oceans. Government Offices of Sweden [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.government.se/articles/2018/03/new-strategy-to-increase-the-level-of-ambition-regarding-global-efforts-on-the-environment-climate-and-oceans/>

*Next steps for a sustainable European future: European action for sustainability*. In: Strasbourg: European Commission, 2016, COM(2016)739. Dostupné také z: [https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122_en.pdf)

Nový akční plán EU podpoří financování ekologičtějšího a čistšího hospodářství. European Commission: Press Release Database [online]. Brusel, 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-18-1404\\_cs.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-1404_cs.htm)

OECD and the Sustainable Development Goals: Delivering on universal goals and targets. In: *OECD: Better policies for better lives* [online]. [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/sustainable-development-goals.htm>

ÖSTRAT: Gemeinsamer Kompass für vielfältige Initiativen. Nachhaltigkeit.at [online]. 2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.nachhaltigkeit.at/strategien/oestrat-bund-laender-strategie/oestrat-gemeinsamer-kompass-fuer-vielfaeltige-initiativen>

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE: Hodnocení Lisabonské strategie. *European Commission: Lisbon Strategy for Growth and jobs* [online]. Brusel, 2010 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs\\_2009/pdf/lisbon\\_strategy\\_evaluation\\_cs.pdf](http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/lisbon_strategy_evaluation_cs.pdf)

PREPARATION OF THE PUBLICATION UNDER THE MANAGEMENT OF EDMUND CZARSKI a Statistical Office in Katowice]. CENTRAL STATISTICAL OFFICE. Sustainable development indicators for Poland [online]. Katowice: Urząd Statystyczny w Katowicach, 2011 [cit. 2018-03-17]. ISBN 978-838-9641-052. Dostupné z: [https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/as\\_Sustainable\\_Development\\_Indicators\\_for\\_Poland.pdf](https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/as_Sustainable_Development_Indicators_for_Poland.pdf)

Project Ireland 2040: Building Irelands Future. Gov.ie [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.gov.ie/en/project-ireland-2040/>

Promote Sustainable Development. In: *United Nations: What We Do* [online]. [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/promote-sustainable-development/>

*Přezkum strategie EU pro udržitelný rozvoj: Obnovená strategie*. In: Brusel: Rada Evropské unie, 2006. Dostupné také z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10117-2006-INIT/cs/pdf>

*Report for the Voluntary National Review: Denmark's implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development* [online]. Ministry of Finance, 2017 [cit. 2018-03-17]. ISBN 978-87-93422-77-3.

REVIEW ON THE IMPLEMENTATION OF THE 2030 AGENDA IN CYPRUS. Sustainable Development Knowledge Platform [online]. Nicosia, 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15886Cyprus.pdf>

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. and Teksoz, K. (2017): *SDG Index and Dashboards Report 2017*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN). Dostupné také z: <http://www.sdgindex.org/assets/files/2017/2017-SDG-Index-and-Dashboards-Report--full.pdf>

*Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o přezkumu strategie udržitelného rozvoje: Akční platforma*. In: Brusel: Rada Evropské unie, 2005, KOM/2005/658. Dostupné také z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26500/26501/294036/priloha001.doc>

*Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o přezkumu strategie udržitelného rozvoje: Akční platforma*. In: Brusel: Rada Evropské unie, 2005, KOM/2005/658. Dostupné také z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26500/26501/294036/priloha001.doc>

Slovenian Development Strategy 2030: Overview. Republika Slovenija: Služba Vlade republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/SRS\\_-\\_Plakat\\_A3\\_-\\_7\\_dec\\_17\\_-\\_anglesko.pdf](http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/SRS_-_Plakat_A3_-_7_dec_17_-_anglesko.pdf)

SPURNÝ, Matěj. *Most do budoucnosti: laboratoř socialistické modernity na severu Čech* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016 [cit. 2018-04-23]. ISBN 978-80-246-3332-9. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=koioDAAAQBAJ&pg=PA182&dq=Tich%C3%A9+Jaro&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjBnuXd5dDaAhViIJoKHTv1D4cQ6AEIKDAA#v=onepage&q=Tich%C3%A9%20Jaro&f=false>

Statement at the United Nations Sustainable Development Summit 2015. Sustainable Development Knowledge Platform [online]. 2015 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/20833bulgaria.pdf>

Strategický rámec: Česká republika 2030 [online]. 2017 [cit. 2018-03-18]. ISBN 978-80-7440-188-6. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/wp-content/uploads/Strategick%C3%BD-r%C3%A1mec-%C4%8CR-2030.compressed.pdf>

Sustainability and the SSI. *Sustainable Society Index: your compass to sustainability* [online]. The Netherlands, 2016 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.ssindex.com/ssi/ssi-2016/>

Sustainable development Goals in the EU. Parliament.uk [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmenvaud/596/59605.htm>

Sustainable Development Goals. Government Offices of Sweden [online]. 2015 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.government.se/government-policy/the-global-goals-and-the-2030-Agenda-for-sustainable-development/sustainable-development-goals/>

Sustainable Development Goals: progress and possibilities: November 2017. Office for National Statistics [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.ons.gov.uk/economy/environmentalaccounts/articles/sustainabledevelopmentgoalstakingsstockprogressandpossibilities/november2017>

*Sustainable development in the European Union: MONITORING REPORT ON PROGRESS TOWARDS THE SDGS IN AN EU CONTEXT* [online]. Luxembourg: Publications Office of the

European Union, 2017 [cit. 2018-04-26]. ISBN 978-92-79-72287-5. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/KS-04-17-780>

Sustainable Development Strategy: Description/achievement of initiative. PARTNERSHIPS FOR THE SDGs [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=2059>

Sustainable development. Belgium.be: Official information and services [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [https://www.belgium.be/en/economy/sustainable\\_development/sustainable\\_development](https://www.belgium.be/en/economy/sustainable_development/sustainable_development)

Sustainable Development. *European Commission: Environment* [online]. 2015 [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>

Sustainable development. *Republic of Estonia: Ministry of the Environment* [online]. 2014 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.envir.ee/en/sustainable-development>

Sustainable finance. European Commission [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance\\_en](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en)

Taoiseach and Minister Coveney launch public consultation for “Ireland 2040 – Our Plan”, the new National Planning Framework. Department of Housing, Planning and Local Government [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.housing.gov.ie/planning/launch-public-consultation-ireland-2040-our-plan>

The 2017 Atlas of Sustainable Development Goals: a new visual guide to data and development. In: *The World Bank: TheDATABlog* [online]. [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <https://blogs.worldbank.org/opendata/2017-atlas-sustainable-development-goals-new-visual-guide-data-and-development>

The 2030 Agenda for Sustainable Development and the SDGs. *European Commission: Environment* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/index_en.htm)

The 2030 Agenda for Sustainable Development. *European Commission: International Cooperation and Development* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/2030-agenda-sustainable-development\\_en](https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/2030-agenda-sustainable-development_en)

The council. *Federal council for sustainable development Belgium* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.frdo-cfdd.be/en/the-council> a Country Profiles: Basic Information. *European Sustainable Development Network* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all\\_countries](http://www.esdn.eu/?k=country%20profiles&s=basic%20information&country=all_countries)

The Global Goals and the 2030 Agenda for Sustainable Development. Government Offices of Sweden [online]. 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.government.se/government-policy/the-global-goals-and-the-2030-Agenda-for-sustainable-development/>

The Index. *Living planet index* [online]. 2014 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: [http://www.livingplanetindex.org/projects?main\\_page\\_project=AboutTheIndex&home\\_flag=1](http://www.livingplanetindex.org/projects?main_page_project=AboutTheIndex&home_flag=1)

The Sustainable Development Indicators. Instituto Nacional de Estatística: Statistics Portugal [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: [https://www.ine.pt/xportal/xmain?xpid=INE&xpgid=ine\\_dossie\\_idsustentavel&xlang=en](https://www.ine.pt/xportal/xmain?xpid=INE&xpgid=ine_dossie_idsustentavel&xlang=en)



Trade and Environment: Building pathways to sustainable development. In: *World Trade Organization* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: [https://www.wto.org/english/thewto\\_e/20y\\_e/wto\\_environment\\_e.pdf](https://www.wto.org/english/thewto_e/20y_e/wto_environment_e.pdf)

Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *Sustainable development knowledge platform* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Udržitelný rozvoj-Agenda 2030. *Ministerstvo Životného prostredia Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/udrzatelny-rozvoj/agenda-2030/>

Základní dokumenty. Pracovní skupina pro udržitelný rozvoj [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>

## SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 2.1: Zobrazení udržitelného rozvoje .....	14
---	----

## SEZNAM GRAFŮ

Graf 4.1: Hodnocení indikátoru - Velikost HDP na obyvatele.....	48
Graf 4.2: Hodnocení indikátoru – Produktivita zdrojů.....	50
Graf 4.3: Hodnocení indikátoru – Osoby ohrožené chudobou nebo soc. vyloučením.....	51
Graf 4.4: Hodnocení indikátoru – Míra zaměstnanosti starších osob.....	53
Graf 4.5: hodnocení indikátoru – Délka života prožitá ve zdraví .....	55
Graf 4.6: Hodnocení indikátoru – Očekávaná délka života.....	55
Graf 4.7: Hodnocení indikátoru – Emise skleníkových plynů .....	57
Graf 4.8: Hodnocení indikátoru – Primární spotřeba energie .....	58
Graf 4.9: Hodnocení indikátoru – Spotřeba energií v dopravě ve vztahu k HDP .....	60
Graf 4.10: Hodnocení indikátoru – Oficiální rozvojová pomoc.....	61
Graf 4.11: Členění SDGs podle základních pilířů udržitelného rozvoje.....	63
Graf 4.12: Cíl 1: Vymýcení chudoby .....	64
Graf 4.13: Cíl 2: Konec hladu .....	65
Graf 4.14: Cíl 3: Zdraví a kvalitní život .....	67
Graf 4.15: Cíl 4: Kvalitní vzdělání .....	68
Graf 4.16: Cíl 5: Rovnost žen a mužů .....	69
Graf 4.17: Cíl 6: Pitná voda a kanalizace .....	70
Graf 4.18: Cíl 7: Dostupné a čisté energie .....	71
Graf 4.19: Cíl 8: Důstojná práce a ekonomický růst .....	72
Graf 4.20: Cíl 9: Průmysl, inovace a infrastruktura .....	73
Graf 4.21: Cíl 10: Méně nerovností.....	75
Graf 4.22: Cíl 11: Udržitelná města a obce .....	76
Graf 4.23: Cíl 12: Odpovědná výroba a spotřeba.....	77
Graf 4.24: Cíl 13: Klimatická opatření.....	78
Graf 4.25: Cíl 15: Život na souši .....	80
Graf 4.26: cíl 16: Mír, spravedlnost a silné instituce .....	81
Graf 4.27: Cíl 17: Partnerství ke splnění cílů .....	82

## SEZNAM TABULEK

Tabulka 3.1: Cíle strategie udržitelného rozvoje .....	22
Tabulka 4.1: Hodnocení změn ukazatelů udržitelného rozvoje 2005 .....	45
Tabulka 4.2: Hodnocení změn ukazatelů udržitelného rozvoje 2007-2015 .....	46
Tabulka 4.3: Vývoj chudoby v zemích EU .....	52

## SEZNAM ZKRATEK

AP	Akční program
HDP	Hrubý domácí produkt
HPI	Happy planet index
IUCN	Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje
SUR	Strategie udržitelného rozvoje
UNDESA	Oddělení pro ekonomické a sociální záležitosti
UNDP	Rozvojový program OSN
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
UR	Udržitelný rozvoj
WB	Světová banka
WCED	Světová komise pro prostředí a rozvoj
WTO	Světová obchodní organizace

## PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 21/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 27.4.2018

Veronika Zavadská

jméno a příjmení studenta

## **SEZNAM PŘÍLOH**

PŘÍLOHA Č. 1	Cíle Obnovené strategie udržitelného rozvoje
PŘÍLOHA Č. 2	Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)
PŘÍLOHA Č. 3	Ukazatele pro hodnocení Strategie udržitelného rozvoje EU
PŘÍLOHA Č. 4	SDGs – hodnocení zemí
PŘÍLOHA Č. 5	SDG Index a Dashboard – hodnocení zemí EU

## PŘÍLOHA Č. 1 – Cíle Obnovené strategie udržitelného rozvoje

ÚKOL	ZMĚNA KLIMATU A ČISTÁ ENERGIE
<b>OBEČNÝ CÍL</b>	Zmírnit změnu klimatu, související náklady a nepříznivé důsledky pro společnost a životní prostředí.
<b>OPERATIVNÍ CÍLE A ÚKOLY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- závazky Kjótského protokolu – snížení emisí skleníkových plynů (cíl zemí EU15 je snížení o 8% ve srovnání s rokem 1990) – aby se průměrná teplota nezvýšila o více než 2 %</li> <li>- energetická politika v souladu s cílem bezpečnosti dodávek, konkurenceschopností a environmentální udržitelností</li> <li>- do roku 2010 by mělo 12 % spotřeby energie a 21 % spotřeby elektrické energie pocházet z obnovitelných zdrojů</li> <li>- do roku 2010 – 5,75 % pohonných hmot v dopravě tvořeno biopalivy, do roku 2015 – 8 %</li> <li>- do roku 2017 ušetřit dohromady 9 % celkové spotřeby energie</li> </ul>
<b>OPATŘENÍ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- EU má připravit návrhy pro systém po roce 2012</li> <li>- přezkum systému pro obchodování s emisemi EU a možné zvážení rozšíření tohoto systému na další skleníkové plyny a odvětví</li> <li>- přijetí a provádění Akčního plánu pro energetickou účinnost</li> <li>- vypracování analýzy způsobu dosahování stávajících cílů v oblasti obnovitelných zdrojů</li> <li>- podporování využití biomasy – s cílem rozšířit škálu zdrojů pro dodávky paliv v EU</li> </ul>
ÚKOL	UDRŽITELNÁ DOPRAVA
<b>OBEČNÝ CÍL</b>	Zajistit, aby dopravní systémy byly v souladu s hospodářskými, sociálními a environmentálními potřebami společnosti a současně měly co nejmenší negativní dopady na hospodářství, společnost a životní prostředí.
<b>OPERATIVNÍ CÍLE A ÚKOLY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- oddělení hospodářského růstu od poptávky v oblasti dopravy – s cílem snížit environmentální dopad</li> <li>- udržitelná úroveň využívání energie v dopravě, snížení emisí skleníkových plynů z dopravy</li> <li>- snížení emisí znečišťujících látek z dopravy</li> <li>- dosažení pokroku v dopravě šetrné k životnímu prostředí</li> <li>- snížení hluku dopravy</li> <li>- zmodernizování rámce EU pro veřejné služby přepravy cestujících</li> <li>- průměrný vozový park by měl dosáhnout úrovně emisí CO<sub>2</sub> 14g/km (2008/2009) a 120g/km (2012)</li> <li>- do roku 2010 snížit počet úmrtí v silniční dopravě na polovinu (oproti roku 2000)</li> </ul>
<b>OPATŘENÍ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- EU a členské státy přijmou opatření za účelem zlepšení všech druhů dopravy, případně opatření za účelem přesunu ze silniční dopravy na dopravu železniční a vodní a používání veřejných dopravních prostředků</li> <li>- zvýšení energetické účinnosti v oblasti dopravy</li> <li>- zaměření na alternativy nákladní i osobní silniční dopravy, včetně rozvoje</li> </ul>

	<p>transevropské sítě</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- zkoumání využití možnosti zpoplatnění infrastruktury pro všechny druhy dopravy</li> <li>- zlepšení silniční infrastruktury, zvýšení bezpečnosti vozidel, osvětové kampaně za účelem změny chování účastníků silničního provozu</li> <li>- vypracování dlouhodobé strategie týkající se pohonných hmot</li> </ul>
<b>ÚKOL</b>	<b>UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA A VÝROBA</b>
<b>OBEČNÝ CÍL</b>	Podporovat udržitelné modely spotřeby a výroby
<b>OPERATIVNÍ CÍLE A ÚKOLY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- podpora udržitelné spotřeby a výroby, odstraňování souvislosti mezi hospodářským růstem a zhoršováním životního prostředí</li> <li>- do roku 2010 dosáhnout v průměru EU stejného podílu ekologických veřejných zakázek, jakého dosahují v současnosti nejlépe hodnocené členské státy</li> <li>- zvýšení celosvětového podílu na trhu s environmentálními technologiemi a ekologickou inovací</li> </ul>
<b>OPATŘENÍ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- posouzení konkrétních činností za účelem zavedení udržitelnějších modelů spotřeby a výroby</li> <li>- do roku 2007 Komise předloží akční plán pro udržitelnou spotřebu a výrobu</li> <li>- zahájení dialogu s podniky a zainteresovanými stranami – kvůli stanovení výkonnostních cílů v environmentální a sociální oblasti</li> <li>- vypracování procesu sdílení osvědčených postupů a odborných poznatků ohledně ekologických veřejných zakázek</li> <li>- podpora sociálních a ekologických inovací a environmentálních technologií</li> <li>- návrh na rozšíření označování výkonů z elektrických spotřebičů a aut na další skupiny výrobků</li> <li>- propagace produktů vzniklých udržitelným způsobem</li> </ul>
<b>ÚKOL</b>	<b>CELOSVĚTOVÁ CHUDOBA A PROBLÉMY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE</b>
<b>OBEČNÝ CÍL</b>	Aktivně podporovat udržitelný rozvoj na celém světě a zajistit, aby vnitřní a vnější politiky EU byly v souladu s globálním udržitelným rozvojem a jejími mezinárodními závazky.
<b>OPERATIVNÍ CÍLE A ÚKOLY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Dosáhnout významného pokroku při plnění mezinárodních závazků</li> <li>- Zvýšit objem pomoci na 0,7 % hrubého národního důchodu do roku 2015 s průběžným cílem 0,56 % v roce 2010</li> <li>- Podporovat udržitelný rozvoj v rámci jednání WTO</li> <li>- Zvýšit účinnost, soudržnost a kvalitu politik EU a členských států</li> <li>- Zahrnout hledisko udržitelného rozvoje do všech vnějších politik EU</li> </ul>
<b>OPATŘENÍ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Provádění iniciativy EU „Voda pro život“, energetické iniciativy EU pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj, Johannesburgské koalice pro obnovitelnou energii a strategického přístupu k mezinárodnímu nakládání s chemickými látkami</li> <li>- Provádění strategie EU pro Afriku, Latinskou Ameriku a Tichomoří</li> <li>- Investice z Evropské investiční banky a partnerství EU-Afrika pro infrastrukturu by měly podporovat cíle udržitelného rozvoje</li> </ul>



ÚKOL	OCHRANA A ŘÍZENÍ PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ
OBECNÝ CÍL	Zlepšení řízení přírodních zdrojů a zabránění jejich nadměrnému využívání s oceněním hodnoty schopností ekosystémů.
OPERATIVNÍ CÍLE A ÚKOLY	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Snížení celkového využívání neobnovitelných přírodních zdrojů – využívat obnovitelné zdroje v rozsahu, který nepřesahuje jejich schopnost regenerace</li> <li>- Získat a udržet konkurenční výhodu pomocí zlepšení účinnosti zdrojů</li> <li>- Zlepšení řízení obnovitelných zdrojů</li> <li>- Do roku 2010 zastavit proces ztráty biologické rozmanitosti</li> <li>- Přispívat ke splnění cílů OSN v oblasti lesů</li> <li>- Zabránit vzniku odpadů, prosazování opětovného používání a recyklace</li> </ul>
OPATŘENÍ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Pokračování v úsilí prostřednictvím nových programů pro rozvoj venkova a rybářské politiky, nového legislativního rámce pro ekologické zemědělství a dobré životní podmínky zvířat, akčního programu pro biomasu.</li> <li>- Vycházet ze strategie EU pro udržitelné využívání přírodních zdrojů, kterou je třeba doplnit řadou cílů a opatření na úrovni EU</li> <li>- Měl by se přijmout akční plán EU pro oblast lesů</li> <li>- Členské státy by měly dokončit soustavu Natura 2000</li> <li>- Provádění strategií týkající se biologické rozmanitosti na úrovni EU i v celosvětovém měřítku</li> <li>- Zlepšení integrovaného řízení vodních zdrojů a mořského prostředí</li> <li>- Od roku 2008 – v oblastech politik spojených s oceány a moři rozvíjena udržitelnější a integrovanější řešení</li> </ul>
ÚKOL	VEŘEJNÉ ZDRAVÍ
OBECNÝ CÍL	Podpora dobrého veřejného zdraví s rovnými podmínkami a zlepšení ochrany před zdravotními hrozbami.
OPERATIVNÍ CÍLE A ÚKOLY	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zlepšení ochrany před zdravotními hrozbami</li> <li>- zlepšení právních předpisů týkajících se potravin a krmiv, včetně přezkumu označování potravin</li> <li>- podpora vysoké úrovně zdraví zvířat a jejich dobrých životních podmínek</li> <li>- zastaven narůstajícího počtu nemoc souvisejících s životním stylem a chronických onemocnění</li> <li>- omezení nerovnosti v oblasti zdraví prostřednictvím strategií</li> <li>- do roku 2020 zajistit, aby byly chemické látky, včetně pesticidů vyráběny a používány tak, aby neohrožovaly lidské zdraví a životní prostředí</li> <li>- zlepšit informovanost o znečištění životního prostředí a o nepříznivých vlivech na zdraví</li> <li>- zlepšit duševní zdraví a zabývat se faktory vedoucími k sebevraždám</li> </ul>
OPATŘENÍ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- rozvíjení a posilování schopností EU a členských států, umožňující reagovat na zdravotní hrozby</li> <li>- začlenění hlavních faktorů, ovlivňujících zdraví do příslušných politik a činností</li> <li>- zdravotní politiky – napomáhání ženám a mužům k dosažení optimistického</li> </ul>

	<p>emočního stavu, a tak zlepšovat jejich životní podmínky</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- zlepšení právních předpisů v oblasti potravin a krmiv</li> <li>- provádění strategie pro boj proti HIV/AIDS, provádění akčního programu pro boj proti HIV/AIDS, tuberkulóze a malárii ve třetích zemích,</li> <li>- zvyšování informovanosti o znečišťování životního prostředí a nepříznivé vlivy na zdraví</li> <li>- Komise by měla navrhnout strategii pro zlepšení kvality vzduchu</li> </ul>
<b>ÚKOL</b>	<b>SOCIÁLNÍ ZAČLENĚNÍ, DEMOGRAFIE A MIGRACE</b>
<b>OBECNÝ CÍL</b>	Zohledněním mezigenerační solidarity a solidarity uvnitř generací vytvořit společnost podporující sociální začlenění a zajistit a zlepšit kvalitu života občanů jako předpoklad trvalého individuálního blahobytu.
<b>OPERATIVNÍ CÍLE A ÚKOLY</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- snížit počet lidí, ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, snížit dětskou chudobu,</li> <li>- zajistit vysokou úroveň sociální a územní soudržnosti</li> <li>- respektovat kulturní rozmanitost</li> <li>- podporovat členské státy v úsilí o modernizaci sociální ochrany</li> <li>- zvýšit účast žen a starších pracovníků na trhu práce</li> <li>- pokračovat v rozvoji politiky EU v oblasti migrace</li> <li>- snížit negativní dopady globalizace na pracovníky a jejich rodiny</li> <li>- podporovat vyšší zaměstnanost mladých lidí – snížit počet mladých lidí s nedokončeným vzděláním na 10 %, zajistit, aby 85 % mladých lidí do 22 let mělo ukončeno vyšší vzdělání</li> <li>- zvyšování účasti zdravotně postižených osob na trhu práce</li> </ul>
<b>OPATŘENÍ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- spolupráce na základě nových cílů a pracovních metod v oblasti sociální ochrany a sociálního začlenění z března 2006</li> <li>- usilování o to, aby sociální služby aktivně přispívaly k sociálnímu začlenění a soudržnosti a aby podporovaly cíle růstu a zaměstnanosti</li> <li>- provádění Evropského paktu mládeže</li> <li>- provádění Evropského paktu pro rovnost žen a mužů</li> <li>- v roce 2006 přijme Komise sdělení o demografické budoucnosti Evropy – posoudí, jak může EU pomoci členským státům reagovat na demografické výzvy</li> <li>- analýza důsledků demografických změn pro využívání půdy a zdrojů.</li> <li>- Rozvoj politiky v oblasti migrace, nastavení priorit v boji proti nedovolenému přistěhovalectví</li> </ul>

Zdroj: Přezkum strategie EU pro udržitelný rozvoj: Obnovená strategie (2006)

## PŘÍLOHA Č. 2 – Cíle udržitelného rozvoje SDGs

1.	Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude ve světě
2.	Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství
3.	Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku
4.	Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny
5.	Dosáhnout generové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek
6.	Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi
7.	Zajistit přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie pro všechny
8.	Podporovat trvalý a inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny
9.	Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace
10.	Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi
11.	Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce
12.	Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu
13.	Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládání jejích dopadů
14.	Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje
15.	Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potrat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity
16.	Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních
17.	Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování







Zdroj: OSN – Informační centrum v Praze





## PŘÍLOHA Č. 3 – Ukazatele pro hodnocení udržitelného rozvoje EU







PILÍŘ	TÉMATICKÝ RÁMEC + souhrnný ukazatel	Provozní indikátory
EKONOM.	<b>Socioekonomický rozvoj</b> • HDP na osobu	<b>Vývoj ekonomiky</b> • Investice • Hrubý disponibilní příjem domácností na obyv. <b>Inovace, konkurenceschopnost, ekologická účinnost</b> • Reálný růst produktivity práce za hodinu <b>Zaměstnanost</b> • Celková míra zaměstnanosti • Mladí lidé, kteří se nevzdělávají, ani nepracují
	<b>Udržitelná spotřeba a výroba</b> • Produktivita zdrojů	<b>Využívání odpadů</b> • Produkce odpadů, mimo minerální odpad Spotřeba elektřiny v domácnostech <b>Výrobní modely</b> • Organizace a subjekty s registrací systému EMAS
SOCIÁLNÍ	<b>Sociální začlenění</b> • Riziko chudoby	<b>Chudoba a životní podmínky</b> • Ohrožení chudobou po sociálních převodech • Těžce znevýhodněné osoby <b>Přístup na trh práce</b> • Osoby žijící v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou <b>Vzdělání</b> • Předčasně ukončení vzdělávání a odborné přípr. • Dokončené vysokoškolské vzdělání (30-34 let)
	<b>Demografické změny</b> • Míra zaměstnanosti starších	<b>Demografie</b> • Roky zdravého života • Změny počtu obyvatel <b>Přiměřenost výdělku ve stáří</b> <b>Udržitelnost veřejných financí</b> • Hrubý veřejný dluh
	<b>Veřejné zdraví</b> • Délka života prožitá ve zdraví	<b>Nerovnosti v oblasti zdraví</b> • Úmrtnost v důsledku chronických onemocnění <b>Determinanty zdraví</b> • Produkce toxických chemikálií
ENVIRON.	<b>Změna klimatu a energie</b> • Emise skleníkových plynů • Spotřeba energie	<b>Energie</b> • Energetická závislost • Podíl obnovitelných zdrojů energie
	<b>Přírodní zdroje</b> • Výskyt ptactva • Rybolov	<b>Biodiverzita</b> <b>Zdroje pitné vody</b> <b>Mořské ekosystémy</b> <b>Využívání půdy</b> • Umělé půdní pokrytí • Lesní přírůstek
	<b>Udržitelná doprava</b> • Spotřeba energie v dopravě	<b>Doprava a mobilita</b> • Rozdělení osobní a nákladní dopravy <b>Dopad dopravy</b> • Emise skleníkových plynů • Úmrtí při nehodách
	<b>Globální partnerství</b> • Oficiální rozvojová pomoc	<b>Globalizace obchodu</b> • Dovoz EU z rozvojových zemí <b>Financování udržitelného rozvoje</b> <b>Globální řízení zdrojů</b> • Emise CO <sub>2</sub> na obyvatele







Zdroj: Eurostat - EU Sustainable Development Strategy

## PŘÍLOHA Č. 4 – SDGs – hodnocení zemí







<b>Cíl 1: Vymýcení chudoby</b>		
Lidé ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením	Česká republika	Bulharsko
Lidé ohrožení příjmovou chudobou po sociálních převodech	Česká republika	Rumunsko
Silně materiálně znevýhodnění lidé	Švédsko	Bulharsko
Lidé žijící v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce	Estonsko	Irsko
Míra nadbytečných nákladů na bydlení	Malta	Řecko
Obyvatelstvo žijící v obydlí s netěsnou střechou, vlhkými zdmi, podlahami nebo základy nebo hnilobou v okenních rámech	Finsko	Portugalsko
Ohlášená nesplněná potřeba lékařské péče	Nizozemsko	Estonsko
Počet obyvatel, kteří nemají vanu, ani sprchu ani záchod ve své domácnosti	Německo	Rumunsko
Obyvatelstvo není schopno udržet domov dostatečně teplé kvůli chudobě	Lucembursko	Bulharsko
Míra přeplnění podle stavu chudoby	Kypr	Rumunsko
<b>Cíl 2: Konec hladu</b>		
Míra obezity podle indexu tělesné hmotnosti (BMI) (% populace)	Rumunsko	Malta
Výnos zemědělského faktoru na roční pracovní jednotku	Nizozemsko	Rumunsko
Vládní podpora zemědělského výzkumu a vývoje (EUR/obyv.)	Irsko	Lucembursko
Plocha využívaná k ekologickému zemědělství (% využívané zemědělské plochy)	Rakousko	Malta
Bilance živin v zemědělské půdě (dusík; v 10 kg/hektar)	Kypr	Rumunsko
Emise čpavku ze zemědělství	Malta	Německo
Dusičnany v podzemních vodách (mg NO3 na litr)	Finsko	Malta
Odhadovaná eroze půdy vodou	Dán, Fin, Est	Itálie
Index ptáků podle druhu	Dánsko	Švédsko
<b>Cíl 3: Zdraví a kvalita života</b>		
Očekávaná délka života při narození	Španělsko	Litva
Dobré vnímání vlastního zdraví (% populace)	Irsko	Litva
Procento populace, které denně kouří	Švédsko	Bulharsko







Úmrtnost způsobená chronickými nemocemi (% z 1000 obyvatel, do 65 let)	Švédsko	Maďarsko
Míra sebevražd (počet na 100 000 obyvatel)	Kypr	Litva
Nesplněná potřeba lékařské péče - kvůli ceně, vzdálenosti, seznamu čekatelů	Nizozemsko	Estonsko
Míra obezity podle indexu tělesné hmotnosti (BMI) (% populace 18+)	Rumunsko	Malta
Úmrtí po pracovním úraze (počet na 1 000 000 zaměstnanců)	Nizozemsko	Rumunsko
Obyvatelé žijící v domácnostech, kteří se domnívají, že trpí hlukem	Irsko	Malta
Úmrtí při dopravních nehodách (ve stovkách)	Malta	Francie
Vystavení znečištění ovzduší	Švédsko	Polsko
<b>Cíl 4: Kvalitní vzdělání</b>		
Předčasné ukončení vzdělávání a odborné přípravy (% populace 18-24)	Chorvatsko	Malta
Terciární vzdělání (% populace 30-34)	Litva	Rumunsko
Účast na vzdělávání v raném dětství (% populace od 4 let do zahájení ZŠ)	Francie	Chorvatsko
Ukazatel dovedností ve vzdělání - matematika - podíl 15 letých, kteří nedosáhli 2. úrovně PISA	Estonsko	Kypr
Míra zaměstnanosti čerstvých absolventů (% populace 20-34)	Malta	Řecko
Účast dospělých ve vzdělávání	Švédsko	Rumunsko
Mladí lidé, kteří nepracují a ani se nevzdělávají (% populace 15-29)	Nizozemsko	Itálie
<b>Cíl 5: Rovnost mužů a žen</b>		
Fyzické a sexuální násilí u žen během 12 měsíců před rozhovorem (% žen 15-74 let)	Slovinsko	Švédsko
Rozdíly v odměňování žen a mužů	Rumunsko	Estonsko
Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů	Litva	Malta
Neaktivní populace kvůli péči o rodinu (% populace 20-64 let)	Dánsko	Kypr
Ženy v národních parlamentech a vládách (%)	Švédsko	Maďarsko
Procento žen ve vyšších vedoucích pozicích	Francie	Estonsko
Předčasné ukončení vzdělávání a odborné přípravy (% populace 18-24)	Chorvatsko	Malta
Terciární vzdělání (% populace 30-34)	Litva	Rumunsko
Míra zaměstnanosti čerstvých absolventů (% populace 20-34)	Malta	Řecko

<b>Cíl 6: Pitná voda</b>		
Počet obyvatel, kteří nemají vanu, ani sprchu ani záchod ve své domácnosti	Německo	Rumunsko
Populace připojená k alespoň sekundární úpravě odpadních vod	Velká Británie	Chorvatsko
Biochemická spotřeba kyslíku v řekách (vysoké hodnoty = organického znečištění, které ovlivňuje kvalitu vody)	Slovinsko	Rumunsko
Dusičnany v podzemních vodách (mg NO3 na litr)	Finsko	Malta
Fosfát v řekách (při vysokých koncentracích může způsobit problémy s kvalitou vody)	Švédsko	Belgie
Index využívání vody (celkové roční čerpání pitné vody v zemi jako procento své dlouhodobé průměrné roční průměrné vody (LTAA) z obnovitelných zdrojů pitné vody)	Chorvatsko	Kypr
Místo ke koupání s vynikající kvalitou vody (ve stovkách)	Itálie	Litva
<b>Cíl 7: Dostupné a čisté energie</b>		
Primární spotřeba energie (2005=100%)	Litva	Estonsko
Konečná spotřeba energie (Milion tun ekvivalentu ropy)	Malta	Německo
Konečná spotřeba energie v domácnostech na jednoho obyvatele	Malta	Finsko
Produktivita energie (Euro na kilogram ekvivalentu ropy)	Irsko	Bulharsko
Podíl obnovitelné energie na hrubé konečné spotřebě energie	Švédsko	Lucembursko
Energetická závislost (% dovozu na celkové spotřebě energie)	Estonsko	Malta
Obyvatelstvo není schopno udržet domov dostatečně teplé kvůli chudobě	Lucembursko	Bulharsko
Emise skleníkových plynů v spotřebě energie (2000=100)	Finsko	Bulharsko
<b>Cíl 8: Důstojná práce a ekonomický růst</b>		
HDP na osobu, v tis.EUR	Lucembursko	Bulharsko
Mladí lidé, kteří nepracují a ani se nevzdělávají (% populace 15-29)	Nizozemsko	Itálie
Míra zaměstnanosti (% populace 20-64)	Švédsko	Řecko
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	Švédsko	Řecko
Pracující na dobu určitou (% zaměstnanců ve věku od 20 do 64 let)	Estonsko	Španělsko
Úmrtí po pracovním úraze (počet na 100 000 zaměstnanců)	Nizozemsko	Rumunsko
Neaktivní populace kvůli péči o rodinu (% populace 20-64 let)	Dánsko	Kypr
Produktivita zdrojů (2000=100)	Irsko	Rumunsko

<b>Cíl 9: Průmysl, inovace a infrastruktura</b>		
Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)	Švédsko	Lotyšsko
Zaměstnanost ve výrobních odvětvích s vysokou a středně vysokou technologií a sektoru služeb	Švédsko	Rumunsko
Zaměstnanci ve VaV (% aktivní populace)	Dánsko	Kypr
Patentové přihlášky k Evropskému patentovému úřadu (v tisících)	Německo	Kypr
Podíl hromadných druhů dopravy na celkové osobní pozemní dopravě	Maďarsko	Portugalsko
Podíl železniční a vnitrozemské vodní dopravy na celkové nákladní dopravě	Rakousko	Lucembursko
Průměrné emise CO2 z nových osobních automobilů na 0,5km	Portugalsko	Estonsko
<b>Cíl 10: Méně nerovností</b>		
Kupní síla obyvatel - reálné výdaje (v tisících)	Lucembursko	Bulharsko
Hrubý disponibilní důchod domácností na obyvatele (v tisících)	Lucembursko	Bulharsko
Relativní střední rozdíly v riziku chudoby	Finsko	Rumunsko
Giniho koeficient (koeficient 0 (maximální rovnost) až 100 (maximální nerovnost))	Slovensko	Bulharsko
Podíl příjmů z dolní 40% populace	Česká republika	Bulharsko
Žádosti o azyl (počet na desettisíc obyvatel)	Německo	Slovensko
Lidé ohrožení příjmovou chudobou po sociálních převodech	Česká republika	Rumunsko
Financování EU rozvojovým zemím (mld EUR)	Nizozemsko	Řecko
Dovoz EU z rozvojových zemí (mld EUR)	Německo	Malta
<b>Cíl 11: Udržitelná města</b>		
Míra přeplnění podle stavu chudoby	Kypr	Rumunsko
Obyvatelé žijící v domácnostech, kteří se domnívají, že trpí hlukem	Irsko	Malta
Velká obtížnost přístupu k veřejné dopravě	Lucembursko	Chorvatsko
Úmrtí při dopravních nehodách	Malta	Bulharsko
Vystavení znečištění ovzduší	Švédsko	Polsko
Recyklace komunálního odpadu	Německo	Malta
Obyvatelstvo žijící v obydlí s netěsnou střechou, vlhkými zdmi, podlahami nebo základy nebo hnilobou v okenních rámech podlahy	Finsko	Portugalsko



Populace připojená k alespoň sekundární úpravě odpadních vod	Velká Británie	Chorvatsko
Podíl hromadných druhů dopravy na celkové osobní pozemní dopravě	Maďarsko	Portugalsko
Celková zastavěná/zastřešená plocha (100m2)	Finsko	Malta
Změna celkové zastavěné plochy (2009=100)	Řecko	Irsko
Populace, která hlásila výskyt trestné činnosti, násilí nebo vandalizmu ve své oblasti (%)	Chorvatsko	Bulharsko
<b>Cíl 12: Odpovědná výroba a spotřeba</b>		
Produktivita zdrojů (2000 = 10)	Irsko	Rumunsko
Průměrné emise CO2 z nových osobních automobilů na 0,5km	Portugalsko	Estonsko
Objem nákladní dopravy v poměru k HDP (2005=100)	Kypr	Bulharsko
Recyklace (% celkového množství zpracovaného odpadu)	Belgie	Řecko
Primární spotřeba energie (2005=100%)	Litva	Estonsko
Konečná spotřeba energie (Milion tun ekvivalentu ropy)	Malta	Neměcko
Produktivita energie (Euro na kilogram ekvivalentu ropy)	Irsko	Bulharsko
Podíl obnovitelné energie na hrubé konečné spotřebě energie	Švédsko	Lucembursko
<b>Cíl 13: Klimatická opatření</b>		
Emise skleníkových plynů (1990=100)	Litva	Kypr
Emise skleníkových plynů v spotřebě energie (2000=100)	Finsko	Bulharsko
Intenzita emisí skleníkových plynů v spotřebě energie	Finsko	Bulharsko
Příspěvek k mezinárodnímu závazku v souvislosti s výdaji na klimatické změny (mld. EUR)	Německo	Lotyšsko
Primární spotřeba energie (2005=100%)	Litva	Estonsko
Konečná spotřeba energie (Milion tun ekvivalentu ropy)	Malta	Neměcko
Podíl obnovitelné energie na hrubé konečné spotřebě energie	Švédsko	Lucembursko
Průměrné emise CO2 z nových osobních automobilů na 0,5km	Portugalsko	Estonsko
<b>Cíl 14: Život ve vodě</b>		
Kilometry chráněné mořské oblasti	Velká Británie	Lucembursko
Místo ke koupání s vynikající kvalitou vody (ve stovkách)	Itálie	Litva
Úlovky v hlavních rybolovných oblastech (tuny)	Španělsko	Slovinsko

<b>Cíl 15: Život na souši</b>		
Podíl lesní plochy	Finsko	Nizozemsko
Chráněná oblast (ve 100 km2)	Španělsko	Malta
Celková zastavěná/zastřešená plocha (ve 100 m2)	Finsko	Malta
Změna celkové zastavěné plochy (2009=100)	Řecko	Irsko
Odhadovaná eroze půdy vodou	Dánsko	Itálie
Index ptáků podle druhu	Dánsko	Švédsko
Biochemická spotřeba kyslíku v řekách (vysoké hodnoty = organického znečištění, které ovlivňuje kvalitu vody)	Slovinsko	Rumunsko
Dusičnany v podzemních vodách (mg NO3 na litr)	Finsko	Malta
Fosfát v řekách (při vysokých koncentracích může způsobit problémy s kvalitou vody)	Švédsko	Belgie
<b>Cíl 16: Míra a spravedlnost</b>		
Úmrtí v důsledku vraždy (na 100 000 obyvatel)	Velká Británie	Lotyšsko
Populace, která hlásila výskyt trestné činnosti, násilí nebo vandalizmu ve své oblasti (%)	Chorvatsko	Bulharsko
Celkové výdaje vládních orgánů na soudní řízení (v 10 EUR/obyv.)	Kypr	Lucembursko
Dobré vnímání nezávislosti soudního systému (% populace)	Dánsko	Slovensko
Index vnímání korupce ( 0 - vysoce zkorumpované, 100 - velmi čisté)	Dánsko	Bulharsko
Obyvatelstvo s důvěrou v Evropský parlament (% populace)	Švédsko	Řecko
Fyzické a sexuální násilí u žen během 12 měsíců před rozhovorem (% žen 15-74 let)	Slovinsko	Švédsko
<b>Cíl 17: Partnerství ke splnění cílů</b>		
Oficiální rozvojová pomoci (% hrubého národního důchodu)	Lucembursko	Chorvatsko
Financování EU rozvojovým zemím (mld EUR)	Nizozemsko	Řecko
Dovoz EU z rozvojových zemí (mld EUR)	Německo	Malta
Hrubý veřejný dluh (procentní podíl HDP)	Estonsko	Řecko
Celkové environmentální daně (% z celkových daní)	Lucembursko	Lotyšsko

Zdroj: Eurostat – Sustainable development indicators, vlastní zpracování

## PŘÍLOHA Č. 5 – SDG Index a Dashboard – hodnocen zemí EU

	CÍL 1	CÍL 2	CÍL 3	CÍL 4	CÍL 5	CÍL 6	CÍL 7	CÍL 8	CÍL 9	CÍL 10	CÍL 11	CÍL 12	CÍL 13	CÍL 14	CÍL 15	CÍL 16	CÍL 17	Místo
Belgie																		12.
Bulharsko																		40.
ČR																		5.
Dánsko																		2.
Estonsko																		15.
Finsko																		3.
Francie																		10.
Chorvatsko																		24.
Irsko																		19.
Itálie																		30.
Kypr																		50.
Litva																		36.
Lotyšsko																		32.
Lucembursko																		33.
Maďarsko																		18.
Malta																		22.
Německo																		6.
Nizozemsko																		13.
Polsko																		27.
Portugalsko																		28.
Rakousko																		7.
Rumunsko																		35.
Řecko																		38.
Slovensko																		23.
Slovensko																		9.
Španělsko																		25.
Švédsko																		1.
Velká Británie																		16.

Zdroj: SDG Index and Dashboards Report 2017, vlastní úprava